

166

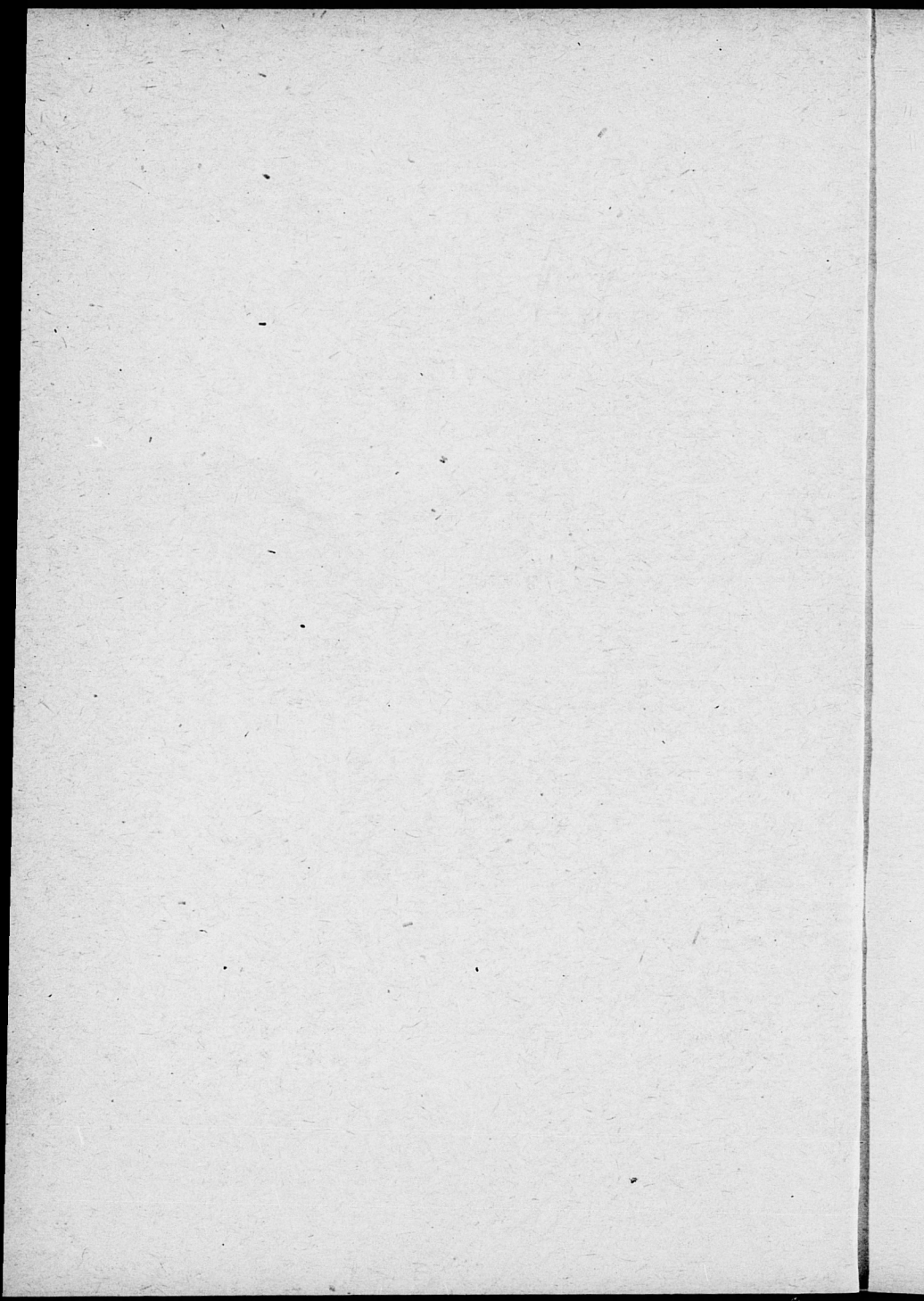
HEILIGEN LEVEN

Vak 92

AMSTERDAM

Me L. 36.

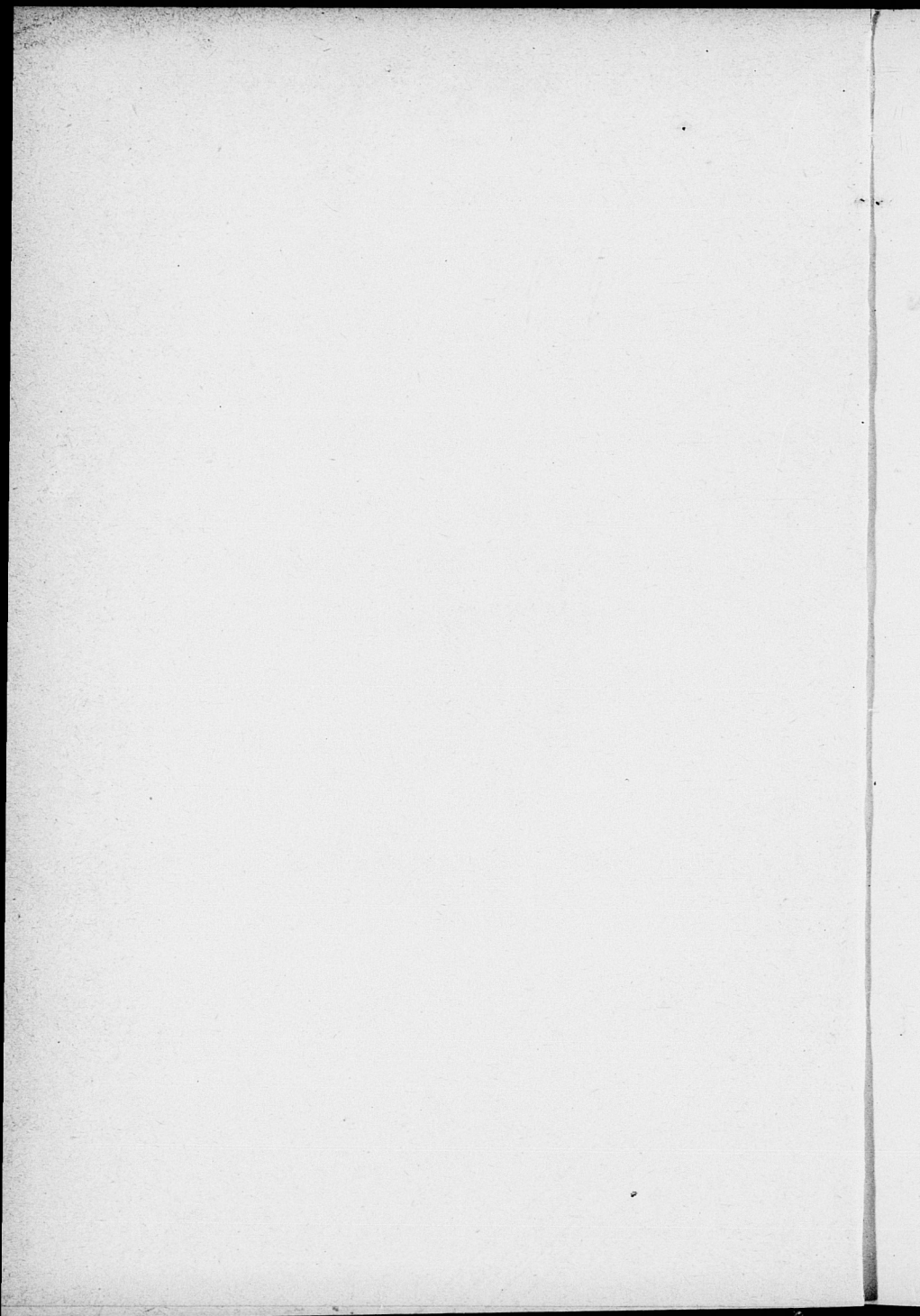

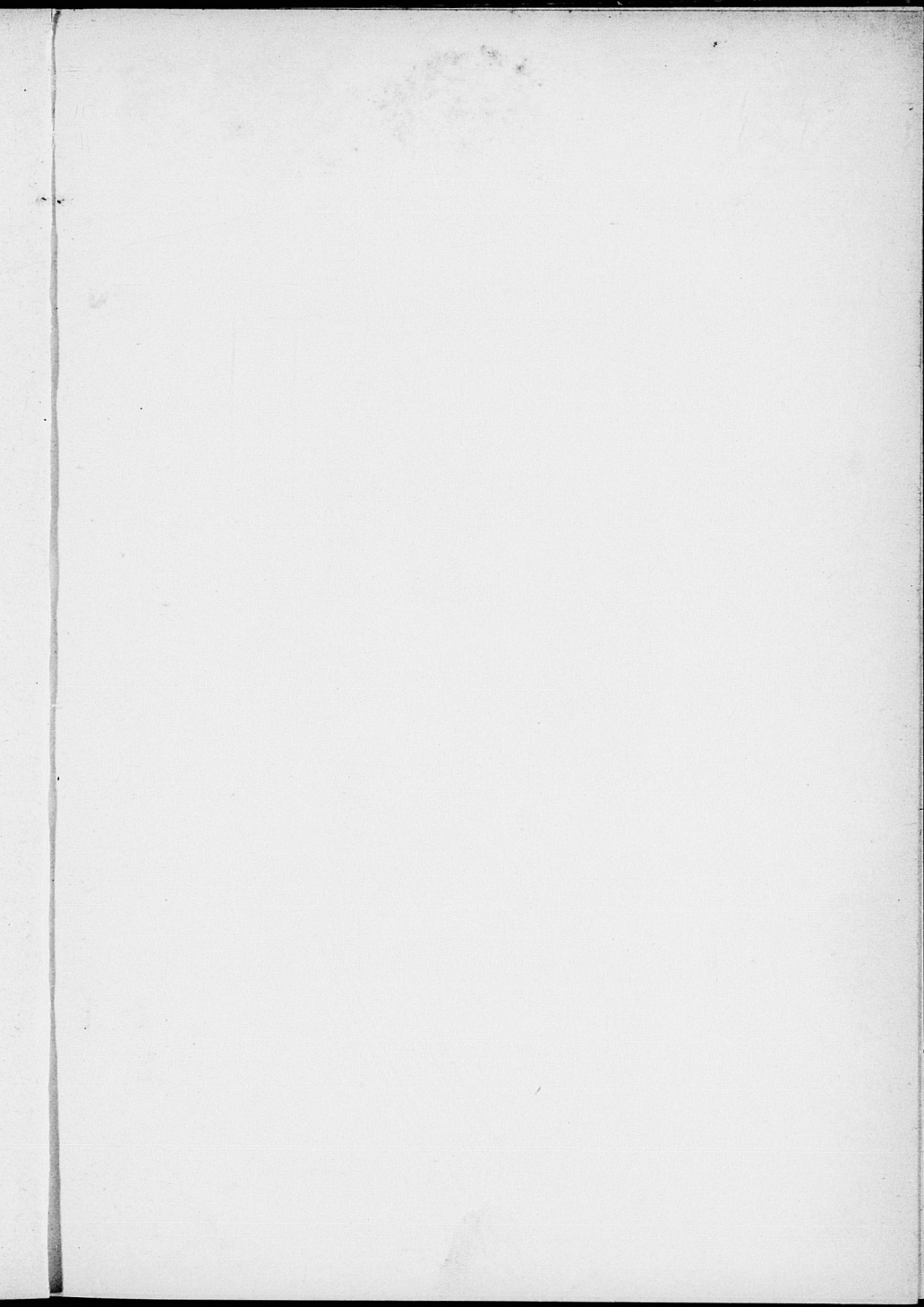
Keur van Heiligenlebens.

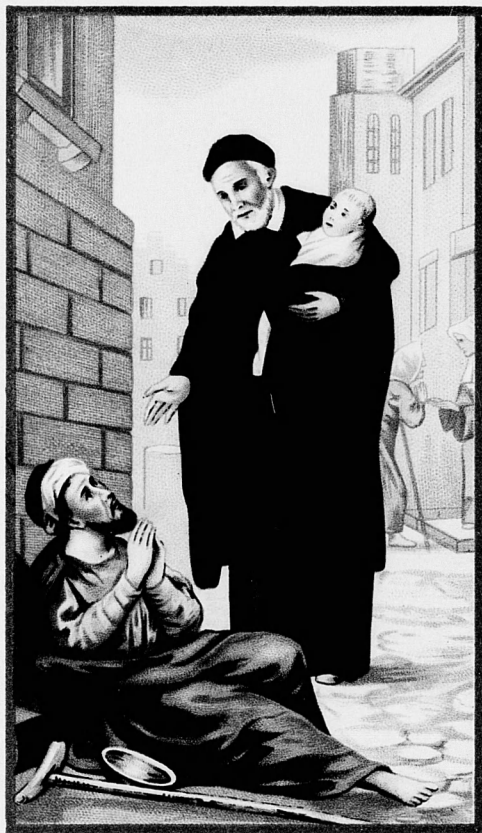
SERIE II.

III.

Leven van den H. Vincentius a Paulo.

St. Vincentius a Paulo.

VAK 92

No. 166.

KEUR VAN HEILIGENLEVEN.

Serie II.

III.

Leven van den H. Vincentius a Paulo,

Stichter van de Congregatie der Lazaristen
en der Liefdezusters.

BEWERKT DOOR

J. F. J. CORNELISZ.
Roomsch-Katholiek Priester.

BERGEN-OP-ZOOM,
JAN A. G. JUTEN.

1090

IMPRIMATUR

Bergis ad Zomam, 8 November 1898.

M. P. W. SMITS, *rector*,
ad hoc delegatus.

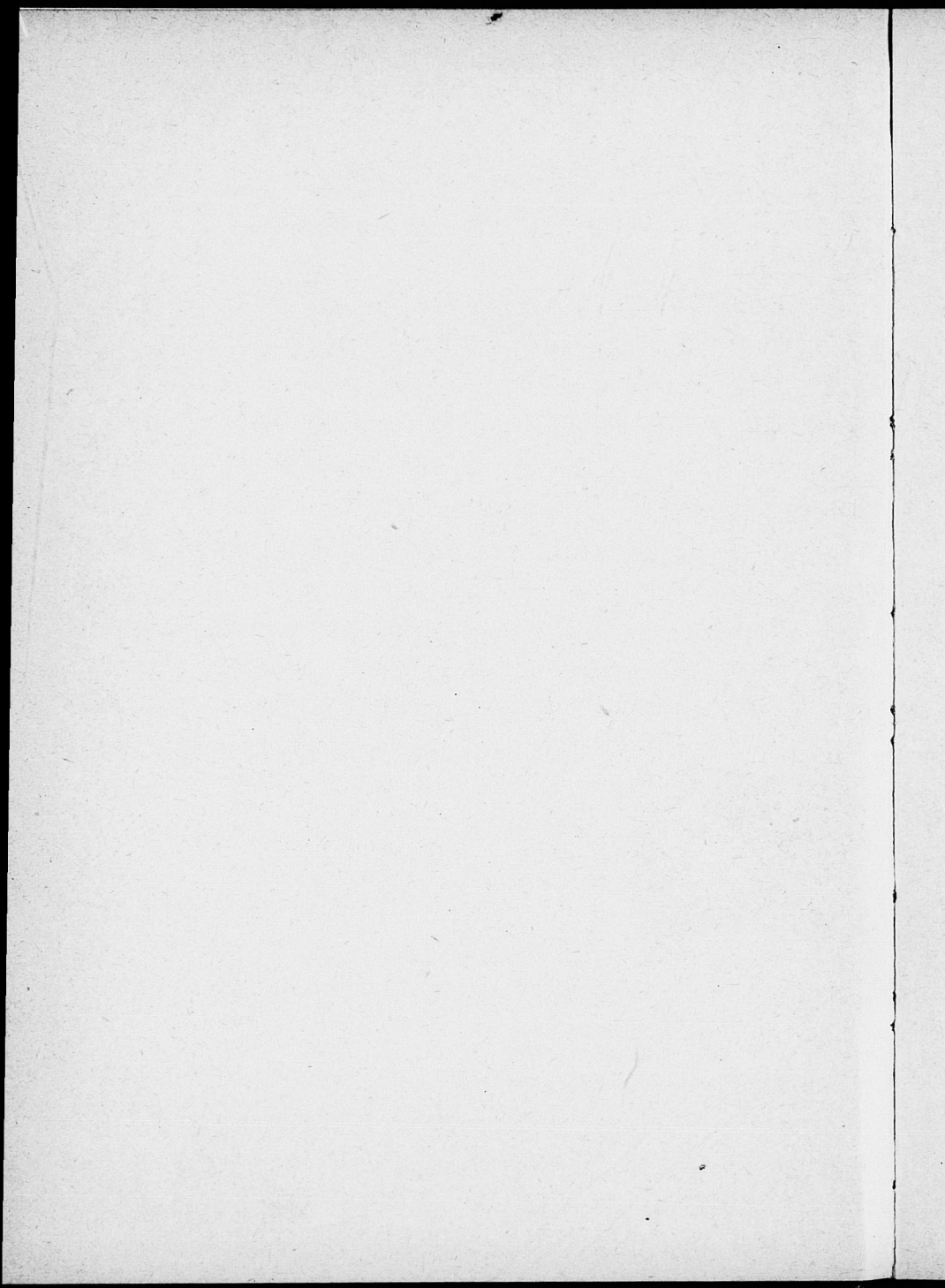
Verklaring van den Schrijver.

Om te gehoorzamen aan het decreet van Paus Urbanus VIII, uitgevaardigd in de vergadering van de algemeene Inquisitie der H. Roomsche Kerk van 13 Maart 1625 en bevestigd 5 Juli 1634; volgens de verklaring van datzelfde decreet, gegeven door voornoemden Paus, den 5^{den} Juli 1631; getuig ik hiermede, dat ik aan alle in dit boekje medegedeelde wonderen, openbaringen, gunsten en andere gebeurtenissen, zoowel als aan de titels van Heilige of Gelukzalige aan nog niet heilig of gelukzalig verklaarde personen gegeven, slechts menschelijk gezag wil toekennen. Behoudens de gevallen, die, in deze, reeds door den Apostolischen Stoel, van Wien ik mij den gehoorzamen zoon verklaar, zijn bekrachtigd of nog zullen bekrachtigd worden. Diensvolgens onderwerp ik mij en alles wat in dit boekje geschreven is, aan het oordeel der Kerk.

St. Eustachius-dag, 1896.

J. F. J. CORNELISZ,

R. K. Priester.

VOORWOORD.

Hierbij bieden wij den godvruchtigen lezer de levensgeschiedenis aan van een Heilige, wiens naam dezen zomer op veler lippen was in ons vaderland. Nog versch ligt het in aller geheugen, hoe, van 22 tot 24 Juli, te 's Hage, het vijftig jarig nederlandsch bestaan gevierd geworden is der „Conferenciën van den H. Vincentius a Paulo.”

Over den *H. Vincentius a Paulo* zal dit boekje den lezer onderhouden. Die man der Voorzienigheid verdient allen tot voorbeeld gesteld te worden; ieder Katholiek, moet in onze dagen van afgunst tegenover de bezittende klasse, kennis nemen van zijn door ware naastenliefde verheerlijkt leven.

Bovendien is zijn apostolische arbeid, die, in den grond der zaak, veelal op zijn medelijden tot de ongelukkigen berustte, wel waard dat wij er onze aandacht op vestigen. „Sinds den tijd der Apostelen,” zegt de groote Geschiedschrijver *Rohrbacher* van hem, „is er misschien niet één mensch, niet één Heilige geweest, die meer diensten aan de Katholieke Kerk bewezen heeft, dan deze H. Vincentius a Paulo” ¹⁾. Om het halfuitgedoofde Geloof aan te wakkeren, schiep hij eene vereeniging van

¹⁾ Rohrbacher. *Hist. Univ. de l'Eglise*. L. 87. § 4.

Missiepriesters (Lazaristen), die nog heden ten dage, in Europa zoowel als in de missie-landen, op het zegenrijkst werken. Om de meerdere heiliging van Geestelijken en Leeken te bevorderen, stelde hij de later alom bekend geworden geestelijke afzonderingen in, die *retraites* heeten. Om de jeugdige Levieten tot de volmaaktheid van hun toekomstigen priesterstand op te leiden, vestigde hij in Frankrijk de Seminaries; hogere en lagere scholen, die zich binnen weinig tijds over geheel het katholieke Europa verspreidden. Om de arme, ongelukkige zieken te helpen en naar ziel en lichaam te redden, stichtte hij de nooit genoeg geprezen Congregatie der Liefdezusters (*filles de Charité*), wier onovertroffen hulpvaardigheid en heldenmoed tot op onze tijden de bewondering wegdraagt van Christen, Muzelman en Heiden, aan de vier hoeken der wereld. Om de arme weggeworpen kinderen van Parijs in het leven te behouden, wist hij een Vondelings-Gezelschap te voorschijn te roepen, naar welks model, sindsdien, in vele steden der Christenheid, toevluchtsoorden voor die ellendige verstootelingen opgericht worden zijn.

Bij al dien overmatigen arbeid vond hij nog (om niet van zijne eigen heiliging te spreken) den tijd, zeer velen tot de volmaaktheid te brengen; te zorgen voor de krankzinnigen, voor de ouden van dagen, voor de jongedochters wier deugd gevaar liep, voor de bedelaars, voor de galei-boeven en voor het vrijkoopen der christen-slaven; den tijd, om aan geheele provinciën onderstand te doen toekomen, en dezelve herhaaldelijk van den hongerdood te redden en hare ellende jaren achtereen te verzachten en te lenigen.

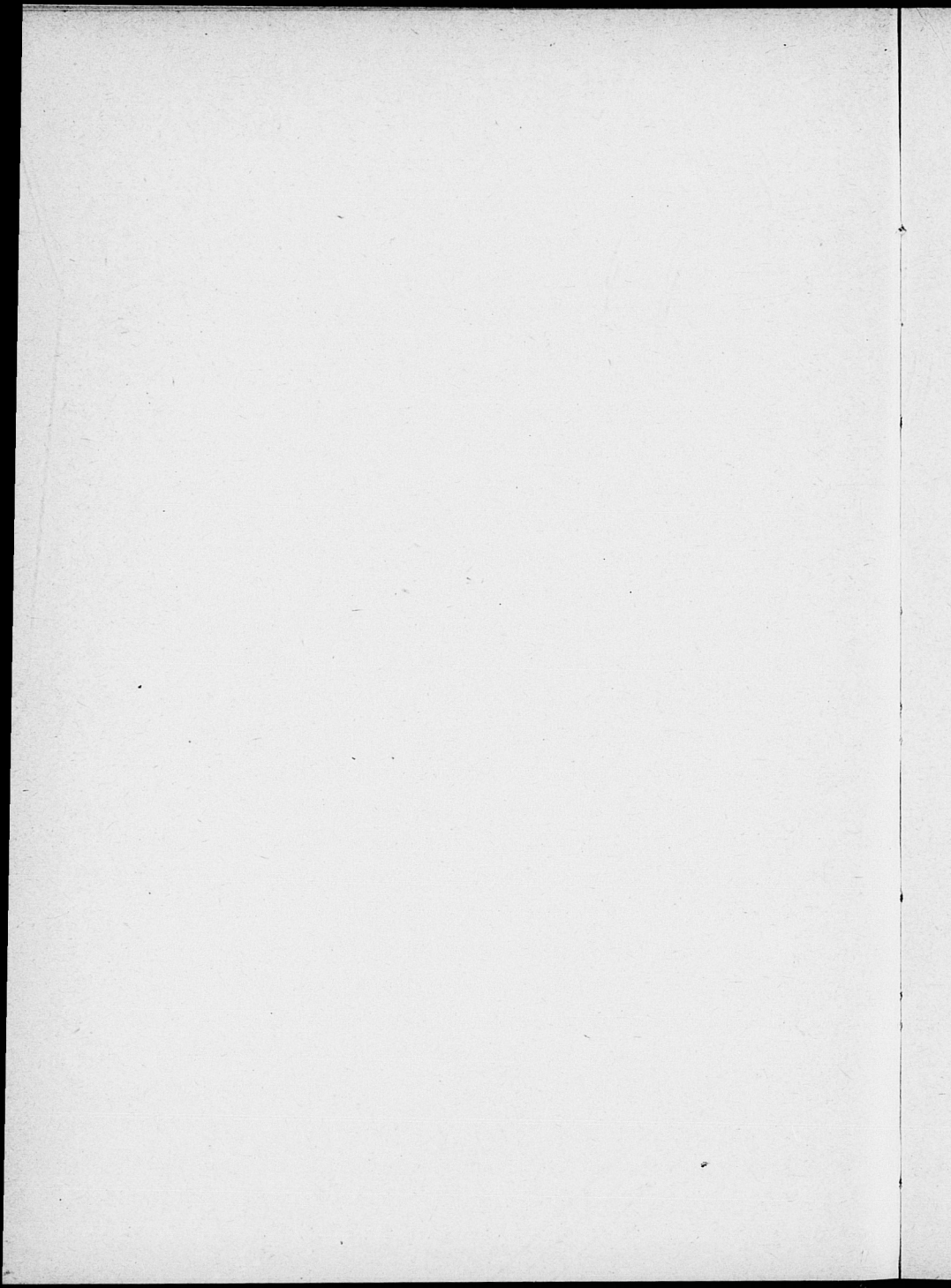
Welnu, laten wij met aandacht het leven van dezen man der Voorzienigheid lezen!

Behalve de vele lessen die wij van hem ontvangen zullen van ware heiligheid, zullen wij vooral twee-deug-

den van den H. Vincentius leeren, die ons, in onze zelfzuchtige en haast ongeloovige tijden, van het allergrootste nut kunnen zijn. Die deugden heeten: *Liefde tot den evenmensch*, om God; en, *Vertrouwen op O. L. Heer*, zonder wiens hulp wij niets kunnen, maar met wiens krachtdadige tussschenkomst wij zelfs het schijnbaar onmogelijke zullen verrichten.

H. Vincentius a Paulo, bid voor mij en voor mijne lezers; verkrijg ons een weinig van uwe allesvermogende liefde tot God, en van uwe overvloeiende naastenliefde!

DE SCHRIJVER.

EERSTE HOOFDSTUK.

**Jeugd van den H. Vincentius a Paulo, zijne studiën,
zijn priesterschap; hij wordt als slaaf
te Tunis verkocht.**

De H. Vincentius a Paulo, de waarachtige hervormer en redder van het diepgevalen Frankrijk der 17^e eeuw, de groote weldoener van zijn vaderland, de trooster van alle armen en ongelukkigen, aanschouwde, op Dinsdag na Paschen van het jaar 1576, het eerste levenslicht in het Fransche dorpje Pouy. Dat onaanzienlijk gehucht ligt kort bij d'Acqs (Dax), eene oude bisschopsstad van Gascogne; in de uitgestrekte heidevelden beneden Bordeaux, tusschen de Gironde en de Pyreneën. Zijn vader Joannes de Paul ¹⁾ en zijne moeder Bertranda de Moras behoorden tot den kleinen boerenstand; maar, hunne reine zeden, hun onberispelijk gedrag, hun groote eenvoud en rechtvaardigheid schonken hen een voornamen adeldom in de oogen van God.

De Heer wilde, dat deze groote Heilige uit nederigen stand geboren werd. Daardoor zou het, bij den reuzenarbeid dien hij tot redding van Frankrijk en het heil der Maatschappij moest volbrengen, duidelijk blijken, hoe zijn werk niet het voortbrengsel is van menschelijke kracht, maar een schepping der barmhartige en almachtige Voorzienigheid.

God had den deugdzamen Joannes de Paul en de godvruchtige Bertranda de Moras zes kinderen geschonken,

¹⁾ De Fransche woorden *de Paul* beteekenen in 't Hollandsch: *van Paulus*. Hieruit blijkt, dat de Latijnsche naam *a Paulo*, die ook *Pauli* geschreven zou kunnen worden, vertaald moet worden: zoon van Paulus, Pauluszoon of Paulusz. Hadde de Heilige dus in Nederland gewoond, dan hadde hij geheeten Vincentius *van Paulus*, of *Paulusz*, of *Paulussen*.

waarvan onze Heilige de derde zoon was. Gelijk in elke behoeftige familie bijtijds partij getrokken wordt van de ontlukende krachten der kleinen, zoo was het ook in dit huisgezin; zoodra zijne jaren zulks gedoogden, werd Vincentius met het hoeden der vaderlijke kudde belast. Toen, met de eerste ontwikkeling des verstands zich eenige zedelijke eigenschappen in het kind begonnen te vertoonen, bleek het, dat al die gesteltenissen zich ten goede neigden. Onder die goede hoedanigheden moest, toen reeds, op de eerste plaats genoemd worden, zijne groote liefde tot de armen. Indien iemand een blik in de toekomstige tijden had mogen slaan, voorwaar, hij zou in dat jeugdige kind bereids den lateren apostel der naastenliefde erkend hebben; den man, die eenmaal het van gebrek omkomend Frankrijk aan zijn barmhartigen boezem zou verwarmen. Gebeurde het, dat Vincentius van den molen terugkwam en niets anders te schenken had, dan gaf hij den behoeftigen eenige handvollen meel. Zijn brave vader, die hem heimelijk bespiedde en een heilig welgevallen had in die goede hoedanigheden zijns zoons, heeft hem, zoo verre wij weten, nooit daarover berispt.

Ongeveer twaalf jaar oud, had de brave jongeling, door meer dan andere kinderen van zijn leeftijd te sparen, dertig Fransche stuivers bijeengegaard, die hij zijn wettig eigendom noemen kon; eene som, voor zijn ouderdom, de afgelegen streek zijner woonplaats en de geldverlegenheid van het einde der 16^e eeuw, zeer aanzienlijk te noemen. Daar ontmoet hij een arme, die, zijns inziens, aan alles gebrek heeft; aanstonds loopt hij naar huis, zoekt zijn schat op en stort dien onverdeeld, tot den laatsten penning, in den schoot van den ongelukkige.

De Hemel teekende deze heldendaad met gouden letteren op in het Boek des Levens. Wie weet, was het niet deze daad, in het oog der wispelturige wereld mo-

gelijk een gewone kindergril, maar voor God eene oefening van de hoogste deugd, die Vincentius' roeping tot het Apostolaat der naastenliefde voor goed vestigde; die hem zelfs de genade verwierf een Heilige te worden? Zeker is het, in ieder geval, dat zijne nauwgezetheid om aan elke genade, die God hem in zijne kinderjaren gaf, mede te werken, nieuwe gunsten des Heeren over hem deed nederdalen. O, indien de ouders, de moeders vooral, die met de eerste zedelijke vorming der kinderen belast zijn, toch eens begrijpen wilden, hoe iedere gebruikte genade nieuwe genaden aftrekt; terwijl iedere vrijwillige verwaarloozing derzelve, door steeds minder geestelijke gunsten gevolgd wordt! Wat zouden zij dan, met de uiterste zorg, waken, alle gelegenheid tot deugd en vroomheid in hunne kinderen, met beide handen aan te vatten! Wat zouden wij dan zeldzamer het ellendige gezegde hooren: „Die kinderen zijn nog te jeugdig; later, later zullen wij ze gemakkelijker tot de deugd vormen!” Wat zouden wij dan meer in merg en been katholieke kinderen aantreffen, die, als de jaren der bekoringen en van de aanlokselen der wereld komen, reeds standvastigheid genoeg bezitten zouden, om alle gevaren met kloekmoedigheid te doorworstelen; om te blijven staan in de deugd, dáár, waar nu velen, helaas, in geloof en kuischheid bezwijken! Neen, ouders, uwe kinderen zijn nooit te jeugdig om tot het goede opgeleid te worden! Zoodra zij eenig besef voor het zedelijke toonen, moet gij hun geest en hun hart tot God brengen, op eene wijze die zij verstaan kunnen; en daarmee doorgaan, zoolang zij onder uw gezag staan!

Met dat medelijden van Vincentius voor alle armen en ongelukkigen, straalde ook vroegtijdig eene groote helderheid van geest in hem door. Hij bleek verstandiger te zijn dan andere kinderen van zijn leeftijd; weshalve

zijne ouders dachten goed te doen, hem te laten studeeren. Wel zag de vader niet weinig op tegen de kosten, die een langdurig lager en hooger onderwijs van zijne niet al te ruime geldmiddelen vergen zou; maar later, meende hij, zou zijn zoon die onkosten wel op de eene of andere manier, uit de vrucht zijner studiën, vergoeden. Hij legde hem dan, voor of even nadat hij zijn 13^e levensjaar bereikt had (1588), ter school bij de Minderbroeders-Franciscanen van Dax. De Heilige verslond daar als het ware de moeilijkheden, die eerstbeginnenden gewoonlijk vinden in het aanleeren van hun geheel vreemde talen en wetenschappen; zijne leermeesters waren meer dan tevreden. Nadat hij vier jaren gestudeerd had, was de Overste der Minderbroeders niet weinig gesticht over Vincentius' zedigheid, zijne onschuld en zijne in het oog vallende ontwikkeling.

Toen hij, bij gelegenheid, den lof des jongelings aan den Heer de Commet verkondigde, een beroemd advocaat te Dax, die tevens vrederechter was van Pouy, de geboorteplaats des Heiligen, was deze brave man zeer ingenomen met hetgeen hij over zijn jeugdigen onderdaan vernam; aanstonds stelde hij hem aan (1592), tot huisonderwijzer zijner kinderen. Van dat oogenblik tot aan het tijdstip zijner hoogere studiën, hield de Heilige op zijn vader ten laste te zijn.

Het leeraarschap in het huis van mijnheer de Commet vroeg wel veel tijds; maar de vlugheid van Vincentius stelde hem in staat, met die bediening, toch geregeld zijne studiën bij de Franciscanen te vervolgen. Deze vergden nog ongeveer vijf jaren.

In dat tijdsverloop begonnen zich Vincentius ware deugd, zijne ingetogenheid, zijne voorzichtigheid en zijne vroegerijpe wijsheid meer en meer scherp af te teekenen; velen dergenen die met hem in aanraking kwamen,

achtten hem tot het heiligdom des Heeren geroepen. Ook mijnheer de Commet, die beter dan anderen Vincentius in zijn omgang had kunnen gadeslaan, was van hetzelfde gevoelen. De Heilige verdubbelde derhalve zijne gebeden en raadpleegde herhaaldelijk zijne Oversten; eindelijk besloot hij priester te worden. Hij ontving de kruinschering (*tonsuur*) en de kleinere Orden te Dax, in zijn eigen bisdom (1596); daarna vertrok hij om aan de bloeiende hoogeschool van Toulouse, mede in zuidelijk Frankrijk, zijne godgeleerde studiën te doen. Alhoewel zijne Geschiedschrijvers ons weinig, zeer weinig hebben opgeteekend over dezen tijd zijns levens, kan het niet anders, of aller hoogschatting voor zijne talenten en eerbied voor zijne deugd, moeten hem gevolgd hebben te Toulouse en aan de wereldberoemde universiteit van Sarragossa in Spanje, waar hij vóór zijn priesterschap eenigen tijd doorbracht. Op de gewone wijze ontving hij, met eenige tusschenruimte het Subdiaconaat, het Diaconaat en het H. Priesterschap (1598—1600). Te zeggen met wat voorbeeldigen ijver Vincentius zich tot het ontzagwekkend priesterschap voorbereidde, valt niet in ons plan. Zulks kan echter genoegzaam afgeleid worden uit de omstandigheid, dat hij, de Apostel van Frankrijk, weinige jaren later (zooals wij verder zullen beschrijven), Frankrijk's priesters tot de volmaaktheid opvoerde, juist, door de nauwkeurigste voorbereiding tot de heilige Wijdingen als middel te bezigen.

De algemeene roep zijner geleerdheid en zijner braafheid deed, aanstonds na zijne priesterwijding, de oogen der Groot-Vicarissen van zijn eigen bisdom te Dax op hem vallen. Zij beriepen hem tot de bediening der parochie van Tilh, eene voorname pastoorsplaats; eene bediening dus, die hem allicht met de talenten waarover hij beschikken kon, tot hoogere eereposten gebracht zou

hebben. Maar de Heer, die alles vooruitziet en alles regelt volgens zijne alwijsheid, had grootere inzichten met den toekomstigen Heilige; Hij zou hem roepen tot een anderen, meer vruchtbaren werkkring. God wilde niet, dat hij de luister worden zou van ééne enkele parochie, later misschien van één enkel bisdom; neen, Vincentius moest de vader worden van alle armen, de man die met de alles bezielende warmte der goddelijke liefde waarvan hij blaakte, Frankrijk tot inkeer zou doen komen en de wereld door zijn reuzenarbeid herscheppen ten goede. Het gebeurde, niet zonder de bijzondere leiding der Voorzienigheid, dat terzelfder tijde, van Rome uit, een ander priester tot pastoor te Tilh benoemd werd. Zoodra hij deze omstandigheid vernam, erkende de Heilige daarin Gods leiding; aanstonds verzaakte hij aan zijne mogelijke rechten en besloot hij, zijne hoogere studiën nog drie jaren door te zetten. Om de nalatenschap van zijn intusschen gestorven vader niet verder te drukken, verhuisde hij voorloopig naar het stadje Buset. Daar zou hij les geven aan de zonen van voornamen familiën, en zoo voortaan geheel in eigen onderhoud voorzien.

Deze arbeid werd zichtbaar door God gezegend; na weinige weken kon hij reeds met zijne leerlingen naar Toulouse terugkeeren, om er, steeds anderen onderwijzend, zijn eigen godgeleerde studiën aan de hoogeschool door te zetten. Te Toulouse, waar zijne wetenschap en zijne deugd aan velen bekend was, stelden zich meerdere jongelingen van de hoogste kringen onder zijne leiding. Het zou moeilijk te verklaren zijn, hoe Vincentius bij de groote vorderingen die hij, zooals blijken zal, in eigen studie maakte, nog tijd vinden kon om met de hem eigen nauwkeurigheid de opvoeding van anderen op zich te nemen. De oplossing van dit vraagstuk moet gezocht worden in de volmaaktheid zijner levenswijze. Toen

reeds, vóór en na zijn priesterschap, leidde de heilige jongeling dat leven van een boetvaardige, dat hij, al zijne jaren door, zou volhouden. Zeer vroeg stond hij op; zeer laat begaf hij zich te bed, om op eene harde legerstede de hoogst noodige verkwikking in den slaap te vinden.

Eindelijk, drie jaren na zijne priesterwijding, zijne godgeleerde studiën geëindigd hebbende (1630), werd hij tot *Baccalaureus* gepromoveerd. Te dezer gelegenheid maakt de geleerde schrijver, Mgr. Guérin, de volgende opmerking ¹⁾. Duidelijk ziet de lezer uit Vincentius' vroege, niet aangenomen benoeming tot de voorname parochie van Tilh, uit het langdurig tijdsverloop, dat de talentvolle jongeling aan de studie besteedde en uit den hoogen graad van *Baccalaureus* dien hij behaalde, dat deze geenszins zoo onwetend was als de nederige man in 't vervolg van tijd gaarne deed voorkomen. Verre van hen verwijderd, die zich verheffen op het weinigje dat zij van de wetenschap bezitten, verborg hij, geheel zijn leven, waar hij zulks vermocht, de uitgestrekte kennissen, die hij met Gods hulp door langdurige inspanning verkregen had.

Alhoewel de jeugdige priester op dit tijdstip zijns levens reeds boven anderen in deugd en volmaaktheid uitmuntte, had hij nochtans nog niet dien trap van volmaaktheid bereikt, waartoe de Heer hem riep. En toch — alleen een Heilige kon de zware taak volbrengen, die God aan Vincentius op de schouderen wilde leggen. Daarom trad de Voorzienigheid, als ik mij zoo mag uitdrukken, gewelddadig tusschenbeide; de man Gods had nog ééne wetenschap aan te leeren, de ware wetenschap der Heiligen. Deze bestaat in de beoefening der nederigheid, van het geduld, van de zachtmoedigheid, van de naastenliefde, — *onder alle omstandigheden en tegenover allen.*

¹⁾ Mgr. Guérin. *Petits Bollandistes*. 19 Juillet.

Door velerlei wederwaardigheden, zal de Heer een werktuig van Vincentius maken in zijne hand; een werktuig zóó gewillig, dat armoede en rijkdom, geringheid en wereldsche grootheid, gezondheid en ziekte, vervolging en eerbetoon hem volmaakt onverschillig zullen worden, in zooverre zij niet dienen kunnen om zielen voor God te winnen.

Korten tijd nadat hij zijne studiën volledig geëindigd had (1605), werd aan Vincentius gemeld dat een zijner vrienden, bij testament, hem ongeveer vijftien-honderd *Fransche Livres* had nagelaten; hij reisde derhalve naar Marseille om dat geld te innen ¹⁾. Nadat hij alles geregeld had, nam hij op verzoek van een edelman uit Languedoc, met wien hij overnacht had, zijn terugweg naar Toulouse, waar hij nog altijd woonde, over zee. Nauwlijks voor goed van land gestoken, werd de boot waarop zij reisden, door drie Turksche kaperschepen overvallen en alle opvarenden gevangen genomen. Na vele voorloopige mishandelingen werden ze als slaven op de openbare markt van Tunis in Afrika verkocht; de Heilige kwam in handen van een visscher, die hem aanstonds, dewijl hij de zee-lucht slecht verdragen kon, overdeed aan een geneesheer. Deze, een groot scheikundige, gebod hem zijne verschillende vuurovens te onderhouden; overigens behandelde hij hem zeer menschelijk. Langzamerhand leerde de geneesheer zijn slaaf waardeeren en genegenheid toedragen; helaas, die genegenheid werd voor den Heilige een bron van vele teleurstellingen. De geneesheer, reeds

¹⁾ Het *Fransche Livre* (pond) wordt heden ten dage *franc* genoemd; het heeft ongeveer de waarde van onzen halven gulden. Dewijl echter het geld, tijdens het leven van den H. Vincentius drie tot viermaal schaarscher was dan tegenwoordig, zoo kunnen wij de hier aangehaalde som vrijelijk op minstens *vijftienduizend franken* schatten van onze munt. Deze bemerking is ook toepasselijk op de geldsommen, die hier en daar verder genoemd zullen worden.

oud van jaren, bood hem al zijneschatten, de openbaring zijner kunstgeheimen en de volkomen vrijheid, op de eenige voorwaarde, dat hij zijn H. Geloof verzaken en Mahomedaan worden zou. Welk een voorstel! In altijd-durende slavernij, na den dood zijns meesters misschien in harde slavernij, zijn leven te moeten slijten; of, rijk te zijn, vrij en van allen geëerd! En dat, door slechts uiterlijk zijn God te verzaken! De heilige slaaf, vurig biddend tot Maria, de hulpe der Christenen, twijfelde geen oogenblik; met verontwaardiging sloeg hij het voorstel van den bekoorder af en verzocht dezen, als hij eenige achting voor hem koesterde, dat ontwerp nooit meer aan te roeren. Vincentius' standvastigheid nam intusschen niet weg, dat hij den prikkel der bekoring in al zijne zwaarte gevoeld had. Een jaar later stierf de geneesheer. Zijn neef en erfgenaam verkocht Vincentius aan een renegaat, geboortig van Nizza in Savooije op de Italiaansche kust gelegen ¹⁾. Zoodra deze den Heilige bezat, deed hij hem naar zijn *temat* overbrengen; een soort van keizerlijke boerderij, die hij, om zijne geloofs-verzaking, van de regeering had kunnen huren.

De ligging dezer buitenplaats, in het diepe der woestijn, sloot alle hoop op ontvluchting buiten. Maar Gods voorzienigheid, die alles naar zijne hooge wijsheid beschikt, wilde juist deze eenzaamheid tot zijne wonderbare wegen gebruiken. De echtgenoot van den renegaat, eene geboren Mahomedaansche, kwam, misschien om hare verving in dit afgelegene oord te verzetten, misschien uit

¹⁾ Een *renegaat* is eigenlijk iemand, die het ware, het Roomsche Katholieke Geloof verzaakt. Het wordt echter, in meer engeren zin, bijzonder toegepast op de Katholieken, die Christus in het openbaar afzweren om *Turk* of *Mohamedaan* te worden. Door zoodanige Geloofsverzaking belooft een renegaat de allerzwaarste kerkelijke straffen.

nieuwsgierigheid naar de levenswijze der Christenen, nu en dan naar den veldarbeid omzien dien de Heilige verrichtte. Op den duur kon zij niet genoeg zijn geduld, zijne zachtaardigheid en zijne vlijt bewonderen; hoedanigheden, die klaarblijkelijk uit een hooger beginsel voortvloeiden. Meerdere malen ondervroeg zij hem over zijn godsdienst, deszelfs feesten, gebruiken en plechtigheden; eensdaags zelfs verzocht zij, dat hij eenige geestelijke liederen zou zingen uit zijn vaderland. Toen hief Vincentius den 136sten psalm aan; het treurlied der Joden in de Babylonische gevangenschap. Nauwelijks kon hij daarbij zijn snikken inhouden; welsprekende tranen liepen er over zijne wangen. Daarna gedachtig, dat zijne lieve Moeder Maria de nieuwsgierigheid dezer Mahomedaansche vrouw tot zijne redding kon gebruiken, zong hij nog het overschoone *Salve Regina*.

Door de smeekende zoetheid dezer liederen getroffen, verklaarde de vrouw aan haar gemaal, niet te begripen waarom hij zulk een verheven godsdienst verloochend had. De renegaat wist niets te antwoorden; hij zweeg. Maar zijn met kracht ontwaakt geweten zweeg niet; reeds den eerstvolgenden morgen deed hij Vincentius bij zich ontbieden, en deelde hem met zijne gewetenswroegingen ook het voornemen mede, zoo spoedig mogelijk, in zijn gezelschap, uit Tunis te willen vluchten. Deze vlucht was, indien hij zich oprecht en voor goed bekeeren wilde, om vele redenen hoogst noodig; de Turken zouden zijn terugkeer tot het eens afgezworen Christendom met oonteerende pijnigingen en den dood gestraft hebben.

Tien volle maanden verliepen, voordat er zich eene gunstige gelegenheid ter ontvluchting aanbood; toen scheepte de renegaat zich met den H. Vincentius a Paulo in, op een allerkleinst scheepje. De onderneming was

uiterst gevaarlijk; maar, geen nood! Het kleine hulkje had den redder van Frankrijk aan boord, den grooten *apostel der naastenliefde!* Daarom beschermde de Moeder des Heeren, Zij, die niet te vergeefs door de Kerk als „sterre der zee” wordt aangeroepen, den Heilige en den hem vergezellenden boeteling door haar machtigen arm. Veilig bereikten beiden Aigues-Mortes, op de Fransche kust (1607), van waar zij doorreisden naar Avignon. Daar verzoende de pauselijke Vice-Legaat den berouwvollen geloofsverzaker met de oude moederkerk.

TWEEDE HOOFDSTUK.

De Heilige wordt opnieuw en herhaaldelijk beproefd.

Zijne benoeming tot pastoor van Clichy bij Parijs.

Nadat zijn opvolger, die juist een dier dagen te Avignon aankwam, zijn post aanvaard had, nam de Vice-Legaat den wederkeerenden Vincentius, wiens hooge deugd hij doorschouwde, op zijne terugreis mede naar Rome. In die hoofdstad der Christenheid hield hij hem twee jaren bij zich, huisvestte hem in zijn eigen paleis, en deed hem aan zijne tafel aanzitten. Wat al schatten van genade heeft de Heilige in die schijnbaar nuttelooze jaren vergaderd? Wie zal ons zeggen, hoezeer hem toen de H. Geest verlicht, hoezeer Deze toen zijn hart versterkt heeft tot alle goed? Wij weten het niet. Wat wij echter wel weten, is, dat wij Vincentius later zullen terugvinden als den apostel van Frankrijk; een apostel, *die volle vijftig jaren zichzelf vergeten zal*, om alles voor allen te worden, opdat hij allen voor zijn Meester, voor Christus, moge winnen!

Wat hem te Rome aan tijd overbleef, besteedde de

zalige man ernstig aan de herhaling zijner godgeleerde studiën van Toulouse en Saragossa. Spoedig werden ook te Rome, evenals vroeger te Dax en te Toulouse, zijne talenten, zijne volmaaktheid en zijne heiligheid door sommigen naar hunne wezenlijke waarde geschat; Frankrijk's gezant bij den H. Stoel, de kardinaal d'Ossat, schonk hem zoozeer zijn vertrouwen, dat hij hem met eene belangrijke maar geheime zending belastte bij koning Hendrik IV. De Heilige vertrok derhalve van Rome naar Parijs (1609), om voor goed in Frankrijk te blijven.

Te Parijs huurde hij, in de voors ad *St. Germain*, eene woning kort bij het gasthuis *La Charité*. Van stonde af, nog vóór dat hij een vasten werkkring zou verkrijgen, wilde hij den tijd die hem van verderen arbeid overbleef, benuttigen, om *de armen en ellendigen* van dat groote Hospitaal te bezoeken, bij te staan, en naar ziel en lichaam te helpen en te troosten.

Door zijne langdurige gevangenschap in het barbaarsche Tunis, had Vincentius geleerd wat lichamelijk lijden is. Maar, die overgroote ellende was nog niet voldoende geweest, om hem op den trap van volmaaktheid te stellen waartoe God hem wilde opheffen; daarom zou de Heer hem nogmaals beproeven. Ditmaal zou de beproeving echter niet zijn lichaam aantasten, maar zijn goeden naam en de rust van zijn geweten. In het huis dat hij in de voorstad *St. Germain* bewoonde, verbleef hij in ééne kamer met zekeren rechter uit het dorp Score bij Bordeaux, die tijdelijk te Parijs vertoefde. Dezen man werden, toen hij op een morgen dat hij ongesteld te bed lag en Vincentius zeer vroeg was uitgegaan, door een apothekersbediende, die hem de noodige medicijnen bracht, vierhonderd Fransche kronen ontvreemd. Eerst later den diefstal bemerkend, dacht de rechter niet meer aan den bediende, maar betichtte aanstonds den Heilige; deze had

geen enkel middel om zijne onschuld te bewijzen, en bepaalde er zich dus toe, alle schuld te ontkennen. Nu werd de man uit Score, die wel eenigzins ter goeder trouw dwaalde maar onrechtvaardig was in zijne verdere handelingen, zoo boos, dat hij in woede ontstak en Vincentius belasterde bij zijne Oversten, bij vrienden en bureu, en bij allen die naar hem luisteren wilden. De Heilige wierp al zijne bekommering op God en verdroeg, zes jaren lang de valsche beschuldiging, zonder zich ooit aan wien ook te beklagen, maar te meer bij God zijn troost te zoeken.

Wat eene les voor ons, Lezer, die, als wij op de eene of andere wijze valschelijk beticht worden, ons ergeren, in toorn losbreken, tegen onze beschuldigers haat opvatten; of althans, indien wij tot de meer deugdzamen behooren, ons bovenmate bedroeven. Helaas, wat zorgen wij niet veeleer, na ons, zooals het geoorloofd is, op be daarden toon verdedigd te hebben, eene uitkomst bij God te zoeken in het gebed! Bij dien Lieven Heer, die somwijlen alléén helpen kan; en, die zeker helpen zal, wanneer wij ons met vertrouwen op Hem verlaten! Daarbij, mocht, tot ons eeuwig heil, God het beter achten dat wij tijdelijk onder verdenking blijven, dan nog zal Hij gelatenheid schenken en onderwerping aan zijn aanbiddelijken Wil. Dit zien wij in den H. Vincentius. Zes jaren later geschiedde het, dat de dief, die Parijs intusschen verlaten had, te Bordeaux voor een nieuwen diefstal gevangen genomen werd. Toen begon zijn geweten te spreken; hij liet den rechter van Score ontbieden en beleed dezen zijne schuld. Op het eigen oogenblik schreef de rechter, die thans zijne onverantwoordelijke roekeloosheid tegenover een braaf priester inzag, aan Vincentius een langen brief; hij erkende daarin zijn ongelijk, vroeg den Heilige oprecht vergiffenis en berichtte, dat hij,

om vergeving te bekomen, gereed was van Bordeaux naar Parijs te reizen. Daar zou hij dan, aan Vincentius' voeten neergeknield, rouwmoedig eereboete doen. Onnoodig te zeggen, dat de Heilige, die zich nooit op den rechter van Score verbitterd had, den man met alle goedwilligheid geruststelde.

Laten wij hier de opmerking neerschrijven, dat de teleurstellingen van de soort die wij zooeven verhaalden, Vincentius dagelijks meer en meer aan God vasthechtten. Door de nauwkeurige medewerking aan de vele genaden, die, ter wille van dat voor den Heer gedragen lijden, hem als overstroomden, begon hij langzamerhand de wereld oprecht te verachten en *zich onvoorwaardelijk aan Gods H. Wil te onderwerpen*. In de vreeze dat men hem, indien hij zijn eigen naam, *Vincent de Paul* bezigde, voor een edelman zou aanzien, gebruikte hij, van zijne aankomst in Parijs af, enkel zijn doopnaam en liet zich derhalve *Monsieur Vincent* (Mijnheer Vincentius) noemen. Slechts onder dien naam is de H. Vincentius a Paulo, tijdens zijn leven, alom bekend geweest; zoowel in Frankrijk als in de overige landen van Europa. Maar, verborg hij zijn naam, zijne deugden en zijn waarlijk apostolischen ijver kon hij niet verbergen; daarom viel, in het begin der regeering van Lodewijk XIII, het oog der koningin Margaretha van Valois op hem. Zij deed hem op den staat van haar dienstpersoneel inschrijven en benoemde hem tot haren gewonen aalmoezenier.

Intusschen was voor Vincentius de tijd aangebroken zijner hardste beproeving. Aan het Hof der koningin Margaretha, waar hij, zijns ondanks, nu en dan moest verwijlen, had hij betrekking aangeknoopt met een Doctor in de H. Godgeleerdheid. Misschien, om dezen man te beproeven, misschien om hem voor eenige tekort-

komingen te straffen, misschien om aan onzen Heilige de gelegenheid te geven tot het doen eener sinds de tijden van den H. Apostel Paulus ongehoorde heldendaad, liet God toe, dat de hooggeleerde Doctor groote twijfelingen kreeg tegen het H. Geloof. Zijne bekoringen werden zoo hevig, dat de ongelukkige haast wanhopig, en eindelijk, door overmatige inspanning, gevaarlijk ziek werd. Vincentius gevoelde zich door liefde gedrongen, den armen priester van zijn onuitstaanbaren last te bevrijden; met krachtdadige gebeden smeekte hij God, den man van alle bekoringen te ontlasten; en, indien zulks zijn aanbiddelijke Wil was, dezès wederwaardigheden op hem, Vincentius, over te brengen.

De Heer, die in zijne ondoorgrondelijke raadsbesluiten, alles leidt tot zijne glorie en de zaligheid der menschen, verhoorde het gebed van zijn dienaar. Aanstonds heerschte er eene volmaakte kalmte in het hart van den Godgeleerde, gepaard aan een innigen geest van godsvrucht; maar, aanstonds ook, gevoelde de Heilige de hevigste stormen over zijne ziel komen. Ja, zijn strijd zou geweldig zijn! Edoch, hij was een der reuzen in het geestelijke leven, die tot den kamp gereed zijn, op wat dag, wat uur, wat wijze het den Heer behaagt dien te laten komen; met heldenmoed stelde hij zich op, tegen alle aanvechtingen van den Satan. In de hoop, met meer zekerheid te zullen overwinnen, nam hij, behalve tot het veelvuldig gebed en de harde boetedoening, tot twee eigenaardige hoofdmiddelen zijn toevlucht.

Om zijne hersenen niet al te veel en nutteloos, zooals dikwijls bij zulke bekoringen geschiedt, te vermoeien en uit te droogen, bezigde Vincentius als *eerste hoofdmiddel* een eigenhandig geschreven geloofsbelijdenis; deze verborg hij, onder zijne bovenkleederen, op zijn hart. Na vervolgens alle met het Geloof strijdige gedachten in het alge-

meen verworpen te hebben, maakte hij met O. L. Heer het verbond, — dat hij, hoe verward ook overigens, verondersteld wilde worden aan alle ongeloofvigheid te verzaken, zoo menigmaal hij zijne geschreven geloofsbelijdenis met de hand zou aanraken. Bovendien trachtte hij, zoo vaak hij van dit middel gebruik maakte (hetgeen niet zeldzaam was), zijn geest zachtjes van de bekoring af te leiden. Zijn *tweede hoofdmiddel* bestond daarin, dat hij de eigen aanvallen des duivels benuttigde, om den Satan afbreuk te doen. Zoo dikwijls hij bekoord werd, trachtte hij dadelijk, God nog ijveriger dan te voren te dienen. Deze dienst des Heeren bestond vooral, in Jezus te vereeren in den persoon zijner armen; daarom bezocht hij, meer nog dan te voren, het groote gasthuis *La Charité*, dat in zijne buurt gelegen was.

Langer dan drie jaren streed Vincentius, op die wijze, onverpoosd voort. Het waren jaren vol bitterheid; jaren, waarin hij den strijd volhield zonder morren, zelfs zonder de kalmte te betreuren waarvan hij vrijwillig afstand gedaan had. Maar het waren ook jaren van het grootste geestelijk voordeel; jaren, die de laatste hand legden aan de eigenschappen welke God van hem vorderde voor zijn aanstaanden, allesomvattenden werkkring. Door den aanhoudendē strijd gevoelde hij langzamerhand de begeerte in zich levendig worden, zich nog inniger aan dien Jezus te hechten die ook eenmaal alles ten offer gebracht had; de begeerte, *zich geheel weg te schenken aan Gods armen*, die vaak zoo bedroefd zijn, zooveel druk en lijden ondervinden. Zóó waar is het, dat God de bekoring slechts toelaat, tot de glorie zijns Naams en het meerdere voordeel onzer arme zielen. O, wonderbare beschikking des Heeren! Nauwelijks is Vincentius' begeerte om zich voor goed aan de armen te geven tot een onherroepelijk besluit overgegaan, of aanstonds houden

alle duivelsche aanvechtingen op; voorgoed is de apostolische man van allen twijfel tegen het Geloof bevrijd, voorgoed vindt hij den zielevrede terug, en verschijnen hem alle goddelijke waarheden in een bijzonder helder licht.

Niet lang nadat de Heilige van Rome naar Parijs was verhuisd, had hij den Eerw. Heer de Bérulle leeren kennen; een der grootste mannen van zijn tijd, den Insteller der Fransche Oratorianen of volgelingen van den H. Philippus Neri¹⁾. Toen hij eenige jaren later, door zijn voorval met den rechter van Score en de ongelukken van den Doctor in de Godgeleerdheid aan het Hof van koningin Margaretha vermaand, duidelijk inzag, hoe een priester niet met leeken te zamen verblijven maar zich zooveel doenlijk uit de wereld moet terugtrekken, vroeg en verkreeg hij verlof, bij de Paters Oratorianen te mogen inwonen zonder Ordenslid te worden. Van het oogenblik zijner intrede in dat Huis, liet hij zich, wetend dat wij allen blind zijn in eigen leiding, door den Heer de Bérulle als door een zichtbaren engel besturen. Wat die man Gods voor hem geweest is en hoe hij den Heilige tot de hoogste levensbeschouwing heeft opgevoerd, kunnen wij genoegzaam begrijpen, als wij nagaan, dat hier een Heilige tot een Heilige sprak; als wij weten, dat Vincentius' raadgever een der grootste meesters van het geestelijk leven geweest is.

Toen, eenigen tijd daarna, de parochie van Clichy bij Parijs openviel, meende zijn bestuurder, dat voor Vincentius de tijd van het werkend leven in den wijngaard des Heeren thans was aangebroken. De wensch van den

¹⁾ Deze man, de Stichter der *Oratorianen* van den H. Philippus Neri^{us} in Frankrijk en een der godsdienstige hervormers van zijn tijd, is later, Kardinaal geworden, in geur van heiligheid gestorven. Hij was de bijzondere vriend en vooral de zielsbestierder van den Vincentius a Paulo.

Eerw. de Bérulle was den zaligen man een gebod ; weshalve hij aanstonds naar Clichy verhuisde. God riep hem op, om zijn reusachtigen arbeid te beginnen (1612). Zoo verlaat dan de geleerde priester, wien, naar men zegde, reeds een bisdom was aangeboden, de aalmoezenier der koningin Margaretha, de vroegere gezant van kardinaal d'Ossat bij koning Hendrik IV, als de geringe dorpspastoor eener kleine parochie, zonder tegenstribeling, ja, met een heilige vreugde, de hoofdstad van Frankrijk ! O verheven nederigheid !

Binnen weinig tijds bewees de Heilige wat hij later, wanneer zijn werkkring zich meer zou uitbreiden, voor Frankrijk, voor het gansche menschedom worden zou. Geheel Clichy en omstreken, dat door den langdurigen oorlog, die vooral de omgeving der hoofdstad geteisterd had, ook geestelijk zeer onderkomen was, werd onder zijne wijze leiding als eene vereeniging „van engelen op aarde.” De voorschriften van het Concilie van Trente gedachtig, begon hij met, door een herhaald pastoreel bezoek, zijne parochianen te leeren kennen. Op den kansel trok hij aller gemoederen tot zich door de zalving, waarmede hij Gods goedheid voorstelde ; in den biechtstoel en in bijzondere gesprekken wist hij de bestaande misbruiken aan te wijzen en door krachtdadige midde'len te verbeteren. Daarbij was hij, in handel en wandel, een nieuwe H. Paulus, die door zijne daden den Geloovigen onophoudelijk toeriep : „Ik bid u, broeders, weest mijne navolgers, gelijk ik het ben van Christus” (1 Cor. 4 16). Dag en nacht bad hij ; hij bezocht de zieken, ondersteunde de armen, troostte de bedrukten, bracht de twistenden tot elkander en bevestigde den vrede in de huisgezinnen. Om aan den Godsdienst meerderen luister bij te zetten, en om meer godsvrucht aan te kweeken, herstelde hij de kerk van Clichy van hare fondamenten uit ;

hij riep ook verschillende Stichtingen in het leven, die, in het verloop van tijd, de grootste vruchten voortgebracht hebben. Vooral bevorderde hij, naar best vermogen, den eeredienst der H. Maagd, door het instellen der Broederschap van den H. Rozenkrans; niet minder den eerbied van het Allerheiligste Sacrament, door het gebruik der veelvuldige communiën. Langzamerhand begonnen hem zijn parochianen als een vader en als een heilige te vereeren.

DERDE HOOFDSTUK.

Optreden van den H. Vincentius in de familie de Gondi.

Eerstelingen zijner beroemde bekeeringsmissiën.

**Instelling der Broederschap van
Liefdadigheid.**

Met den ijver van een apostel, zoals wij zagen, arbeidde de Heilige in de geringe parochie van Clichy bij Parijs. De tijd naderde echter, dat God hem een meer uitgebreiden werkkring schenken wilde; God zou hem gaan stellen op eene plaats, waar hij gelegenheid vinden zou, zijn waren missiearbeid te beginnen en de hoogste werken van barmhartigheid te beoefenen.

Het was te dier tijde onder de voorname edellieden gewoonte, zich uit een der Geestelijke Orden een priester te kiezen, die, als huisleeraar, hunne kinderen in alle deelen van den Godsdienst moest onderwijzen en tot de deugd opleiden. De Heer Philips Emmanuel de Gondi, graaf van Joigny en Generaal-Overste der Staats-Galeien, een der voornaamste Fransche edelen, begaf zich naar den Eerw. Heer de Bérulle en verzocht hem een braaf en degelijk priester tot dergelijk doel te willen aanwijzen. Dewijl de hoogadellijke geboorte der drie kinderen van den

graaf de Gondi deze tot de eerste waardigheden in de Fransche monarchie bestemde, en bijgevolg van hunne opvoeding het wel of wee van den Staat voor een groot gedeelte kon afhangen, dacht de heer de Bérulle aan *Monsieur Vincent* (de H. Vincentius), van wiens deugden de roep over de grenzen der parochie van Clichy was doorgedrongen. In deze keuze van zijn raadgever zag de Heilige, als naar gewoonte, de stem van God. Meen echter niet, Lezer, dat het hem niets kostte zijne geringe parochie te verlaten.

Luister, hoe Vincentius zelf, in een zijner eenvoudige brieven, zijn afscheid verhaalt. „Treurig gestemd”, schrijft hij ongeveer, „verliet ik de kleine kerk; mijne oogen stonden vol tranen. Snikkend gaf ik mijn laatsten zegen aan de mannen en vrouwen, die ik, voor het aanschijn des Heeren, inderdaad oprecht bemind had! Ook mijne geliefkoosde armen waren aanwezig; zij vooral deden mijn hart bijna breken. Daarna ging ik met mijn nederig huisraad bij mij, den weg op naar Parijs, waar ik, na ondersweegs de raadgevingen van den heer de Bérulle te hebben ingewonnen, den 25sten Januari in het Huis der de Gondi's aankwam (1613). Dat Huis scheen mij eene geheel onbekende wereld toe; alles schitterde er als aan het Hof; en dat voor mij, die uit de eenzaamheid kwam. Maar, ook in de groote steden kan de mensch de afgetrokkenheid vinden, te midden der verstrooiingen. Men wees mij eene schoone kamer aan; ik leefde er als in eene cel, mij slechts met mijne bezigheden onledig houdend” ¹⁾.

¹⁾ Dat de Heer de Bérulle goed gezien had, wat de belangrijkheid betreft der opvoeding van de kinderen De Gondi, blijkt onder meer hieruit: dat de oudste later hertog en Pair van Frankrijk geworden is, de tweede niets minder dan kardinaal der H. Roomsche Kerk. De derde stierf op jeugdigen leeftijd. Vincentius bleef, met eene korte onderbreking, twaalf jaren bij deze familie inwonen.

Wil de Lezer weten, welke de omgang des Heiligen was met de huisgenooten der doorluchtige familie, dan leze hij de volgende, kinderlijke woorden; woorden, waarin deze zelf dien omgang verhaald heeft, in een schrijfrant, als sprak hij van een derden persoon. Hij meldt ons: „Dat hij iemand gekend heeft, die in een hoogaanzienlijk Huis, voor zich en voor de andere bewoners, zeer veel geestelijk voordeel deed, door steeds den Heere Jezus te zien in den persoon van den heer des huizes en de H. Maagd Maria in den persoon van dezès gemalin; daardoor bleef hij altijd ingetogen en nauwlettend in al zijne handelingen en woorden, en won hij de toegenegenheid van alle inwonenden en alle dienstdoenden”.

Spoedig kregen de echtgenooten de Gondi een vertrouwen in den Heilige, dat met den dag toenam; deze maakte daarvan gebruik om beiden meer en meer naar den weg der volmaaktheid heen te leiden. Eens dat de heer de Gondi, die overigens een waar Christen was, zich door de onelukkige gewoonte van zijn tijd had laten medeslepen om een tweegevecht (*duel*) aan te gaan, en dit den Heilige met zekerheid bekend geworden was, wist deze hem volgenderwijze daarvan terug te houden. Nadat allen zich uit de huiskapel, waar hij zooeven de H. Mis had opgedragen, verwijderd hadden, behalve de graaf, wierp Vincetius zich voor de Gondi op de knieën met de woorden: „U zult mij, mijnheer, wel veroorloven, dat ik in alle nederigheid een enkel woordje tot u spreke! Ik weet van goederhand, dat gij voornemens zijt een tweegevecht aan te gaan; welnu, in den naam mijns Zaligmakers, dien gij in mijne handen aanbeden hebt, verklaar ik u, dat Hij, als gij uw misdadig voornemen niet achterlaat, zijne rechtvaardige straf over u en uw nageslacht zal laten komen!” Daarna ging hij bedroefd heen, zonder verder antwoord af te wachten. De graaf vergaf de beleediging

van zijn tegenstander en liet voorts zijne wraakzucht varen.

Overigens was het Vincentius' uiterste zorg, zich met niets te bemoeien, dan met de opvoeding der kinderen, waarvoor hij beroepen was; hij leefde zoo afgetrokken en eenzaam, dat hij nooit in de tegenwoordigheid der ouders verscheen, zonder daartoe te zijn uitgenoodigd. Maar, ook die genoegens der eenzaamheid wist hij aanstonds af te breken, als zijn evennaaste, op welkdanige wijze ook, zijne hulp behoefde. Steeds zorgde hij voor den vrede tusschen de dienstboden, troostte hen wanneer zij ziek waren, en bewees hun dan met eigen handen de geringste diensten; eenige dagen voor de hooge feesten, riep hij ze te zamen en onderrichtte hij ze in het mysterie van den feestdag die gevierd zou worden. Mevrouw de Gondi, van het een en ander onderricht, was uiterst verheugd, toen zij inzag, welk een beschermengel zij in hare familie had opgenomen; een heilige, die noodzakelijk telken dage nieuwe zegeningen over haar dak en hare onderdanen moest aftrekken. Zij koos hem tot biechtvader en leider van haar zeer angstvallig geweten ¹⁾.

Om zijne drie leerlingen te onderwijzen, volgde Vincentius de hoogadelijke familie naar hare landgoederen; beurtelings naar Villepreux, Joigny, Montmirail, Folleville en andere plaatsen. Daar besteedde hij, met de bijzondere goedkeuring der bisschoppen en der plaatselijke pastoors, zijn vrijen tijd aan het geestelijk onderwijs der dorpskinderen, de prediking voor de volksscharen,

¹⁾ Francisca Margaretha de Silly, gravin de Gondi, was een der braafste vrouwen van haar tijd. Alhoewel zij den stand haars echtgenoots in de groote wereld moest blijven volgen, bestond haar leven in het uitoefenen van alle goede werken. Vooral zorgde zij uitstekend voor de 8000 onderdanen van de goederen der de Gondi's, zooals wij zien zullen; de armen waren hare bevoorrechte kinderen.

het biechthooren en het toedienen der H.H. Sacramenten, maar vooral aan het verzorgen der armen en der behoeftigen. Te midden van dat dagelijks wederkeerend apostolaat, bekommerde hij zich nooit over de gaande en komende edelen; noch over de feesten of andere geruchtmakende bijeenkomsten, die de stand der de Gondi's met zich medebracht. Inderdaad, hij leefde in hunne verschillende kasteelen en paleizen, als in eene cel van het strengste klooster.

Het was tijdens zijn eerste verblijf onder deze familie (1616), dat de zalige dienaar Gods op een hunner landgoederen (die niet minder dan achtduizend zielen telden) de reeks zijner nuttige en nooit meer onderbroken *missiën* begon onder het volk; missiën, die later, door zijne leerlingen voortgezet, het aanschijn van het door veelvuldige en langdurige godsdienstoorlogen diepgevallen Frankrijk voor een goed deel zouden herscheppen. Hij bevond zich namelijk op het kasteel van Folleville in het bisdom van Amiens, toen hij plotseling naar Gannes geroepen werd, op een paar uur afstands gelegen, om daar een oud man bij zijn overgang naar de eeuwigheid bij te staan. Uitdrukkelijk had men den Heilige geboodschapt, dat de zieke een zeer godvreezend mensch was. Maar God, zegt een van Vincentius' beste levensbeschrijvers ¹⁾, die harten en nieren doorgrondt, zag in den deugdzamen grijsaard niets dan een grooten, verouderden zondaar; een zondaar, wiens geweten met vele misdaden bezwaard was, vroeger uit schaamte verzwegen. Spoedig bemerkte Vincentius, dat de man hoogstnoodzakelijk eene algemeene biecht moest spreken, van geheel zijn leven. Door de goedheid en de liefde, waarmede hij hem voorlichtte, overwon de ongelukkige zijne valsche schaamte; rouwmoedigen legde hij al de ellende zijner ziel bloot op eene

¹⁾ Collet. *Vie de S. Vincent de Paul*. Nancy, 1748. Deux vol. in 4o.

wijze, zooals hij het misschien nooit en zeker sinds vele jaren niet gedaan had. Aanstonds ontstond er zulk een ommekeer in het hart van den man, die nog drie dagen leefde, dat hij aan allen openlijk zijne vroegere ellende betuigde. Toen Mevrouw de Gondi hem bezocht, hoorde zij uit zijn eigen mond de volgende woorden. „Ach, Mevrouw, ik was reeds verdoemd, maar de goedheid van *Monsieur Vincent* heeft mij tot eene algemeene biecht gebracht!” De ommekeer waren door deze bekentenis zeer getroost; niet aldus de door God uiterst verlichte vrouw. Op haar kasteel teruggekeerd, ontbood zij den Heilige en zegde hem: „Mijnheer, ik heb uit den eigen mond van den zieke, dien gij gered hebt, de zaken vernomen gelijk zij zich hebben voorgedaan. Ik deel in het geluk van dien man; maar, zeg mij eens openhartig, vreest gij niet dat vele andere mijner onderhoorigen, over wier zaligheid ik mij verplicht acht te waken, zich in dezelfde omstandigheden kunnen bevinden?”

Lezer, geeft hier de waardige gravin de Gondi niet eene fingerwijzing, aan velen die in overheid gesteld zijn? Neen, zij was niet, de brave vrouw, gelijk sommigen die meenen deugdzaam te zijn, maar die om moeite te vermijden, al te gaarne vergeten dat zij, even goed als over hunne kinderen, ook, volgens tijd en omstandigheden, over hunne onderhoorigen te waken hebben; vooral over hunne inwonende ondergeschikten. Ja, katholieke meesters en oversten, al leeft gij in eene eeuw, waarin, helaas, te velen de ellendige stelling aankleven, „dat iedereen zichzelf moet helpen”; toch blijft voor u de natuurwet bestaan en Gods voorschrift, die beide om het hardst roepen, dat ge, op straffe van zwaar tegen het gebod der rechtvaardigheid of der liefde te zondigen, zooveel mogelijk voor het eeuwig heil te zorgen hebt dergenen, die aan uwe zorgen zijn toevertrouwd.

Ik wil hier niet uitweiden over de plichten, die, ook in zake van Godsdienst, dikwijls op de schouderen drukken der werkgevers in het algemeen. Maar gij, vaders, moeders, oversten, die inwonende knechten en dienstmaagden hebt. gij zijt verplicht te waken over hun gedrag, hun bezoek der godsdienstoefeningen, hun voldoende gebed, het ontvangen der H.H. Sacramenten; in één woord, over hun handel en wandel, hun omgang met elkander en met anderen, in huis en buitenshuis. Gij, en ook de werkgevers, moet weten wat er in uw huis en in uwe werkplaatsen omgaat, wat er gesproken, wat er verhandeld wordt; God zal u éénmaal ter verantwoording daarover oproepen! Laten wij nu tot onzen Heilige terugkeeren.

Het opwekkend woord der gravin, meer nog de apostolische aandrang zijns harten, waren voldoende om den man Gods weinige dagen later (1617), op den feestdag van S. Paulus-Bekeering, in de parochiekerk van Folleville te doen prediken over de noodzakelijkheid der boetvaardigheid, de voorbereiding tot de biecht, het nut der algemeene biechten en de wijze waarop deze met voordeel gedaan kunnen worden; in één woord, over de ware bekeering der zondaren. Meer dan ooit, sprak hij met zalving, aandrang en duidelijkheid; de uitkomst was boven alle verwachting. Na zijne predikatie kwam er zulk een menigte boetelingen tot hem, om door eene algemeene biecht den staat huns gewetens voor goed in orde te brengen, dat Vincentius zich genoodzaakt zag, andere priesters als helpers te ontbieden. Na Folleville kregen de overige aan de familie de Gondi onderhoorige dorpen hunne beurt; en wel, met even goed gevolg. Dát was het begin der *Missiën*, die Vincentius en later zijne geestelijke zonen, de Lazaristen, niet opgehouden hebben in Frankrijk en vele andere landen van den aardbol, te geven.

Intusschen begon men den Heiligen in de familie der de Gondi's zooveel voorkomendheid te betoonen, en behandelde men hem met zoodanigen in het oog loopenden eerbied, dat de nederige man vreesde, bekoord te zullen worden door hoovaardigheid en eigenwaan. Derhalve vluchtte hij, in de maand Juli van evengenoemd jaar, in het geheim weg, met het voornemen in de eene of andere verlaten streek het H. Evangelie te gaan verkondigen. Regelrecht begaf hij zich naar den Heer de Bérulle, verzocht dezen de familie de Gondi te mogen verlaten, en deelde hem zijn voornemen mede. Hij kwam bij zijn raadgever aan, als door God gezonden. Er lag te dien tijde in oostelijk Frankrijk eene landstreek, die, om uit haar doodslaap op te staan, inderdaad een waarlijk apostolischen missiearbeider behoefde. Die landstreek was La Bresse (*Bresse-land*) in de Vogeezen; bij name de stad Châtillon-les-Dombes. Bijna veertig lange jaren had Châtillon, dat toch ruim tweeduizend zielen telde, geen eigenlijken herder gehad; daarbij was er het Protestantismus uit Geneve, dat brandpunt der Calvijnsche dwaalleer, overgewaaid, en had er met het Geloof ook de zeden der inwoners in den grond bedorven.

Ten einde raad, wendde het Kapittel van Lyon, waartoe Bresse-Land behoorde, zich tot den heer de Bérulle en zijne Oratorianen. Toen deze er over nadacht in den hoogen nood te voorzien, zond God hem den H. Vincentius toe. Op het eigen oogenblik was zijne keuze gereed; hij kende geen beteren arbeider in 's Heeren wijngaard en verzocht Vincentius derhalve zich naar Bresse-Land te begeben. Als altijd was dit verzoek van zijn leidsman en raadgever voor den Heilige eene stem uit den Hemel; aanstonds reisde hij af. Te Châtillon-les-Dombes aangekomen, waar zelfs de pastorij verwoest lag, onderzocht hij eerst, zonder iets verder te doen, nauwkeurig den

toestand van zaken. Hij bevond dezen ernstig, zeer ernstig; groot toch was er de goddeloosheid, groot de onverschilligheid, groot de kettische onwetendheid. Maar, op God vertrouwend, zou hij toonen, wat een waar apostel vermag. Vijf of zes priesters die hij daar aantrof, vormde hij tot een soort Congreganisten, die hem, voortaan kloosterlijk levend, op de meest geschikte wijze bijstonden. Zelf nam hij, met den Eerw. Heer Louis Girard, een doctor in de Godgeleerdheid, wiens alom gekende naam in Bresse-land een goeden klank bezat, zijn intrek bij een Calvinistisch edelman, Messire de Beynier, die hen zeer voorkomend behandelde.

Daarna begon Vincentius zijn bekeeringswerk, met, volgens een vastgestelden regel, tweemaal daags een gedeelte van zijne kudde te bezoeken. Wat hij verder, na zijn gewone priesterplichten, aan tijd overhad, besteedde hij voor de studie der platte taal van het volk (*patois*) en voor den biechtstoel. Vooral zorgde hij, dat de kerkelijke diensten met de uiterste nauwkeurigheid en den allergrootsten eerbied geschieden. Voorts verbande hij de noodlottige danspartijen en sommige buitensporigheden, die, tot dan toe, den dag des Heeren en andere feestdagen onteerd en den duivel niet weinig voet in de parochie gegeven hadden. Op den kansel legde hij zich in het bijzonder toe op het onderwijs des volks. Hij zal dat gedaan hebben, met al de kracht eener heilige welsprekendheid; steeds zorgend, hardheid en persoonlijkheid te vermijden, en, ook na de vreeselijkste waarheden, ten slotte de gemoederen door vaderlijke zalving tot zich te trekken. Om aan zijne woorden meer kracht bij te zetten door eigen voorbeeld, offerde hij zich geheel en al op; aanhoudend bad hij voor zijne afgedwaalde schapen, bezocht hij de zieken, bracht hij troost aan de bedroefden en stond hij de behoeftigen bij.

Het kon dus niet anders, of met Gods genadige hulp, moest

deze eertijds goddelooze stad, door den onafgebroken arbeid van Vincentius en zijne medearbeiders, langzamerhand een ander aanzien krijgen. Na twee maanden begonnen de gewone Geloovigen, voor zooverre zij niet aan den R. K. Godsdienst verzaakt hadden, met ijver volgens de voorschriften van het H. Evangelie te leven; dagelijks hadden er onder hen in het oog loopende bekeeringen plaats. Eenige dezer bekeerlingen kwamen onder de leiding van den heiligen man, zelfs tot een leven van ware boetvaardigheid en versterving. Onder dezen muntte vooral uit zekere graaf de Rougemont, die vroeger, als een bekend liefhebber van tweegevechten (*duels*), voor de minste kleinigheid naar zijn degen greep. Hij bekeerde zich oprecht, schonk vele goederen aan de armen, en maakte van het kasteel dat hij bewoonde een Gasthuis, waarin hij later met eigen hand de zieken bediende. Door zulke voorbeelden, en, in het algemeen, door de stichting die uitging, zoowel van Vincentius-zelf, als van de nu volijverige Katholieken, bekeerden zich ook eenige door de ketterij afgedwaalde geesten. Onder de aanzienlijken, die tot de oude Moederkerk terugkeerden, noemen wij Vincentius' gastheer, Messire de Beynier, en de familie de Garron.

Laten wij nu overgaan tot een liefdewerk, dat de goedkeuring aller eeuwen zal wegdragen; een liefdewerk, dat, alhoewel het Vincentius' werk is en blijft, toch, door het rusteloos werken van twee adellijke dames van Châtillon, tot evengemelde klas van zeer deugdzaame bekeerlingen behoorend, den eersten stoot ontving. Het gebeurde op zekeren feestdag, eenigen tijd na hare bekeering, dat een dezer dames Vincentius, op zijn weg naar den kansel, verzocht, een huisgezin, dat op een half uur buiten Châtillon woonde, dringend aan de liefdadigheid zijner toehoorders aan te bevelen. Dat huisgezin bevond zich in de meest bedroevende om-

standigheden ; bijna alle huisgenooten lagen er ziek te bed, en er was aan alles gebrek. De liefdevolle man volbracht het verzoek ; hij roerde de Geloovigen in die mate, dat vele hunner na den kerkdienst, niet zonder volle handen, de behoeftigen gingen bezoeken. Na de Vespers begaf zich ook Vincentius-zelf daarheen, door eenige parochianen vergezeld. Dat groote aantal liefdadigen op zijn weg ontmoetend, loofde hij openlijk hun ijver ; in het geheim zijner ziel echter, kon hij de wijze waarop zij dien ijver getoond hadden, niet loven. Zie, dacht hij, hier is veel deugd, veel naastenliefde ; maar van wijsheid is die niet vergezeld. Voorloopig zullen deze lieden geen gebrek lijden ; doch weinige dagen later, als de liefde verkoeld is, zullen zij ongetwijfeld weer tot hun eersten toestand vervallen. Te huis gekomen, begon hij na te denken, hoe deze ongelukkigen, en anderen na hen, voor goed geholpen konden worden. Hij riep eenige der voor naamste en deugdzaamste vrouwen van Châtillon bijeen, van welke hij wist, dat zij de armen wilden en konden ondersteunen. Dezen openbaarde hij zijne plannen en beloofde haar, nadat hij bijval gevonden had, dat hij een voorloopig Reglement zou opstellen. Vervolgens nam hij, in een vurig gebed, zijne toevlucht tot God, en vervaardigde hij den beloofden Regel, waarvan de volgende de hoofdtrekken zijn. In elke parochie, waar *de Broederschap van Liefdadigheid* (dit zou de later beroemde naam van dit liefdewerk worden) zal worden opgericht, mag slechts een éénmaal vastgesteld getal zeer deugdzame medewerkers benoemd worden. Eene dezer, als tijdelijke Overste optredend, moet over de werkzaamheden en de naleving van het Reglement waken ; zij zal aan den Directeur (hier voorloopig de H. Vincentius) rekenschap verschuldigd zijn. Er zullen alleen zulke werkende leden worden aangenomen, die daartoe het verlof krijgen van

hare echtgenooten of ouders; opdat zij door hare liefdediensten nooit overlast aan eigen huisgezin berokkenen. Naar het model van Christus, die voor alle eeuwen een voorbeeld geweest is van waarachtige liefdadigheid, zullen zij zich vormen.

Uit deze laatste voorwaarde volgde rechtstreeks, dat de leden der Broederschap vooral te waken hadden, *over het zieleheil der armen en behoeftigen*; daarom moesten zij zorgen, dat hare liefde, die met lichamelijke ondersteuning begint, doordringe tot de zielen. Op die wijze zouden zij den zieken en derzelver huisgezin, door tijdelijke hulp, de grootere weldaad van het zieleleven verschaffen. Deze modelbroederschap, die, evenals de meeste Stichtingen van den H. Vincentius a Paulo, spoedig in vele parochiën werd opgericht, heeft zich tot op onze tijden in menigvuldige steden en dorpen van Frankrijk en Italië bestendig; bij name, in de provinciën Lotharingen en Savooije. Wij zullen hier, korthedshalve, niet verder verhalen van de zegenrijke werking, die de nieuw-ingestelde Broederschap te Châtillon-les-Dombes afwierp; nu en dan echter zullen wij noodzakelijk den invloed moeten mededeelen, die hare instelling in andere steden uitgeoefend heeft op de openbare liefdadigheid.

Men zou haast geneigd zijn te zeggen, dat God Vincentius naar Châtillon gezonden had met het voorname doel, er de gelegenheid te vinden, die voor geheel Frankrijk inderdaad nuttige *Broederschap van Liefdadigheid* in te stellen. Weinige dagen toch, nadat deze voor goed haar beslag gekregen had en zij zegenrijk begon te werken, riep Hij den Heilige naar de familie de Gondi terug. Dáár, en dáár alleen was voorloopig zijn werkkring; daar, en daar alleen, zou de Heer hem in de gelegenheid stellen zijne grootsche Stichtingen, die nu, na tweehonderd en vijftig jaren, nog groeien en bloeien, tot

stand te brengen. Wij zouden hier de beweegredenen kunnen aangeven, die er Vincentius toe brachten naar eene vroeger ontvluchte familie terug te keeren; de kortheid van dit werkje gedooft het echter niet. Genoeg, hij meende dat zulks Gods uitdrukkelijke wil was. Vol aandoening en dankbaarheid, voor hetgeen hem de Heer in de gelukkige bekeering der stad geschonken had, verliet hij Châtillon-les-Dombes; zijne parochianen bleven weenend en treurend achter. Maar hoe ook zijne parochianen en het geheele land aan hem hechtten, God wilde dat de Apostel der Naastenliefde grooter ellende zou gaan lenigen; van nu af toch, zou Hij der wereld toonen, wat één enkel persoon, *indien zijn hart van de ware zelfopoffering bezielde is*, doen kan voor een geheel koninkrijk, ja, voor de geheele wereld ¹⁾.

VIERDE HOOFDSTUK.

Verscheiden missiën. Vincentius wordt Algemeen Aalmoezenier der Fransche Galeien; zeldzaam voorbeeld zijner zelfopoffering.

In het Huis de Gondi weergekeerd, gaf de Heilige missiën in die dorpen aan deze familie onderhoorig, die tot nu toe nog niet bezocht waren. Daarna ging hij naar Montmirail; op het kasteel, waar de de Gondi's alsdan

¹⁾ Een eerste voorbeeld daarvan zagen wij te Clichy, het tweede in zijn zegenrijk werken hier te Châtillon. De Lezer zal de heele uitgestrektheid van dit tweede begrijpen, indien hij weet dat Vincentius de bekeering dezer stad, zooals wij haar beschreven, bewerkte in den korten tijd *van vier maanden*. In Augustus 1617 begon hij zijn apostolaat aldaar; voor Kerstmis, van hetzelfde jaar, was hij te Parijs terug. Edoch, wij zullen grooter zaken van hem aanschouwen.

vertoefden. Dewijl hij voortaan slechts een algemeen toezicht had uit te oefenen over de opvoeding der reeds ouder geworden zonen van den graaf, gebruikte hij, zoo vaak hij buiten was, zijn overvulligen tijd, evenals vroeger, voor de armen en de ongelukkigen. In eigen persoon leerde hij ook nu de kinderen der behoeftigen den Catechismus; hij biechtte allen die zich aanboden, bezocht en troostte de zieken, deelde alom de rijke aalmoezen der gravin uit, en wekte iedereen op tot den eeredienst van Maria.

Op het einde van den winter (1618), keerde Vincentius met de familie de Gondi naar Parijs terug. Aanstonds was hij ook daar de ijverige apostel; geen enkel oogenblik tijds, geene gelegenheid ten goede, liet hij ontglippen. Ditmaal viel zijn arbeid op een onmetelijk veld; hij had zich ten taak gesteld het lot der *Fransche galeiboeven* zooveel mogelijk te verbeteren, en hun, vooral door de vertroosting van den Godsdienst, een meer menschwaardig bestaan te verschaffen. Deze ellendige misdadigers, hetzij dat ze voor goed te Parijs moesten verblijven, hetzij dat ze later naar de havenplaatsen, Marseille, Bordeaux, Brest of La Rochelle opgezonden zouden worden, waren te Parijs opgesloten in onderscheiden kleinere tuchthuizen, die meer van onderaardsche holen en spelonken, dan van fatsoenlijke gevangenissen hadden. Door ongedierte verteerd, door wanhoop en ondeugd tot het uiterste gebracht, sleepten die buiten de maatschappij gestootenen hunne dagen; allerellendigst was hun toestand naar lichaam en ziel ¹⁾. De Heilige begon zijn arbeid

¹⁾ De galeislaven, later veelal *galeiboeven* geheeten, thans niet meer in denzelfden zin bestaande alhoewel vaak met denzelfden naam genoemd, waren of werkelijke slaven, of (gelijk hier) misdadigers, meestal tot alijdurenden dwangarbeid veroordeeld. Hun dwangarbeid bestond daarin, dat zij, met riemen aan de roeibanken

met hen dagelijks te bezoeken en allerhande diensten te bewijzen; hij moedigde hen aan, troostte hen als een medelijdende vader, en verzorgde, voor zoover hem zulks toegestaan werd, ook hunne lichamelijke behoeften met moederlijke teederheid. Spoedig bemerkte hij, dat hun toestand niet blijven kon, zooals hij was; die toestand toch was geen menschwaardige toestand meer. In zijne gevoelvolle ziel rijpte derhalve een plan van verbetering; een stout plan, dat alle in Parijs verblijvende galeiboeven in één gebouw wilde vereenigen. Dáár zou hij, door die van allen verlatenen een dragelijker lot te verschaffen, ook langzamerhand hunne diep bedorven harten voor betere gevoelens trachten te openen.

Hij deelde zijne plannen mede aan den heer De Gondi, die, zooals wij zagen, Generaal-Overste van alle Fransche galeien was. Deze machtigde hem, een groot gebouw, kort bij de S. Rochuskerk in de voorstad *S. Honoré*, te huren, en er, onder gewapend geleide, zijne ongelukkige beschermelingen te laten heenvoeren. Vincentius' ijver werkte wonderdadig; binnen weinige weken werd de nieuwe kerker betrokken, die in het oog der galeiboeven een paleis geschenen moet hebben. Dáár, nadat hij al zijne lieve kinderen bij elkander vergaderd had, werd hij alles voor allen; geheel zijn beschikbaren tijd gebruikte hij om hen te troosten, in den Godsdienst te onderwijzen,

vastgeklonken, de Staatsschepen (galeien) die geen zeilgelegenheid hadden, door roeien moesten voortbewegen. Dat werk was uiterst vermoeiend; op den langen duur, haast ondragelijk. Daarbij waren de opzichters gewoonlijk zeer hardvochtig; in de meening, dat zij anders van lieden die geen toekomst meer hadden, geen gehoorzaamheid erlangen zouden. Wanneer die ongelukkigen aan land vertoefden, moesten zij, met een kogel aan het been, den hardsten slavenarbeid verrichten. Hunne verblijfplaatsen, zoowel de voorloopige als die in de zeesteden, waren ellendige hokken, een mensch onwaardig.

en ook lichamelijk bij te staan door hun lijden te verzachten. Nu en dan gebeurde het zelfs, dat hij zich onder hen opsloot en des nachts niet naar huis terugkeerde; dit, mede in een tijd, dat het huis van besmettende ziekte verdacht werd. Wanneer hij zich door anderen arbeid verhinderd zag hen te bezoeken, stelde hij den Eerw. Heer Portail in zijne plaats; deze was een allerbraafst priester, die aan Vincentius zijne roeping tot den geestelijken stand dankte en daarom met hart en ziel, zoolang de Heilige leefde, aan hem verknocht bleef. Ook de Eerw. Heer De Bélin, de kapelaan der familie De Gondi te Villepreux, ondersteunde hem krachtdadig in zijn geestelijken arbeid. Beiden woonden in dat Hospitaal der galeiboeven en lazen er de H. Mis.

Volgens zijne gewoonte was *de liefdadigheid* voor Vincentius *een middel om tot verbetering van het hoogere*, het zieleven, te komen. Binnen weinig tijds veranderde het aanschijn dier vroegere hel; de menschelijke duivels, zoo lang verhard tegen de straffen en bedreigingen van hardvochtige beulen, waren niet bestand tegen de ware vaderlijke van een weldoener. Eindelijk zagen zij duidelijk in, dat er nog harten op aarde waren, die medelijden bezaten; dat er nog een God in den hemel was, die alles vergeven zou wat zij tegenover de maatschappij misdreven hadden, indien zij slechts, van hun kant, hunne harten voor zijne goddelijke barmhartigheden wilden openen. Vele galeiboeven spraken, onder een vloed van tranen, hunne algemeene biecht en bekeerden zich oprecht; anderen hielden op te vloeken en uiterst wederspanning te zijn, en werden, tegen veler verwachting, ordelijk en ondergeschikt. Toen de koning, Lodewijk XIII, de heerlijke vruchten vernam die Vincentius onder de Parijsche galeiboeven geogst had, benoemde hij hem, bij Open Brieven, tot koninklijk aalmoezenier over alle Fransche galeien. Alhoewel deze betrekking

hem onder de geestelijke hoogwaardigheidbekleeders des Rijks plaatste, nam de nederige man de bediening aan, ter wille van zijne ongelukkige kinderen. Waarlijk, hier moeten wij aan het woord van den Apostel der Heidenen denken: „De liefde van Christus dringt ons!” (2 Cor. 5. 13.) Hij, die alle aardsche grootheid ontvluchtte, stelt zich, uit enkel naastenliefde, op eene hoogte van waar zijne deugden aan allen zichtbaar moeten worden.

De Heilige was dus voorloopig op den wachtpost gesteld waar God Zelf hem geroepen had; laten wij zien, wat hij verrichtte. Om den waren toestand der oorlogsgaleien beter te leeren kennen, wilde hij voorloopig, zonder zich aan wien ook bekend te maken, de gevangenen te Marseille bezoeken (1622). Daar aangekomen, vond hij een toestand, die, minstens, de vroegere Parijsche toestanden evenaarde. Helaas, die ongelukkigen, dubbel beklagenswaardig om den last hunner ketenen en hunne goddeloosheid, wisten van de Wet des Heeren zooveel als niets meer; het leven hiernamaals hadden de meesten moedwillig vergeten. Velen brachten den dag en den nacht door met Hemel, aarde en duivel te vervloeken; hunne verblijfplaatsen waren inderdaad eene afspiegeling der hel, waar men ook Gods naam slechts hoort noemen om dien te lasteren en te onteeren.

Het was ter gelegenheid van dit bezoek dat Vincenius de heldhaftige daad verrichtte, die, door zijn levensbeschrijver Collet verhaald, de geheele wereld door bekend geworden is. In Marseille aangekomen, gaat hij, om uit eigen oogen te zien, over en weder naar de verschillende oorlogsgaleien en naar de gevangenen op de reede. Eenklaps bevindt hij zich voor een galeiboef, die, wetend hoe zijne gevangenschap vrouw en kinderen in altijd-durende ellende gedompeld heeft, zich aan eene onbeschrijfelijke wanhoop overgeeft. Tot in het diepst zijner barmhartige ziel bewogen met het lot van een man, die

misschien meer ongelukkig dan misdadig is, overweegt de Heilige wat hij doen kan om dezen arme te helpen. Goede raad is duur; alles wat zijne verbeelding hem voorspiegelt, is of onuitvoerbaar, of niet krachtig genoeg om zulk eene naamlooze ellende te lenigen. Eensklaps gedenkt de held, die, in het beoefenen zijner liefdewerken, voor eenigen stelregel de woorden der H. Schrift gekozen heeft, „Allen ben ik alles geworden, opdat ik allen mocht zaligmaken” (1 Cor. 9. 22.), hoe de Zaligmaker der wereld, Jezus Christus, het niet beneden zich geacht had de gedaante van een dienstknecht, van een slaaf, aan te nemen. Hij meldt zich bij den Officier der wacht, en smeekt dezen, de plaats van den ongelukkigen galei-boef te mogen innemen. Wanneer God wil dat een volmaakt mensch, dat een Heilige, eene daad verricht die ten voorbeeld zijn zal aan alle komende geslachten, dan weet Hij ook de geschikte middelen daartoe te gebruiken. Tegen zijne verwachting stemt de Officier zonder eenige moeite in de plaatsvervanging toe, niettegenstaande Vincentius het priesterkleed draagt. Stel u voor, Lezer, hoe hem met een ijzeren ketting een kogel om den voet gesmeed wordt; hoe hij te midden van het uitvaagsel der wereld dwangarbeid moet verrichten! Zijn er nog verhevener voorbeelden noodig, om u tot het beoefenen der naastenliefde uit te noodigen? Van u wordt niet zooveel gevorderd; maar, ik smeeke u, ach, vergeet toch, na dit heldhaftig voorbeeld, uwe lijdende broederen niet! Hebt ge veel, geef dan veel aan de armen en behoeftigen; hebt ge weinig, deel ook van dat weinige mede, God ter wille! Het duurde eenige weken, voor dat de zalige man uit zijne boeien ontslagen werd; zulks geschiedde zelfs niet, dan nadat men hem herkend had. Dit nog, zou niet zoo spoedig geschied zijn, hadde niet Mevrouw De Gondi, die vurig verlangde zijne helpster

te zijn in de reuzentaak die hij op zijne schouderen genomen had, brieven van den Heilige verwacht die maar niet komen wilden. Een ongeluk vreezend, liet zij een allernauwkeurigst onderzoek instellen, waardoor de volle waarheid aan het licht kwam. O, ongeëvenaarde grootheid eener waarachtige naastenliefde! O, engel op aarde, engel van barmhartigheid, H. Vincentius van Paulo; leer ons toch de ware middelen vinden om de ongelukkigen, zelfs met moeite, naar ziel en lichaam te helpen! Twintig jaren later, toen de Missiepriesters van den Heilige, de Lazaristen, zich te Marseille gevestigd hadden, sprak heel de stad nog met bewondering over de heldendaad van hun Stichter.

Zoolang hij te Marseille verbleef, en ook later te Bordeaux, gebruikte hij zijn meesten tijd om zijne vroegere medebroeders in de straf te bezoeken. Alsdan sprak hij tot hen met vaderlijke toegenegenheid, hoorde hunne klachten aan, trachtte troost in hunne verharde gemoeiden te storten, besproeide met tranen hunne ketenen; alsdan ombelsde hij hen, en deelde hun de aalmoezen mede, die hij op vele plaatsen voor hun onderhoud en de verzachting in hun lijden had ingezameld. Dikwerf ook smeekte hij de Officieren, die ongelukkigen met menschelijkheid te behandelen; niet moedwillig hunne smarten te vermeederen en hun niets op te leggen wat het jaargetijde niet gedoogde, hetzij bij verschroeiende hitte, hetzij bij onverdragelijke koude. Waar hij zieken onder hen aantrof die niet naar een hospitaal mochten worden overgebracht, verzorgde hij ze zelf; dan verbond hij hunne wonden en deelde hun geneesmiddelen uit. Bovendien bewerkte hij bij Kardinaal Richelieu ¹⁾, dat er een groot

¹⁾ Armand du Plessis, *hertog van Richelieu*, bisschop van Luçon en Kardinaal van de H. Roomsche Kerk, is de grootste Staatsminister dien Frankrijk, ja, misschien Europa, ooit bezeten heeft.

Gasthuis voor de zieke galeiboeven gebouwd zou worden; Lodewijk XIV verrijkte deze Stichting naderhand met voldoende inkomsten. Het gevolg van al die liefdewerken bleef niet uit. Spoedig kon hij eenige missiën aan de gevangenen geven; missiën, die duizendvoudige vruchten voortbrachten in de harten van lieden, vroeger naar ziel en lichaam verloren.

Toen, in het eerstvolgend jaar (1623), met het oog op de oproerige Hugenoten van La Rochelle, de oorlogsgaleien naar Bordeaux verplaatst werden, ging Vincentius aanstonds derwaarts. Door de goede zorgen des aartsbisschops van Bordeaux ondersteund, had hij het geluk, ook te dezer plaatse een algemeene Missie te kunnen geven aan alle galeiboeven. Nu verdubbelde hij, zoo mogelijk, nog zijn ijver en zijne zorgen; hij nam uit de verschillende kloosters der stad twintig priesters tot zijne hulp, met dien verstande, dat op ieder schip twee priesters de oefeningen leidden, de sermonen hielden en biecht hoorden. Hij zelf was overal tegelijk, om de ongelukkigen te vertroosten en de priesters voor te lichten. Te verhalen van den overvloedigen geestelijken oogst dien de ijver dezes waren Apostels vergaderde, hoevele algemeene biechten er gesproken werden, hoevelen, na God vroeger afgezworen te hebben, nu weder troost in den Godsdienst vonden, het zou ons te ver van de levensbeschrijving des Heiligen afvoeren. Dat het hem bij al zijn bovenmatigen arbeid niet aan vertroosting ontbrak, die hem dagelijks meer tot werken voor God aanspoor-

Gedurende zijn twintigjarig bestuur (1622 — 1642) in naam van den zwakken Lodewijk XIII, heeft Richelieu zeer veel strijd moeten voeren; zoo tegen de Rijksgrooten als tegen buitenlandsche Vorsten. Deze strijd eindigde voor Frankrijk, met het vestigen der haast absolute Monarchie. Vaak zal de naam van den almachtigen Kardinaal nog in dit boekje genoemd worden.

den, spreekt van zelf. Onder andere, had hij het geluk, te Bordeaux, een Mahomedaan te bekeeren tot het ware Geloof.

Een Schrijver van onze dagen, die zegt zijn „Leven van den H. Vincentius a Paulo” naar Collet te hebben opgesteld ¹⁾, lascht te dezer plaatse een bezoek in, dat de Heilige van uit Bordeaux aan zijne familie gebracht zou hebben. Hij schrijft ongeveer het volgende. Ten tijde dat de Algemeene Aalmoezenier der galeien in bovengemelde stad verbleef, in de nabijheid van het ouderlijke huis (wat hij waarschijnlijk in drie-en-twintig jaren niet bezocht had), reisde hij heen naar Pouy bij Dax. Hij was voornemens zijne overgebleven bloedverwanten in de deugd te versterken en hun te boodschappen, dat zij, dewijl zij door Gods gunst toch leven konden, nooit eenige ondersteuning van hem moesten verwachten. In zijn dorp gekomen, nam hij zijn intrek bij den pastoor, een zijner naastbestaanden; dezen zoowel als zijne geheele familie stichtte hij door zijne innige godsvrucht, zijne matigheid en zijne verstervingen. In de parochiale kerk van Pouy, waar hij gedoopt was, vernieuwde hij in het openbaar zijne doopbeloften; daarna wijdde hij zich opnieuw aan den Heer, zonder eenige terughouding. Op den dag, dat hij vertrekken zou, ging hij blootsvoets naar de van zijne kindsheid af veelgeliefde bedevaartsplaats van *O. L. Vrouw de Buglose*, anderhalve mijl van Pouy gelegen; zijne broeders en zusters met hunne kinderen, zijne overige bloedverwanten, bijna alle inwoners van het dorp, armen en rijken, vergezelden hem. In het heiligdom van Maria droeg hij, met den hem eigen eerbied en vlammeende liefde, eene solemneele Hoogmis op; daarna onthaalde hij zijne bloedverwanten aan een be-

¹⁾ *Vie de S. Vincent de Paul*, rédigée d'après Collet. 4e Edition in 18°. Lille, Leort. 1860.

scheiden feestmaal en openbaarde hun zijn voornemen, nooit meer naar dit afgelegen gedeelte van Frankrijk te zullen wederkeeren. Bij het afscheid zeggende hij allen en bezwoer hen met kracht, *nooit te pogen den nederigen stand te verlaten*, waarin het Gode behaagd had hen te plaatsen; de vernederingen toch, die hij voor zich en de zijnen van den Heer verlangde, waren de kostbaarste genade die hij ooit van God had afgesmeekt.

Mij dunkt, Lezer, het kan niet anders of de Schrijver van het kleine boekje waaruit ik deze bijzonderheden geput heb, moet de ware gevoelens van den H. Vincencius a Paulo hebben medegedeeld; gevoelens, die wij in al zijn doen en laten terugvinden, gevoelens eener nederigheid, die hij geheel zijn leven in de hoogste mate beoefend heeft. Maar dan mag ik vragen: *verschillen deze gevoelens niet veel* van die der meeste Ouders, der zeer christelijke Ouders zelfs? — Ik stel voorop dat het niet ongeoorloofd is zijne kinderen, bij zijn dood, welgesteld, ja, vermogend achter te laten. — Waarheid blijft, intusschen, de eigen uitspraak des Zaligmakers: „Hoe moeilijk is het, dat zij die op het geld betrouwen, in het Rijk Gods ingaan!” (Marc. 10. 24). Juist omdat de rijke zich zoo gemakkelijk aan het geld hecht of van het geld misbruik maakt, zullen de minder bezittenden, gelijk de bloedverwanten van onzen Heilige, meestal met geringer moeite den hemel, en, in den hemel, een hooger trap van zaligheid bemachtigen, dan zij die van rijkdommen overvloeien. Helaas, voor hoevelen zijn de wispelturige rijkdommen die doornen uit het Evangelie van den Goeden Zaaier, die het zaad van Gods genade verstikken door de overmatige zorgen en de afmatting der vermaken? Is er niet menig een die in minder overvloedige omstandigheden verkeerd hebbende een hoogen zetel in den hemel bemachtigd zou hebben; terwijl hij nu,

als rijkdaard, of verloren gaat, of nauwlijks de hel ontvliedt? Laten wij daarom, Ouders, *allereerst zorgen voor de ware rijkdommen onzer kinderen*, die heeten: eene deugdzame opvoeding, volledige kennis van den R. K. Godsdienst, standvastigheid in het Geloof te midden der ongeloofigheid van onzen tijd, liefde voor de armen, en — vooral — eene liefde tot God zóó groot, dat zij hen verheft boven de gevaren, die de rijkdommen steeds met zich brengen! Denken wij *daarna slechts* aan aardschen welstand; opdat, indien wij, zooals ons op rechtvaardige wijze geoorloofd is, schatten zouden nalaten, onze kinderen geleerd hebben *deze met mate te gebruiken*, zonder eigen heiliging en den onderstand der behoeftigen te vergeten. Wee echter de Ouders, die, fortuin bezittend of dit met rusteloozen arbeid vergaderend, hunnen kinderen (met verwaarloozing der eenig ware, der *godsdienstige* opvoeding) van hunne jeugd af niets anders leeren dan de genoegens der wereld na te jagen! Zulke ouders verdienen den eere naam van Katholiek niet; moordenaars als zij zijn van de zielen hunner kinderen, voor dewelke zij eenmaal eene strenge rekenschap zullen moeten afleggen. En toch? Wat zien wij in onze dagen, onder eigen oogen, geschieden? Hoevele ouders, van huis uit tot een braaf en Katholiek geslacht behoorend, *gedenken nauwelijks dat zij Katholiek zijn*. Indien zij nog, voor hun uiterlijk fatsoen, hunne allernoodzakelijkste plichten nakomen, dan is al hun overige tijd voor de wereldsche vermaken. Mijn God! Welke vermaken vaak! Met verspilling van groote geldsommen, terwijl de armen mogelijk te vergeefs snakken naar de broodkruimels die van hunne tafel vallen, voeden zij hun kinderen op als echte wereldlingen; deze brengen zij in alle gevaren en laten ze, bij hun overlijden, veelal diep bedorven achter. Indien dan diezelfde kinderen later

sterven, op dertig tot tachtigjarigen leeftijd, *zonder ooit ernstig aan een toekomstig leven gedacht* of iets degelijks voor de Christelijke Maatschappij gedaan te hebben, *moet dan dat alles maar goed zijn bij God?* Neen, dan duizendmaal gelukkiger, reeds op deze wereld, de Ouders die bij tijds hunnen kinderen inprenten, dat al het aard-sche niets is! Dat de ware vrede der ziel, door de deugd te verkrijgen, alleen hun aandacht waardig is; niet de vele aard-sche rijkdommen die zij hen nalaten! Zorgt, Ouders, nu het nog tijd is; opdat gij u later niet te ver-geefs, voor hier en hiernamaals, beklaget!

VIJFDE HOOFDSTUK.

Vincentius en de armen van Macon. De Heilige wordt be-stuurder der Visitandienen; hij sticht zijne Congregatie der Lazaristen.

Hoe meer de H. Vincentius toenam in de volmaaktheid zijner werkelijk bovenmenschenlijke naastenliefde, zegt zijn uitvoerigste levenbeschrijver, Mgr. Abelly ¹⁾, te meer ook verschaftte God hem de gelegenheid en de middelen om die liefde te beoefenen. Het scheen, als leidde de Voorzienigheid dezen barmhartigen Samaritaan aan de hand, om hem heen te voeren naar de plaatsen, waar de wonden der ellende het diepst geslagen waren; landde hij in zulk een plaats aan, dan verliet hij haar nooit zonder duidelijke sporen van zijn verblijf na te laten. Op een zijner reizen kwam hij, door Gods toedoen, in de stad Macon, gelegen op de grenzen van Bourgogne en het Lyonneesche. Langs alle straten en wegen vond hij diepongelukkige armen verspreid, die de kerkdeuren be-legerden om eene karige aalmoes machtig te worden,

¹⁾ Abelly. *Vie de S. Vincent de Paul*. L. I. Chap. 16.

zonder dat zij er aan dachten, de kerk-zelve binnen te gaan, om hunne plichten waar te nemen of de HH. Sacramenten te ontvangen. Diep ontroerd door zooveel lichamelijke en geestelijke ellende, besloot de Heilige eenige dagen te Macon te verblijven, om met Gods hulp te trachten, zulke wraakroepende toestanden te verbeteren.

Nauwelijks hadden de meergegoede inwoners der stad zijn voornemen geraden, of zij lachten hem openlijk uit langs de straten; wat Vincentius zich voorstelde te doen, meenden zij, was een onbegonnen, hopelooze arbeid. Zijn eerste en noodigste werk was, de Geestelijkheid en de Stadsregeering te winnen; opdat zij hem helpen zouden. Vervolgens, den goeden uitslag der Liefdadigheidsbroederschap van Châlons-les-Dombes gedachtig, stelde de Heilige eenige godvruchtige vrouwen aan voor de vrouwelijke, en eenige brave mannen voor de mannelijke behoeftigen. Aanstonds begonnen dezen de armen te bezoeken en hun ondersteuning, vertroosting en geneesmiddelen te verschaffen. Toen iedereen, na weinige dagen, de ordelijke regeling zag, waardoor driehonderd armen zonder bezwaar der stadskas, door vrijwillige bijdragen der goedgezinden, gevoed en gekleed werden, moest de algemeene opinie zich wel wijzigen. Duidelijk zagen Macon's inwoners nu in, dat zij met een man der Voorzienigheid te doen hadden; alle tegenstribbeling hield op. Vincentius eindigde met de armen tot de beoefening van den Godsdienst terug te brengen. Binnen een paar weken was hij zooverre gekomen, dat al wie uit de ruim toevloeiende aalmoezen bedeed wilde worden, alle maanden tot de H. H. Sacramenten moest naderen. Drie weken ternauwernood na de eerste intrede van dezen *apostel der naastenliefde*, had de stad een geheel ander aanzien. Toen steeg de bewondering voor Vincentius' arbeid en de eerbied voor zijne heiligheid ten top; zekeren morgen zelfs zag hij

zich verplicht in alle vroegte de stad te verlaten, om de openbare eerebewijzingen, die stedelingen en Overheid hem brengen wilden, te ontgaan.

Omstreeks dezen zelfden tijd had de H. Franciscus van Sales, de veelbeproefde bisschop van Geneve, in Parijs eene afdeeling gesticht zijner *Zusters-Visitandienen*; der Orde, aan welke weinige jaren later de Openbaring van Jezus' goddelijk Hart gedaan zou worden. Wie echter moest de zichtbare engel zijn, die deze nauwlijks en met groote moeite geplante bloem tot wasdom, tot bloei zou brengen, te midden der nog aanhoudende stormen? Welke geestelijke bestuurder kon den waren geest van Jezus Christus (die de jeugdige Orde boven allen deed uitschitteren) te midden der groote, woelige hoofdstad van Frankrijk ontwikkelen en bestendigen? Na ernstig voor eene goede keuze tot God gebeden te hebben, meende de H. Franciscus van Sales, die toch in de kennis der zielen zeer verlicht was, niet beter te kunnen doen, dan de leiding der kleine uitverkoren kudde op te dragen aan *Monsieur Vincent*, dien hij kende; een man, die, volgens zijn oordeel, openlijk alle kenteekenen van den wijzen en heiligen zielzorger en herder vertoonde. De groote bisschop van Geneve belastte hem derhalve met die zware taak; eene taak, in het verloop der jaren, bijzonder door God gezegend (1621).

Wie ter wereld, intusschen, achting voor hem hebben mocht, waren het ook mannen als de bisschop van Geneve endergelijken, Vincentius-zelf beschouwde zich alse een nietswaardige zondaar. Dag en nacht bad hij; hij droeg haren boetekleederen, hij kastijdde zijn lichaam en omgordde het met ijzeren kettingen, hij vastte dikwijls, en sliep altijd op stroo. Dat alles hield hij voor noodzakelijk, om nederig te kunnen blijven in de minder en meer verheven waar-digheden, die hem langzamerhand op de schouder en gelegd

werden; op die wijze poogde hij tevens de genaden te verkrijgen, die hij behoefde om zijne zware verplichtingen tegenover allen volmaakt na te komen. Met dergelijke gevoelens van kleinheid in eigen oogen en door al die hulpmiddelen geschraagd, heeft hij, alhoewel vaak te vergeefs trachtend zijne taak aan anderen over te doen, de geestelijke dochters van den H. Franciscus van Sales te Parijs tot aan het einde zijns levens bestuurd, en haar vele en groote diensten bewezen. Tijdens dat langdurig bestuur had de H. Joanna de Fremiot, baronesse van Chantal, de medestichteres van de Orde der Visitandienen, het geluk, Vincentius in het Parijsche klooster te ontmoeten. De Heer schijnt haar door die ontmoeting, voor beiden vol troost en vol geestelijke verlichtingen, op den dood te hebben willen voorbereiden. Vijf weken later stierf zij in geur van heiligheid te Moulins in Frankrijk; op haren terugtocht naar het hoofdklooster van Annecy in het hertogdom Savooije. In twee schitterende visioenen, waarvan een op het oogenblik van Joanna's dood, heeft God aan Vincentius getoond, hoe de reeds gestorven Franciscus van Sales haar tegemoet kwam, en haar den hemel binnenleidde (1641).

Wij zullen, om niet te lang te worden, hier niet het getuigenis bijvoegen, dat Vincentius over het heldhaftig leven der H. Joanna de Chantal heeft afgelegd; wel echter, wijl dit tot ons klein werkje behoort, datgene wat uit den mond der Zusters-Visitandienen van de kloosters te Parijs en te St.-Denis over onzen Heilige is te boek gesteld. „Wij kunnen met alle zekerheid verklaren”, zegden de Zusters van Parijs, „dat ons verscheiden keeren eenige haast wonderbare zaken overkomen zijn tijdens Vincentius' bezoeken of kort daarna. Aanstonds toen hij ons dien liefdedienst voor het eerst bewees, verloor hij, als in één oogwenk, eene onzer zusters van zulk eenen hevigen gewetensangst,

dat haar lichaam er onder gebukt ging en zij bij allen die haar zagen, deernis verwekte; na hare genezing is die zuster vele jaren Novice-meesteres en Overste geweest. De groote liefde die hij betoonde in het verlichten van de smarten zijner evenmensen, deed hem zichtbaar lijden, voor het geval dat eigen ongesteldheden hem bellette de zieke zusters die naar zijne komst verlangden, te bezoeken en te troosten. Op zekeren dag dat eene eenvoudige werkzuster, wier deugd hij zeer hoog schatte en die veel ziek was, zoodat zij met een zware koorts te bed lag, hem getuigde dat zij zeer gaarne gestorven zou zijn, kwam hij nader en zegde haar: Zuster, het is nog geen tijd! Daarna maakte hij met zijn duim een kruisje op haar voorhoofd; aanstonds gevoelde de lijderes zich genezen, en heeft, sinds dien, noch koorts noch pijn meer gekend. Dewijl hij in zichzelf alle mogelijke toestanden van het menschelijk bestaan doorleefd had, ziekten, vernederingen, bekoringen, troostte hij degenen die iets dergelijks ondervonden gewoonlijk met op te merken, dat ook hij zulke ellende verduurd had, maar er door God van verlost was; de Heer zou hier gewis dezelfde gunst willen verleen. Heb dus geduld, mijn kind, was zijn slotwoord, onderwerp u aan Gods wil, en gebruik dit of dat middel! Toen eene andere werkzuster hem eens opmerkte, dat zij te ruw van geest was om zich met geestelijke zaken bezig te houden, dewijl men haar te huis gebruikt had om haars vaders vee te hoeden, antwoordde hij haar: Maar zuster, dat is ook mijn eerste ambacht geweest; ik heb zelfs de varkens gehoed! Omdat echter zulke zaken ons nederigheid leeren, zullen wij juist daarom te bekwamer zijn voor Gods dienst! Heb derhalve moed!"

Voor al muntte deze nederige en zachtmoedige Heilige uit, in het vernederen van hoovaardige zielen; hij deed

zulks nochtans steeds schertsend, zoodat zij de waarheid gevoelden zonder zich te zeer beleedigd te achten. Maar wee dengenen, die vrijwillig aan de gehoorzaamheid te kort gekomen waren in zaken van gewicht! Dezulken berispte hij op zoo vernederende wijze, dat zij zich als vernietigd gevoelden; en wel verplicht waren, na te denken, hoe het hun vergaan zou in het schrikverwekkend oordeel Gods, dewijl zij nu reeds sidderden op de stem van een eenvoudig priester.

Behalve van de Visitandienen is de H. Vincentius, in vroeger en later tijd, ook de bestuurder of minstens de raadgever geweest van verschillende andere kloosterorden. Wij noemen de *Ursulienen* van het bisdom van Beauvais; voorts, de *Dochters van het H. Kruis*, die aan arme dorpskinderen onderwijs verstrekten en de behoeftigen voorthielpen. Dezen kloosterlingen werd hij zelfs een tweede vader, dewijl hij hare Stichting van den ondergang redde, ten tijde dat velen haar wilden opheffen als hebbende geen genoegzame reden van bestaan; de H. Vincentius was, als door den H. Geest daartoe gedrongen, gelijk Mgr. Abelly zegt, van een tegenovergesteld gevoelen. Eindelijk noemen wij nog, de *Dochters der goddelijke Voorzienigheid*. Dezer leiding nam hij op zich, en na den dood der Stichteress, Mevrouw de Pollalion, ook hare bescherming; hij trachtte toen zelfs de noodzakelijkste fondsen bijeen te krijgen voor derzelver onderhoud. Deze Congregatie diende tot toevluchtsoord aan de vele jonge dochters die in het gevaarvolle Parijs, door armoede, onvoldoend toezicht of slecht gedrag der ouders, de kans beliepen voor eeuwig hare ziel te verliezen.

Van het oogenblik af, dat de gravin de Gondi de haast wonderdadige vruchten zag, die de zalige man door zijne missiën te Villepreux, Joigny, Montmirail en andere harer landgoederen bewerkt had, meende zij niet beter het

geestelijk belang harer onderdanen te kunnen behartigen, dan door deze missiën, minstens alle vijf jaren te geven, te bestendigen. Daartoe deed zij met Vincentius de noodige stappen, en wees zestienduizend *livres* aan tot bestrijding der onkosten ¹⁾. Toen alles geregeld was, zag de Heilige om naar eene geestelijke Orde, die het fonds met de vijfjarige verplichting zou willen aanvaarden. Tevergeefs klopte hij aan bij de Jezuiten, de Oratorianen en andere kloosterlingen; allen hadden een oogenschijnlijk goede reden om het aanbod van de hand te wijzen. Klaarblijkelijk was hier *de vinger Gods*; die wilde dat de Apostel van Frankrijk door deze moeilijkheid genoodzaakt zou worden, de schoonste zijner Stichtingen in het leven te roepen. De stichting namelijk *der Lazaristen*; missionarissen, die dag en nacht gereed zouden zijn, om het arme volk over geheel Frankrijk en daarbuiten het H. Evangelie te verkondigen. Toen mevrouw de Gondi den slechten uitslag zijner pogingen vernam, herinnerde zij zich, hoe jaarlijks verschillende priesters en godgeleerden van naam Vincentius op zijne missiën hadden bijgestaan; daarom was zij van oordeel, dat er in of buiten Parijs slechts een toevluchtsoord, een soort klooster noodig was, om eenige der waardigste mannen tot eene *Congregatie van Predikers* te vereenigen. Langzamerhand zouden zich dan van zelf nieuwe priesters bij hen aansluiten, waardoor de nog te stichten Congregatie, met Gods hulp, zou voortduren. Zij wist, dat Vincentius dergelijke zaak tot een goed einde kon brengen; maar, dewijl zij den nederigen man kende, meende zij voorzigtiger te handelen er vooreerst niet met hem over te spreken. Zij vergenoegde zich derhalve voorloopig, met er haar echtgenoot en dezes broeder, die aartsbisschop van Parijs was, mede in kennis

¹⁾ Ongeveer 45000 francs of ruim 21000 Hollandsche guldens van onzen tijd; volgens de noot in het 2e Hoofdstuk.

te stellen. Beiden zagen in dat voorstel een der groote werken Gods, tot het heil der menschheid; beiden verlangden vurig, dat de Heilige zich met de uitvoering van het plan zou belasten, en zich aan het hoofd zou stellen der nieuwe Congregatie. Ze kwamen dan overeen, dat zij alle drie er Vincentius overzouden onderhouden. Aan zoo veel aandrang, vooral aan het verlangen van zijn bisschop, kon noch wilde de man Gods weerstaan. Mgr. de Gondi schonk hem het Collegie *Des bons enfants*, waarover hij beschikken kon, tot eerste verblijfplaats der nieuwe Stichting. Dat Collegie was een arm en verlaten gebouw, met eene uiterst geringe kapel en eenige half vervallen kamertjes; alles gelegen in eene buurt waar de meeste huizen op het invallen stonden. Maar, Vincentius' nederigheid verlangde niet meer ¹⁾.

Op een der dagen van de maand April opende de apostolische man het Collegie (1625); die dag is steeds, in de Huizen der Lazaristen, als Stichtingsdag in eere gebleven. De Heer en Mevrouw de Gondi, die nu niet meer met vijf-jarige missies maar met een geheel nieuw te stichten Congregatie te doen hadden, verhoogden de vroeger gestelde som van zestienduizend Fransche ponden op veertigduizend (ongeveer honderdtachtig duizend francs van onzen tijd); en stortten deze, in gereed geld, in de handen van Vincentius. Toen Mevrouw de Gondi,

¹⁾ Dit Collegie *Des bons enfants* (der goede kinderen) is later omgeschapen in het Seminarie van St. Firmin. Als zoodanig heeft het in de kerkelijke Geschiedenis een glorievollen naam gekregen, doordat er, in een der beruchte Septemberdagen van het Revolutiejaar 1792, vijf-en-zeventig aan het Geloof getrouwe priesters als martelaren gevallen zijn. Tegenwoordig is het een gouvernementeel Blinden-Instituut. Toch, alhoewel de Staat bijna godloochenaar is, wordt er de H. Vincentius vereerd als een der wel-doeners van Frankrijk; met eerbied onderhoudt men de kamer die de Heilige eenmaal bewoonde.

twee maanden later, gestorven was, betrok hij zelf, met eenigzins afgedwongen toestemming van haar achtergebleven echtgenoot, het armoedige Collegie. Nu eerst bevond hij zich, waar hij van natuurswege toe neigde, in de volle eenzaamheid eens kloosters. Daar leefde hij, voor zoover zijne bezigheden hem niet buitenshuis riepen, met den Eerw. Heer Portail (van wien wij reeds spraken), te midden van Parijs als in eene verafgelegen woestenij. Gelijk alle werken van den Heilige, droeg ook deze Stichting, die nochtans een werk der eeuwen worden zou, het zegel *van den eenvoud* in haar eersten werkkring. Nog van een derden priester vergezeld, trok Vincentius met gemelden medewerker van dorp tot dorp; in eigen onderhoud voorziende, om niemand tot last te zijn. In zijn eigenaardigen stijl beschreef hij in later dagen, toen zijne Congregatie reeds een groote uitgebreidheid gekregen had, dien toestand volgender wijze.

„Wij ginzen”, zoo schreef hij, door de bisschoppen der verschillende bisdommen gemachtigd, zonder verderen omslag, het H. Evangelie aan de armen verkondigen, op de manier waarop O. H. Jezus Christus zulks gedaan had. Dat was al ons pogen; God daarentegen deed, wat Hij van eeuwigheid af, besloten had te zullen bewerken. Hij gewaardigde zich eenigen zegen aan onzen arbeid te schenken; andere brave Geestelijken die zulks zagen, kwamen zich bij ons voegen, en verzochten bij ons te mogen blijven. Dezen echter kwamen niet allen te zamen, maar op onderscheiden tijd. Hemelsche Zaligmaker! Wie had ooit durven denken, dat alles worden zou zooals het nu is? Hadde iemand mij zulks in den aanvang gezegd, ik zou hem voor een spotter gehouden hebben. En toch, zóó was het, dat God een begin met ons Gezelschap (*de Lazaristen*) wilde maken!” Inderdaad, niets is zoo gering als de geest dien Vincentius aan

zijne nieuwe Congregatie inprentte en achterliet; hij wilde bepaald, dat *de nederigheid* haar grondslag zijn en blijven zou. Hij vermaande zijne leerlingen, zich als de geringsten dergenen die de bediening van het H. Priesterschap uitoefenen te beschouwen; vooral, steeds de nederigste werkzaamheden voor zich uit te kiezen, als daar zijn: onwetende dorpsbewoners den Catechismus te leeren, kleinen kinderen met moeite de beginselen van den Godsdienst in te prenten, zich als helpers aan de dorpspastoors aan te bieden, ja, zelfs de dienaren te zijn van galeiboeven, van lastige armen, van weerzinwekkende behoeftigen.

Langzamerhand voegden zich verscheiden priesters, waaronder vele uitmuntend door deugd en wetenschap, bij de kleine Congregatie; daardoor konden onderafdeelingen gesticht worden in de Fransche provinciën, in Spanje, Polen, Savooije, Piëmont, Genua en andere Italiaansche Republieken. Koning Lodewijk XIII verleende der nieuwe Stichting Open Brieven van verlof en bescherming (1627). Paus Urbanus VIII benoemde den Heilige tot eersten algemeenen Overste (1632), machtigde hem een Regel op te stellen, en bekrachtigde de Congregatie onder den naam van *Vereeniging van Missiepriesters*. De volksmond echter noemde hen *Lazaristen*; naar hun lateren zetel, het Pioraat van St. Lazarus, kort bij Parijs. Het is onder dien naam van „Lazaristen” dat zij nog heden zoowel te Parijs als in verre gewesten zegenrijk werken; niet het minst, naar des Stichters voorbeeld, onder de galeiboeven. Een werkkring wordt hun, met het goedvinden der bisschoppen in wier bisdom zij arbeiden zullen, aangewezen. Deze bestaat in het houden van missiën in steden en dorpen, het geestelijk onderwijs der ongeletterde menigte, het opvoeden der kinderen in de christelijke leer, het veelvuldig biecht hooren, het beslechten van alle vijandschap tusschen

familiën of bijzondere personen, het ondersteunen der armen. Niet weinigen van de besten onder hen zijn, in het verloop der tijden, aangewezen geworden, om groote en kleine Seminariën te besturen tot de opleiding der Geestelijken. Nog tijdens het leven van den Heilige, hebben de Lazaristen ook een begin gemaakt met het Evangelie te verkondigen in de overzeesche landen en onder de Heidenen.

Zooals wij reeds aanstipten, heeft de Congregatie der Lazaristen in den letterlijken zin des woords ontelbare vruchten voortgebracht; vruchten, die, na Gods goedheid aan *den waren priesterlijken geest* te danken zijn, dien de Heilige Stichter zijnen zonen heeft ingestort. Met dien geest, tenzij het Gode, die den wasdom geven moet, anders behaagde, moest noodzakelijk het aanschijn van Frankrijk en vele andere landen als vernieuwen. Een der hoofdbeginselen van dien geest, is neergelegd in een der stelregelen, die Vincentius aan elk der zijnen herhaaldelijk op het hart drukte: „Ieder leerling zal zorgen, steeds in andere personen O. H. Jezus Christus te aanschouwen; daardoor zal hij, met gewisser zekerheid, zijn hart opgewekt gevoelen tot allen liefdedienst voor alle menschen!” Mgr. Guérin geeft, over den zin van dezen stelregel, den volgende uitleg.

De Heilige zag den Zaligmaker als hoofd der Kerk in den Paus, als bisschop en aanvoerder der herders in de bisschoppen, als leeraar in de leeraren, als priester in de priesters, als kloosterling in de religieuzen, als heerscher in de koningen, als edelman in de adellijken, als rechter of staatkundige in de Overheidspersonen, de stadsvoogden en de regeerders. Ja zelfs, dewijl het Rijk der hemelen in de H. Schrift vergeleken wordt met een koopman, beschouwde hij Christus ook als zoodanig in alle handelslieden; als werkmán in de arbeiders, als arme in de behoeftigen, als kranke en stervende in de ziel-

togenden en zieken. Op die wijze Jezus erkennend in alle staten en standen, en in alle levensomstandigheden, wekte hij zich op om in ieder persoon den Zaligmaker der wereld te eeren, te beminnen, en naar zijn uiterst vermogen te dienen. Hij vermaande de zijnen, en al degenen, die, aan wien ook, hulp moesten verleenen, desgelijks te doen; daardoor zouden zij hunne liefde tegenover den naaste, standvastiger maken en tot meer volmaaktheid opvoeren.

ZESDE HOOFDSTUK.

Geestelijke afzondering der Wijdelingen; instelling der wekelijksche Conferentiën. De H. Vincentius roept de groote en kleine Seminariën in het leven.

Terzelfder tijde dat God zoo grooten wasdom gaf aan Vincentius' Stichtingen, vergat deze waardige man ook niet de belangen des Heeren; dit, noch in zijne reeds op zich genomen bedieningen en verplichtingen, noch op meer dan één nieuw arbeidsveld. Het was den man Gods niet genoeg zijne Lazaristen in het leven geroepen en tot de volmaaktheid der waarachtige naastenliefde te hebben opgewekt; hij wilde, evenals zij, ook zelf arbeiden en hard blijven arbeiden voor God.

Gelijk de H. Carolus Borromeus de opleiding der Geestelijkheid, vooral in het aartsbisdom Milaan en in Noordelijk Italië, verbeterd heeft, zoo is het de glorie van den H. Vincentius a Paulo geweest, hetzelfde in Frankrijk gedaan te hebben; dit, door de *geestelijke afzondering* (*retraite*) der Wijdelingen te bevorderen, en grootere en kleinere *Seminaries* in het leven te roepen tot opleiding der toekomstige seculiere priesters. Het was eene treurige

daadzaak, dat in de eerste helft der Zeventiende Eeuw het schoonste gedeelte van het beschaafde Europa, door aanhoudende binnen- en buitenlandsche oorlogen, in de grootste stoffelijke en zedelijke wanorde geraakt was; bij name waren in Frankrijk meerdere godsdienstoorlogen gevoerd. Een der gevolgen dezer ellende was, dat degenen die tot het H. Priesterschap moesten worden toegelaten, niet altijd genoegzame geleerdheid en volmaaktheid bezaten, om, als werkers in den wijngaard des Heeren, „het zout der aarde” te kunnen zijn. Vaak had de Heilige met vele hooggeplaatste Geestelijken, onder wie de bekende bisschop van Beauvais, Mgr. Potier de Gesvres, dien ongelukkigen toestand betreurd en besproken. Toen deze laatste op zekeren dag Vincentius’ gevoelen, over wat er te doen stond, rechtstreeks afvroeg, antwoordde de Heilige, dat men om volmaakte priesters te krijgen, eerst nauwkeurig zou moeten toezien, of zij die zich aanboden de noodige kennis bezaten en genoegzame waarborgen voor roeping en deugd; vervolgens, zou men zich moeten beijveren, de toegelatenen met alle zorg tot het H. Priesterschap voor te bereiden.

Mgr. Potier dacht eenige dagen over die raadgevingen na. Zich later weer in het gezelschap van Frankrijk’s apostel bevindend, deelde hij dezen mede, dat het zijn voornemen was, alle Wijdelingen onder zijn persoonlijk toezicht in eene heilige afzondering te vergaderen; daar, verre van het gewoel der wereld, zou hij hen onderwijzen en de zware verplichtingen des priesterschaps voor oogen houden. Eensklaps riep nu de H. Vincentius uit: „O, Monseigneur, dat is eene gedachte die de goede God u ingegeven heeft! Voorwaar, dusdanige afzondering is een uiterst geschikt middel, om uw bisdom langzamerhand geheel te hervormen!” Vóór dat zij scheidden, voegde de bisschop den Heilige, die zoo iets geenszins ver-

wachtte, de woorden toe: „Welnu, *Mijnheer Vincent*, maak u gereed om zelf die oefeningen te komen leiden; stel de Orde der afzondering op schrift en kom in de maand September, vijftien tot twintig dagen voor de Wijdingen, naar Beauvais!” Nadat Mgr. Potier op den gewonen tijd, de examens had laten afnemen en de Wijdelingen beproefd had, opende hij persoonlijk de geestelijke afzondering. Deze werd voortgezet door Vincentius, bijgestaan door de Doctoren der H. Godgeleerdheid Messier en Duchesne. De Heilige bepaalde er zich toe, de tien geboden Gods op de eenvoudigste wijze te verhandelen. Hij deed dit met zooveel juistheid, duidelijkheid, zalving en hogere verlichting, dat alle Wijdelingen en een der Godgeleerden hunne algemeene biecht bij hem wilden spreken. De uitkomst was bewonderenswaardig; het was alsof de Heer, die alle werken van zijn zaligen dienaar zegende, dit werk van Vincentius met nog overvloediger genade bedauwde.

Ook de aartsbisschop van Parijs, Mgr. de Gondi, stond verwonderd. Hij ontbood den man der Voorzienigheid en gelastte hem, de Wijdelingen van zijn aartsbisdom tijdelijk op te nemen in het Collegie *Des bons enfans*, en daar, op de wijze van Beauvais, geestelijke Conferentiën voor hen te houden (1631). Van dien dag af, werden er, vóór iedere H. Wijding, zeventig tot negentig Wijdelingen in genoemd Collegie opgenomen. Deze geestelijke afzonderingen, te Beauvais en te Parijs begonnen, verspreidden zich spoedig over alle bisdommen van Frankrijk; later over dezès grenzen, in Italië, te Bergamo, Genua, Rome. In onze tijden is zelfs in alle Diocesaan-Statuten, welke te Rome zijn goedgekeurd, de verplichting opgenomen, dat alle Geestelijken, vóór iedere groote Wijding, tien volle dagen in afzondering moeten doorbrengen.

Vele der Geestelijken die onder Vincentius' leiding met zeer veel vrucht het priesterschap ontvangen hadden, verlangden vurig de daarbij verkregen genaden te bewaren en te vermeerderen; zij wendden zich derhalve tot den Heilige. Deze vereenigde hen nu, wekelijks, in zoogenaamde *wetenschappelijke Conferentiën* of studie-vergaderingen. Eens in de week, gewoonlijk Dinsdags, verzamelde hij hen in *St. Lazare* ¹⁾ en zorgde, dat daar ernstige verhandelingen gehouden werden over eigen heiliging, het bewerken der zaligheid van anderen, en zekere studievragen die geregeld opgegeven werden. Dáár leerden de Parijsche priesters elkander kennen, elkander voorlichten, elkander helpen, en hun leven en bediening tot zekere volmaaktheid brengen. Menigeen van hen die in Vincentius tijd naam hadden onder de Geestelijkheid, als deugdzaam en geleerd, hebben deel van deze Conferentiën uitgemaakt. Door haar werden de grootste mannen der Zeventiende eeuw gekweekt; uit haar zijn heiligen en geleerden gesproten, aartsbisschoppen, bisschoppen, presidenten van groote en kleine Seminariën, kanunnikken en pastoors. Dát, niet voor Parijs alleen, maar voor geheel Frankrijk, zelfs voor vreemde landen. Wij willen hier noemen, den in geur van heiligheid gestorven Stichter van *Saint Sulpice*, Mr. Olier; den eerbiedwaardigen Bourdoise, die de kerkelijke tucht in Frankrijk herstelde; den Eerw.

¹⁾ Het Huis *Saint Lazare*, dat de Heilige intusschen tegen zijn zin genoodzaakt geweest was aan te nemen, was een zeer uitgestrekt klooster, in de nabijheid van Parijs; eene zoogenaamde *Prieuré* (een Prioraat). Hierheen had hij, het Collegie *Des bons enfans* eene andere bestemming gevend, zijn hoofdzetel overgebracht. Nog bestaat *S. Lazare* in onze dagen; maar de Staat heeft er beslag op gelegd en het in eene staatsgevangenis voor vrouwen omgeschapen.

Heer André Duval ¹⁾, den Oprichter van het bekende Seminarie *des Missions Etrangères*; Bossuet, den beroemdsten aller Fransche kanselredenaars. De kardinaal-minister Richelieu ontbood zelfs den Heilige, om hem met de instelling dezer wekelijksche Conferentiën en de groote vruchten zijner Congregatie geluk te wenschen.

Bij gelegenheid van deze audiëntie, sprak Richelieu den grooten man voor het eerst. Na dezès heengaan getuigde hij aan de hertogin d'Aiguillon, dat hij in hem meerder deugd en hooger verlichting gevonden had, dan de algemeene faam hem reeds toeschreef. Vele malen, na dezen dag, deed hij hem bij zich komen, ten einde hem aan te moedigen in het voortzetten van zijn reuzenarbeid, en zijn raad in te winnen bij het bezetten der bisdommen; hij wist immers, dat er onder de Conferentieleden allerwaardigste mannen waren, en dat Vincentius hem de beste kon aanwijzen. Om Gods eer te bevorderen en het heil der Kerk, stelde de zalige man in die oogenblikken zijne nederigheid ter zijde; hij deelde dan aan den Kardinaal in het geheim den naam der meest geschikten mede, terwijl Richelieu ze met eigen hand opteekende. Nooit echter heeft hij, aan wien ook, laten doorschemeren, dat hij den almachtigen Eersten-Minister van voorlichting gediend had; noch ook, dat deze zijne raadgevingen opvolgde. Zelfs de leden der Conferentie hebben dat slechts na zijn dood vernomen. Twee andere, zeer waardeerbare voordeelen, ten slotte, wierpen de Parijsche Conferentiën nog verder af. Ten eerste, hielden de beste leden dezer Vergadering, nu en dan missiën in de Gasthuizen van Parijs en elders; missiën, die de heilrijkste vruchten droegen. Ten tweede, werden, om hare

¹⁾ Deze Duval was een bijzondere vriend en een raadgever van den H. Vincentius.

glorievolle werking, spoedig, naar het model der Parijsche, alom in Frankrijk, in de verschillende bisdommen, dergelijke Conferentiën opgericht; Conferentiën, die op hare beurt, niet weinig tot den bloei der Fransche Geestelijkheid hebben medegewerkt.

Vincentius' arbeid tot het herstel der ware priesterlijke volmaaktheid, dien hij begonnen had door de geestelijke afzondering der Wijdelingen en vermeerderd door zijne wekelijksche Conferentiën, was voor den algeheelen ommekeer ten goede van het Fransche volk niet voldoende. Hij wilde de Geestelijkheid in hare taak nog verder helpen, door ook de gewone Geloovigen de gelegenheid tot *geestelijke afzondering* te verschaffen. Reeds vroeger was hij daarmede in het klein begonnen, in zijn Collegie *Des bons enfans*; nu hij echter zijn groot Huis betrokken had, opende hij voor allen de deuren van *St. Lazare* en riep hij, met daden, geheel Parijs, geheel Frankrijk de woorden des barmhartigen Heilands toe: „Komt tot Mij, allen die vermoeid en beladen zijt, en Ik zal u verkwikken!.... Want mijn juk is zacht en mijn last is licht!” (Matth. 11. 28—30). Goddank! Velen luisterden naar die roepstem des Heiligen; in groote scharen kwamen zij naar Vincentius' klooster opdagen, om de lang ontbeerde rust hunner zielen terug te vinden. Die uitgestrekte ruimte bood een toevluchtsoord van de volstrekte eenzaamheid, kort bij het woelige Parijs; twintigduizend boetelingen kwamen er tijdens Vincentius' leven. De hoogste adel, hovelingen, priesters, burgers, handwerkslieden, landbouwers, deelden er te zamen de eenvoudige maaltijden; werden er met eenzelfde edelmoedige liefde ontvangen, en woonden er dezelfde geestelijke oefeningen bij. De *vrouwen van Parijs* hielden op gelijke wijze hare afzondering in het Huis der Liefdezusters, van welke wij in het volgend Hoofdstuk verhalen

zullen; maar ook de Geloovigen van andere steden en landen vonden in andere plaatsen een dergelijk toevluchtsoord. Al de Huizen zijner Congregatie stonden voor datzelfde doel open; de meestbezochte bleven intusschen die van Parijs en van Rome. Wanneer dan die nieuwbekeerden of in de deugd bevestigden in eigen omgeving terugkeerden, verspreidden zij langs alle zijden den goeden geur van Christus en werkten ze, op hunne beurt, mede tot de wedergeboorte van het diepgevallene Frankrijk. O macht van den apostolischen ijver! Dat alles bewerkte één man; maar een man der Voorzienigheid!

Stonden de deuren van *St. Lazare* op boven omschreven manier open voor velen, voor anderen waren zij op eigenaardige wijze gesloten. De Heilige had namelijk, door verregaande liefde tot den evenmensch gedreven, de rust zijner kloosterlingen opgeofferd aan twee der beste werken van weldadigheid; het verplegen *van krankzinnigen* en het verbeteren *van onhandelbare jongelingen*. Wat eene weldaad voor de maatschappij, in een tijd, waarin het krankzinnigenwezen allerminst ordelijk geregeld was! Wat eene weldaad voor de ongelukkige jongelingen, die, op verzoek der ouders, door den sterken arm van den Staat onder de leiding der Lazaristen gesteld werden! 't Was niet genoeg dat zeer velen, haast allen, als geschikte jonge mannen aan de samenleving werden teruggegeven; neen, er zijn er zelfs onder dezen eenigen geweest die zoodanig braaf geworden zijn, dat zij later als priesters, als kloosterlingen, als leden der Rechtbank hebben uitgeblonken.

Hadden Vincentius' reuzenkrachten reeds veel gedaan voor de wederopheffing van het Fransche volk, toch, het ontging den scherpen blik van den man Gods niet, toch was hij nog niet gekomen waar hij zijn wilde. Steeds bleef het eene onomstootelijke waarheid, dat de Geestelijkheid

zoals wij gezegd hebben, „het zout der aarde” is; daarom moest zij nog meer gelouterd, nog meer volmaakt worden. Hij wilde derhalve tot den wortel doordringen; hij verlangde dat de jongelingen die eenmaal het Heiligdom zouden binnentreden, van kindsbeen af onttrokken zouden worden aan de gevaarvolle wereld. Daarom begon hij, met in *St. Lazare*, een algemeen Seminarie op te richten voor de leerlingen die neiging gevoelden zich aan *zijne Congregatie* (de Lazaristen) te verbinden; daarin nam hij studenten op van allen ouderdom (1637). Vervolgens veranderde hij het Collegie *Des bons enfants* in een klein Seminarie voor toekomstige *wereldlijke priesters*; dit schoeide hij op de strengste eischen van het Concilie van Trente, en nam er slechts kinderen aan van ongeveer twaalfjarigen leeftijd. Hiermede vergenoegde hij zich echter niet. Zeer zeker, op den duur van jaren zou men de braafste, de geleerdste, de waardigste priesters kweken; maar wat zou men doen in den tusschentijd, bij zoo nijpende behoefte? Eensdaags weder bij Kardinaal Richelieu zijnde, stelde de H. Vincentius dezen voor oogen, dat Frankrijk zonder veel moeite, en in een gering tijdsverloop, een aantal waardige en goed onderwezen priesters hebben kon; daartoe behoefde de machtige Kerkvorst slechts te zorgen, dat in ieder bisdom een *Groot Seminarie* werd opgericht. Daar zouden degenen die binnen korteren of langeren tijd de heilige Wijdingen moesten ontvangen, eerst één tot twee jaren geoefend kunnen worden in alle deugden; men zou er tevens de Godgeleerdheid kunnen onderwijzen en de toekomstige Levieten bekwamen in de H. Liturgie, den kerkzang, het toedienen der H.H. Sacramenten, het geven van Catechismus voor het volk, de prediking, enz. Richelieu bewonderde op nieuw het doorzicht van den nederigen priester en keurde zijn voorstel goed; om hem naar best vermogen te onder-

steunen, schonk hij hem zelfs duizend kronen, ter voorziening in de eerste onkosten (1642). Aanstonds stichtte Vincentius nu in het Collegie *Des bons enfans*, het eerste Parijsche Seminarie; voorloopig met tweejarigen leerplicht. Spoedig echter werd de toeloop aldaar zoo groot, dat hij zich verplicht zag, het daar tevens gehouden Klein-Seminarie naar het ruimere *St. Lazare* over te brengen. Toen Frankrijk's bisschoppen deze heerlijke uitkomsten aanschouwden, wilden zij allen, als om strijd, een Groot-Seminarie bezitten; velen hunner gaven het bestuur ervan in handen der Lazaristen. Het is haast ongeloofelijk hoe wonderdadig, ook dit werk des Heiligen ingegrepen heeft in de degelijke vorming der Fransche Geestelijkheid, en daardoor in de zedelijke verbetering der geheele natie en die van andere volkeren. Weinige jaren later reeds waren deze Groot-Seminariën overgeplant in alle naburige landen.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

De Heilige stelt het Genootschap zijner wereldberoemde Zusters van Liefde in. Herhaalde missiën bij het leger te velde.

Door de zegenrijke werking der Broederschappen van Liefdadigheid (eerst te Châtillon les-Dombes, later te Macon ingesteld) daartoe genoopt, had Vincentius zijnen missionarissen in last gegeven, deze zelfde Broederschappen zooveel mogelijk op te richten *in alle dorpen* waar zij missie gaven. Dit geschiedde natuurlijk met toestemming en medewerking der plaatselijke pastoors, en volgens de Regels die de Heilige zelf eenmaal daarvoor geschreven had. Zij werkten zegenrijk en werden langzamer-

hand uitgestrekt tot *kleinere*, later ook tot *grootere steden*; de dames van den hoogsten rang vonden er zekeren geestelijken roem in, zich op die manier de dienstmaagd der armen te toonen. Toch baarden die Broederschappen, door hunne menigvuldigheid en de niet zeldzame onbeholpenheid der dorpsleden, den Heilige veel zorg, kommer en arbeid. Maar ten bekwamen tijde zond God hem, kort na den dood van Mevrouw de Gondi, eene andere dame toe van hoogen huize. Deze zou hem niet alleen in zijne liefdewerken steunen, maar tevens zijne medestichteresse worden in een groot werk; een werk dat als het ware, het noodzakelijke aanhangsel was van zijne Stichting der Lazaristen. Ik bedoel het in het leven roepen van *het Genootschap zijner wereldberoemde Liefdezusters*. Die godvruchtige dame was mevrouw Legras, geboren Louise de Marillac. Na den dood van haar echtgenoot, Antoine Legras, geheimschrijver der koningin-moeder Maria de Medicis, nam zij Vincentius tot biechtvader en bereikte, onder zijne leiding, in weinige jaren de hoogste volmaaktheid. Reeds voor dien tijd had zij zich veeltijds voor de armen opgeofferd; maar nu besloot zij, zich onherroepelijk en geheel aan den dienst der behoeftigen te wijden. Inderdaad, zij is de moeder aller ellendigen geworden, gelijk onze Heilige er de vader van geweest is.

Nadat deze haar vier volle jaren onder zijne leiding beproefd had, gaf hij haar, om ze tot meerderen apostolischen arbeid voor te bereiden, de opdracht verschillende der bovengenoemde Broederschappen te gaan bezoeken (1629). Zij doorreisde derhalve vele bisdommen. Hier wist zij wat te verbeteren, daar meerderen ijver in te storten, elders nieuwe krachten aan te kweeken; naar de mate der verschillende behoeften. Daarbij gaf zij zeer beduidende aalmoezen, en richtte ze hier en daar nieuwe broederschappen op. Na zich, zooals de Heilige het haar had

voorgeschreven, van de toestemming der plaatselijke Herders vergewist te hebben, hielp zij de armen voort, onderwees ze de onwetenden en de kinderen en bezocht zij de zieken. Te Parijs teruggekeerd, waar ook, vóór korten tijd, door den Heilige in verschillende parochiën de Broederschappen der Liefdadigheid waren opgericht, zette zij daar hare liefdewerken voort. Intusschen bleek het maar al te spoedig, vooral te Parijs, dat de dames der allerhoogste standen, die vaak de Broederschappen bedienden, zich niet altijd aan hare liefdewerken konden overgeven zooals zij zulks verlangden en de dienst der armen het vereischte. Daarom begon Vincentius, na eerst nog eene mislukte proeve genomen te hebben met daartoe onderwezen vaste plaatsvervangsters, eenige gewone jongedochteren te verzamelen, die, niet geneigd tot het huwelijk, wegens hare armoede in geen klooster konden worden opgenomen, maar toch gaarne bereid waren zich geheel aan den dienst der armen weg te schenken.

De eerste weinigen, drie of vier in getal, die hij bij wijze van proefneming aannam, stelde hij onder het bestuur van mevrouw Legras; deze huisvestte ze in haar eigen woning (1633). God zegende die eerste pogingen; het getal der meisjes nam toe, zoodat zij aldra eene kleine vereeniging vormden. Het voornaamste werk van mevrouw Legras was, hare leerlingen tot *hoogere geestelijke volmaaktheid* op te leiden, zonder welke hare harde roeping op den duur gevaarlijk en onmogelijk zou blijken; het tweede, de jongedochteren tot *geschikte ziekedienststers te vormen*. Zij moesten immers aan de haar toevertrouwde zieken desnoods de walgelijkste diensten durven bewijzen, bij de kranken de nachtwake houden, niet terugschrikken voor besmetting en verpestende dampen van ziekenzalen of armoedige woningen, noch weigeren de ongeneeselijkste lijders te verplegen. Indien deze plichten

reeds zwaar schijnen voor krachtvolle mannen, wat te zeggen wanneer dergelijke taak gelegd wordt op de schouderen van zwakke vrouwen; vrouwen, in later dagen, vaak van de hoogste geboorte? De geschiktheid van mevrouw Legras, gepaard aan het wijze bestuur van den Heilige, maakte van hare eerste leerlingen zulke zedige, zachtaardige en tot alle plichten der naasten-liefde bekwame armenverzorsters, dat ieder die haar in heur werkkring zag, met de grootste bewondering vervuld werd. Hare volmaaktheid noodigde andere onschuldige zielen uit, zich bij de nieuwe ziekenverpleegsters aan te sluiten. Spoedig nam derzelver aantal ziender-ooge toe; klaarblijkelijk rustte des Heeren zegen op eene Stichting, die, door twee volmaakte zielen ontworpen, aan ontelbare ongelukkigen voor tijd en eeuwigheid redding zou aanbrengen. Nog tijdens het leven der beide Stichters waren er meer dan vijf en twintig onderafdeelingen te Parijs, en ruim dertig in andere steden en dorpen van Frankrijk gevestigd.

Ziedaar een der geheimzinnige wonderen van Vincentius' arbeid. De man had er zelfs niet aan gedacht, de Stichter te willen worden eener Congregatie, die naderhand de meest uitgebreide zou zijn van alle Vrouwenvereenigingen die ooit bestaan hebben. Toen het aantal der ziekediensters zoodanig vermeerderde, dat zij van het dorp *la Chapelle*, een half uur buiten Parijs, een groot gebouw in de hoofdstad moesten betrekken (1642), schreef de Heilige voor zijne geestelijke dochteren die verheven *Regels en Constitutiën* die heden nog aller verwondering wegdragen. De aartsbisschop van Parijs keurde deze goed, en verlangde dat de nieuwe Congregatielieden den naam van Liefdezusters (*Filles de Charité*) zouden dragen. Dewijl des Heeren zegen nog dagelijks haar getal vergrootte, beval Vincentius, dat zijne zusters ook andere verplich-

tingen dan ziekediensten op zich zouden nemen. Daarom hebben zij met verloop van tijd ook de vondelingshuizen verzorgd, onderwijs gegeven aan meisjes (vooral aan arme en verlaten kinderen), de galeiboeven verpleegd, de missionarissen op hunne verre tochten gevolgd, de zieken en gewonden op het slagveld bijgestaan ¹⁾. Gemelde Regels en Constitutiën zijn *gedeeltelijk algemeene*, die door alle Zusters onderhouden moeten worden; *gedeeltelijk bijzondere*, voor den verschillenden Staat die de bijzondere onderafdeelingen moeten beleven. Zij zijn zes in getal. De eerste Regel is voor degenen die de zieken der parochiën bijstaan; de tweede voor die onderwijs geven; de derde voor de Zusters der vondelinghuizen; de vierde voor

¹⁾ Verre van in hare werkzaamheid te verslappen (volgens de gewoonte der meeste menschelijke instellingen), hebben de Liefdezusters van den H. Vincentius a Paulo in onzen tijd nog hoogere vlucht genomen; zij hebben zich letterlijk verspreid over den geheelen aardbodem. In 1855 hadden zij meer dan negenhonderd Stichtingen, waarvan vierhonderd-vijf-en-tachtig gasthuizen. Vele hospitalen in Frankrijk, België, Zwitserland, Italië en Duitschland, worden door haar bediend. Zegenrijk is haar naam bekend in Algiers, Tunis, Mexico, de Vereenigde Staten, de katholieke landen van Zuid-Amerika, het verre Oosten, China, Korea, Japan en Tongking; zelfs in het barbaarsche Syrië en Aziatisch-Turkije. De bekende Krim-Oorlog heeft den ijver en den heldenmoed van dit heilige keurkorps in al zijne glorie doen schitteren. Niets meer wonderbaar, niets treffender dan de voorbeelden van geloof, godsvrucht, zelfverloochening, onderwerping en heldenkracht, die deze Christelijke maagden te midden van de beroering der belegeringen en de besmetting der aanstekelijke ziekten voor Sebastopol getoond hebben. Nog meer. De Turksche Sultan Abdoel-Medjid, die niet spoedig geroerd was, noemde haar „Engelen van liefde, uit den hemel op aarde gezonden”. De Geschiedschrijver Rohrbacher verhaalt zelfs, dat de minder ontwikkelde Turken en Arabieren, door de bovennatuurlijke opofferingen der Liefdezusters in den waan gebracht, met allen ernst meenen dat zij Engelen des hemels zijn; vaak vragen zij haar, op wat manier zij van daar neerdaalden.

haar die de dames der Broederschap van Liefdadigheid in het St. Lodewijks-Gasthuis van Parijs moeten helpen; de vijfde voor die de zieke galeiboeven oppassen; de zesde, eindelijk, voor haar die in de overige hospitalen des rijks de zieken verplegen. Elk dier afzonderlijke Reglementen wijst op de gevaarlijke gelegenheden, die de Liefdezusters *in haar bijzonderen werkkring* te vermijden hebben; op de te nemen voorzorgsmaatregelen, en op de verschillende zienswijzen, naar welke zij zich in de verschillende omstandigheden moeten gedragen.

Met enkele woorden willen wij de volmaaktheid aantoonen, die de Heilige in *deze bijzondere voorschriften* heeft neergelegd. Kiezen wij daartoe de vermaningen, die hij, in den eersten bijzonderen Regel, geeft aan de Zusters, die de zieken der parochiën bijstaan; dat is, die de lijders aan huis gaan oppassen. Zijne woorden luiden ongeveer als volgt: „Overwegend dat deze Religieusen niet in een klooster zijn opgesloten, dewijl dat in geenen deele met de bezigheden harer taak kan samengaan; bedenkend, dat zij aan meer gevaren blootgesteld zijn dan echte kloosterzusters, daar ze voor verblijf meestal de woningen der zieken hebben, voor cel gewoonlijk slechts een gehuurd huisje, voor huiskapel de parochiekerk, voor klooster de openbare straten der stad, voor kloosterslot de gehoorzaamheid, voor tralies de vreeze Gods en voor sluier de heilige zedigheid; besluit ik, dat zij dezelfde, ja, meerder deugd moeten bezitten dan kloosterlingen die een streng slot bewonen. Derhalve zullen mijne Religieusen trachten, zich in genoemde openbare plaatsen te gedragen met evenveel ingetogenheid, evenveel terughoudendheid, evenveel stichting, als de werkelijke kloosterzusters achter hare muren.... Daarbij zullen zij alle voorzorgen moeten gebruiken, om op de volmaaktste wijze de zuiverheid des lichaams en die des harten te bewaren!” Kan het

iemand verwonderen, dat eene Congregatie met een allernederigst begin, door zulke regelen de uitgebreidheid verkreeg die wij reeds aangaven; dat zij binnen weinige jaren den aardbodem omvatte?

Het is haast ongeloofelijk hoeveel arbeids de oogenschijnlijk onaanzienlijke Vincentius, zoowel door zichzelf als door zijne Lazaristen, verricht heeft. Alhoewel hij zich nooit op den voorgrond drong en zich nooit, wat men noemt, met een andermans zaken bemoeide, vatte hij toch met beide handen de gelegenheden aan die de goddelijke Voorzienigheid hem als opdrong, om op velerlei plaatsen het goede te doen en zijne allesomvattende werken van barmhartigheid tot stand te brengen. In het jaar 1634 *herschiep hij geheel en al het St. Lodewijks-Hospitaal* van Parijs; waar jaarlijks tot vijf-en-twintig-duizend zieken verpleegd werden. Ook daar stelde hij eene afdeeling in van de Broederschap der Liefdadigheid. Deze telde binnen korte jaren tweehonderd leden; meestal dames, voortgekomen uit de bloem van den Parijschen adel. Onder haar zag men mevrouw Goussault; mevrouw d'Alligre, echtgenoot van Frankrijk's kanselier; de bekende mevrouw Pollalion; de hertogin van Mantua, naderhand koningin van Polen; en andere baronessen, hertoginnen en prinsessen. Door de allerdoelmatigste raadgevingen waarmede Vincentius deze dames onderrichtte en door de handleiding die hij voor haar deed drukken, gepaard aan de mildheid en den voorkomenden zielenijver dezer hoogadellijke ziekenverpleegsters, werden de ruimste vruchten ingeoogst. Vele oude zondaars verlangden zich oprecht te bekeeren en eene algemeene biecht te spreken; onder hen bevonden zich zevenhonderd-en-vijftig personen die het katholiek Geloof omhelsden, deels Lutheranen, deels Calvinisten, deels Turksche zeelieden. Deze zelfde dames hebben den Heilige nog verder in de moeilijkste

omstandigheden ter zijde gestaan, *ook in zijne grootste werken*: o. a. in zijne ondersteuning van het uitgemer-geld Lotharingen; in het stichten en onderhouden van zijn vondelingshuis; in het uitzenden zijner missionarissen naar Madagascar en andere, zoowel heidensche als protes-tantsche landen; in het tot stand brengen van het St. Regina-Gasthuis (*S. Reine*) in het Bourgondische bisdom van Autun, waar geheel Frankrijk heenliep om de vele mirakelen, die aan het graf der H. Regina geschieden; — en in andere werken van den hoogsten godsdienstzin en de verstreikende gevolgen ten goede.

Het jaar 1636 was voor Frankrijk alles behalve be-moedigend. Terwijl 's konings legerscharen, met de Nederlanders en de Zweden, in België, de Rijn-Provin-ciën, Lotharingen en Baden tegen de keizerlijke troepen vochten, drongen eenige vijandige oorlogsbenden door Picardië het departement der Seine binnen, veroverden de stad Corbie en schenen Parijs te willen aantasten. Troepen om Parijs en omstreken te verdedigen waren er niet. Daarom deed Lodewijk XIII, gesteund door kardinaal Richelieu, de trom roeren; het Huis van *St. Lazare* was het aanwervingsoord. Geheel dat gewijd Gesticht was vol wapenen, van onder tot boven; de bevelen der officieren en de klank der trompetten werd er van 's morgens tot 's avonds gehoord. Hieruit bleek, dat Vincentius den plicht om het Vaderland te verdedi-gen als een heiligen plicht beschouwde; tevens, dat de man uiterst ingetogen leefde. Te midden van al dat krijgsrumoer, bestuurde hij als gewoonlijk zijne Con-gregatie en bereidde hij zijne leerlingen voor, tot hun apostolischen arbeid; alsof hij en de zijnen zich in de grootste eenzaamheid bevonden. Naarmate de troepen gevormd en geregeld werden, vertrokken zij naar hunne bestemming. Kort daarop ontving hij in naam des

konings, die van meening was dat niets zoozeer Gods zegen over zijne wapenen zou aftrekken als de braafheid zijner scharen, het bevel, twintig zijner medebroeders *naar het leger af te zenden* om er missiën te geven. Alhoewel het Fransche leger een katholiek leger was, liet het toch, evenals alle legers van dien tijd, heel wat aan godsdienstigheid te wenschen over. Wel was, naar de mare liep, de pest in het leger uitgebroken; maar deze omstandigheid was eene reden te meer voor Vincentius' oprechte zonen, hun vertrek te verhaasten. Hij gaf hun voor dezen missie-veldtocht een nieuwen Regel, te lang om hier mede te deelen; één punt alleen wil ik er van aanstippen, volgens de mededeeling die Mgr. Abelly ons daarvan geeft. Mijne missionarissen. zoo schreef de Heilige, „zullen zich voorstellen, dat, kunnen zij niet alle zonden uit het leger wegnemen, God hun wellicht de genade schenken zal, van derzelver getal te verminderen. Hetgeen hier op neer komt, alsof men zegde: moest Christus anders nog honderdmaal gekruisigd worden, Hij zal het nu misschien maar negentig keeren wezen; moesten er anders, om hare slechte gesteldheden, duizend zielen verloren gaan, men zal met den bijstand van Gods genade en barmhartigheid zijn best doen, dat er, (minstens) eenigen van dat getal gered worden.”

Binnen weinige weken hadden de missionarissen, door Vincentius' aanhoudende gebeden en den genoemden Regel ondersteund, vierduizend soldaten gebiecht. Onder hen waren er velen, die, met openbare teekenen van berouw, hun leven oprecht beterden. Tijdens de veldoefeningen der legerafdeelingen, die iederen dag een ander kamp betrokken, ijverden de missionarissen, met toestemming der bisschoppen, om de Geloovigen der parochiën waar zij zich bevonden, te evangeliseeren en tot biechten aan

te zetten. Velen derhalve, burgers zoowel als landbouwers en soldaten, stierven slechts door de pest of het zwaard, nadat zij door de Lazaristen voor den hemel gewonnen waren. Duidelijk zag de H. Vincentius in, dat de meesten dezer slachtoffers van den gruwelijken oorlog, zonder de voorbeeldige werkzaamheid zijner priesters, eene eeuwige prooi der hel geweest zouden zijn. Daarom dan ook waren er, onder al de handelingen zijns levens, weinige, die hem meer troost bezorgden *dan de missiearbeid zijner geestelijke zonen* te midden der Fransche legerscharen; een arbeid, waarvan hij zelf zich de meeste verdiensten mocht toerekenen, dewijl hij, na God, er de eerste oorzaak van geweest was.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Vincentius ondersteunt de door den oorlog uitgeputte landstreken; hij staat koning Lodewijk XIII bij in zijn sterfuur.

Een der liefdewerken dat den Heilige ook voor de oogen der groote wereld deed schitteren (alhoewel hij, zooals altijd, alleen uit zuivere liefde tot God en den evenmensch handelde), was de ondersteuning die hij verschaftte aan vele *door den oorlog uitgeputte landstreken*. De volgens sommige Schrijvers wonderdadige manier waarop hij deze zaak tot een goed einde bracht, vergt, dat wij er hier meer van zeggen.

Op het einde van de eerste helft der Zeventiende eeuw waren sommige der schoonste Fransche provinciën tot den bedelstafgebracht; eerst om de herhaalde godsdiensttwisten, toen om de burgeroorlogen, daarna om de verschillende veldtochten tegen de Duitschers en den Keizer. Beurt

aan beurt had vriend en vijand Franche-Comté, Champagne, Picardië en andere Fransche landen platgetreden, gebrandschat en uitgemoord. Ook het aan Champagne grenzend en op dezen tijd nog onafhankelijk hertogdom Lotharingen, vroeger een der meest welvarende streken van Europa, lag sinds 1639 onmachtig terneder; de steden Metz, Toul, Verdun en Bar-le-Duc waren der vernietiging nabij. In vele steden vond men personen van stand, soms van adel, die tot de grootste behoeften vervallen waren; zelfs waren er moeders, zooals verschillende geschiedschrijvers ons vermelden, die, gelijk eenmaal bij den ondergang van Jeruzalem, door waanzin gedreven, hare kinderen slachtten om het eigen leven te rekken. De armen stierven met duizenden; niet zelden langs den openbaren weg. Soms ontmoetten de verschrikte reizigers troepen van meer dan vijfhonderd uitgehongerden, die, menschelijke geraamten gelijk, een ellendig bestaan voort-sleepten. Zoo hooggerezen kwalen hadden, om maar eenigszins gelenigd te kunnen worden, inderdaad de liefde en de apostolische werkkraft noodig van een H. Vincentius.

Nauwlijks was de toestand van zaken hem te Parijs geboodschapt, of hij trachtte, tot twee malen toe, hier en daar gelden in te zamelen. Toen er nieuwe klachten kwamen van degenen die hij met die gelden naar Lotharingen gezonden had, riep hij de hulp in der Dames van Liefdadigheid, onder wie de allerhoogstgeplaatste van het S. Lodewijks-Hospitaal. Deze muntten uit door stand en door milddadigheid; zij konden derhalve, en wilden ook hulp verstrekken. Vincentius behoefde slechts, in de hem eigen taal des harten, den nooddrift der ongelukkigen te schilderen.

Door hare hulp gesteund, niet echter zonder zichtbare tusschenkomst Gods, hield de zalige man eenige jaren, tot aan den Munsterschen Vrede (1648), duizenden en

duizenden in het leven; ontelbare scharen, waarvan er, zooals vriend en vijand getuigt, zonder zijne tusschenkomst zeer velen gestorven zouden zijn. Mgr. Guérin zegt uitdrukkelijk, dat men de bovenmenschelijk groote hulp die Vincentius bood, niet kan uitleggen *zonder mirakelen aan te nemen*. Op hetzelfde oogenblik dat Frankrijk zijne troepen uitzond tegen de Duitschers (legerscharen, die het uitgeputte Lotharingen tot eene woestenij maakten), deed hij zijne Lazaristen en zijne Liefdezusters optrekken ter hulpe van het rampzalige land. Hunne handen waren gevuld; aalmoezen, kleederen, koren, geneesmiddelen deelden zij uit, in naam van hun zaligen Vader. Zoodra deze te Parijs wederom eenige aanzienlijke sommen bijeen had, zond hij aanstonds, telkens op nieuw, een bode om die gelden over te brengen. God beschermde de overbrengers op zulke n het oog loopende wijze, dat die omstandigheid, nu nog gelijk toen, beschouwd wordt als *aan het wonderbare te grenzen*. Werkelijk, in die tijden van bovenmenschelijke ellende, kon men van Parijs niet ongedeerd Lotharingen bereiken; losbandige soldaten, struikroovers, moordenaars, stelden de voorbijgangers op rantsoen of plunderden ze geheel uit. Te midden van al die gevaren, heeft de Eerw. Heer Matthieu Renard, een van Vincentius' priesters, drieënvijftig reizen gemaakt naar het tooneel des oorlogs, zonder eenig ongeval. Meestal had hij zware geldsommen in goud bij zich; van twintig tot dertigduizend franken (van dien tijd) en meer. Sommen, voor die eeuw van schaarschte aan geld, zeer aanzienlijk. Nu moge het al waar zijn dat die priester, zooals de Schrijvers ons melden, een zeer schrandere man was, en dat hij zich als de allerarmste bedelaar vermomde; nog meer waar is het, dat hij, zonder de bijzondere hulp des Heeren, nooit zoo iets tot stand had kunnen brengen.

Ziehier wat de bekende Rohrbacher van deze reizen zegt. Soms gebeurde het, dat hij, deeltmakend van transporten die overvallen en uitgeplunderd werden, zelf de vlucht kon nemen. Andere keeren, dat, als hij den weg aflegde met particuliere personen en hij zich door Gods leiding van hen verwijderde, zijne gezellen aanstonds van al hun bezit beroofd werden, terwijl hem niet het minste ongeval overkwam. Meer dan eens heeft hij, zoodra hij roovers of zwervende soldaten ontmoette, zijn geldzak in het een of ander boschje neergeworpen, waar hij hem naderhand terug vond; onderzocht men hem bij die gelegenheid, dan werd hij spoedig als een bedelaar doorgelaten.

Eens dat hij vier-en-dertig duizend franken bij zich had, werd hij door een ruiter aangehouden, die hem, met het pistool in de hand, dwong, voor zich uit te gaan tot op eene plaats waar hij, door anderen niet bespied, hem zou kunnen onderzoeken. Bemerkend dat de man, achteruit keek, wierp hij plotseling zijne beurs weg. Een honderdtal schreden verder, begon hij beleefde buigingen tegen den ruiter te maken, zorg dragend met zijn hakken diepe sporen in den mullen grond te drukken, die hem later tot teeken zouden dienen, waar hij ongeveer zijn geld terug kon vinden. Hij vond het inderdaad weder, nadat hij, aan den rand van een afgrond, terdege doch te vergeefs doorzocht was. De Eerw. Heer Renard was zelf ten volste overtuigd, dat hij onder Gods bijzondere bescherming stond; tevens, dat hij die genoot, *om wille der gebeden en der verdiensten* van zijn heiligen Overste. Mgr. Abelly zegt, dat Vincentius op bovenvermelde wijze tot zestienmaal honderdduizend Fransche ponden uitdeelde; maar Collet meent, dat die sommen veel hooger geweest moeten zijn, en dat bovengenoemde drager ze schatte op *twee millioen francs*. Daarbij valt nog

op te merken, dat deze sommen het cijfer aanwijzen van het geld, dat hij in goud naar Lotharingen zond; wij moeten er den verderen onderstand in kleederen, granen, geneesmiddelen enz. nog bij tellen, welker inkoopsprijs ook zeer hooge geldsommen verslonden zal hebben ¹⁾.

Met den onderstand dezer uitgehongerde provinciën alleen, vergenoegde zich de groote apostel der liefde niet. Hij verschaftte ook, te Parijs zelf, onderdak, kleederen, voeding en onderhoud aan de Lotharingsche priesters en de vrouwelijke kloosterlingen, die door den oorlog uit hun vaderland verdreven waren; voorts deed hij de jongedochters uit den beteren stand, wier deugd door de oorlogsellende gevaar liep, en de verlaten weezen naar Parijs komen. Daarbij vergat hij de verarmde Lotharingsche edelen niet; noch de Engelsche en Iersche ballingen, die, door den overweldiger Cromwell om hun Geloof verjaagd, bij de in al hun ongelukken nog herbergzame Franschen een toevluchtsoord gezochthadden. Nog liet Vincentius het niet bij dat alles; hij beproefde wat alleen een Heilige kan en durft beproeven. Hij snelde heen naar Richelieu en wees hem, met allen verschuldigten eerbied maar dringend, op het oneindig aantal misdaden dat de oorlog met zich bracht; hij schilderde hem, met schrille kleuren, de ellende van het Fransche volk en de nadeelige gevolgen die voor Kerk en Staat uit de eindelooze beroeringen moesten voortkomen. Daarna wierp hij zich op de knieën, en smeekte met een door oprecht medelijden overkropt gemoed, dat de almachtige minister des konings toch een einde zou maken aan den wreedaardigen Europeeschen oorlog. Richelieu nam zijn

¹⁾ Volgens de vroeger gegeven noot, zou die som, volgens Collet iets minder dan zeven millioen franken van onzen tijd geweest zijn; ongeveer dus, drie-en-een-half millioen Hollandsche guldens.

voorstel goedgunstig op, beloofde te doen wat hij kon. Tegelijk echter deelde hij hem mede, dat het einde van den noodlottigen strijd volstrekt niet van zijne macht alleen, maar van vele omstandigheden en van vele hooggeplaatste en gekroonde hoofden afhing, zoo buiten als binnen het rijk.

Misschien zal de Lezer zich verwonderen, dat een man, die van huis uit niets bezat dan een zeer geringen stand, zulke groote zaken kon doen, en aangelegenheden tot een goed einde kon brengen die vele millioenen franken (van onzen tijd) verslonden. Men vergete niet dat de H. Vincentius, na een reeds veertigjarigen openbaren priesterarbeid, zijns ondanks bij alle Franschen bekend geworden was en in het hoogste aanzien stond; bovendien, dat God-Zelf de harten der gevers tot hem neigde. Velen noemden hem, reeds op dit tijdstip, den Heilige; zij beschouwden hem als door den hemel gezonden, om Frankrijk's nood en ellende eenigermate te verzachten. Zooals we schreven, was hij zelfs bij kardinaal Richelieu, Frankrijks veelvermogenden kanselier, zeer gezien; ook aan het Hof, al trachtte hij het Hof zooveel doenlijk te vermijden, was hij goed aangeschreven. Koning Lodewijk XIII koesterde voor hem de grootste achting en schonk hem zijn vol vertrouwen.

Een blijk te meer van dit laatste, was, dat Vincentius *aan het sterfbed* van dien deugdzamen en zeer lijdenden koning geroepen werd (1643). Had voor den Heilige iedere ziel, ook die der geringen, de grootste waarde, toch was hij er van overtuigd, dat hooggeplaatste personen en die met aanzienlijke betrekkingen bekleed zijn, een zwaardere verantwoording aan God te geven zullen hebben. Het was, in die gevoelens, dat hij koning Lodewijk te St. Germain-en-Laye bij Parijs in diens laatste levensmaanden, vooral in diens laatste levensdagen, bijstond met al de

geestelijke zorgen die hij hem kon bewijzen. Vincentius onthield den vorst, die veertig jaren tegen den dood geworsteld had, het ernstige van zijn toestand niet; met zijne gewone zalving sprak hij hem woorden van vertroosting toe, en bracht hij hem tot zulke onderwerping aan de inzichten des Heeren, dat geheel het Hof den koning bewonderde! In de laatste dagen verliet hij hem geen oogenblik; vele malen deed hij den prins het hart tot God verheffen, en akten van leedwezen en onderdanigheid aan den goddelijken Wil verwekken. Hij bracht hem zelfs zoo verre, dat, toen de geneesheeren aan Lodewijk XIII verklaarden dat hij nog slechts weinige oogenblikken te leven had, deze, zonder eenig teeken van vrees, uitriep: „Mijn God, ik onderwerp mij aan uwe beschikking, en wel, uit geheel mijn hart!” Enkele minuten later gaf hij, in de armen van Vincentius, den geest. Gelukkige dood van een godvruchtig vorst, in de armen eens Heiligen!

Na den dood des konings trachtte Vincentius de ontroostbare koningin-moeder, met redenen uit den Godsdienst geput, zooveel mogelijk op te beuren. Daarna spoedde hij zich, nog denzelfden dag, heen naar Parijs, om het gebed voor hunne Majesteiten te verzoeken. Behalve eene solemneele uitvaart, die hij in *St. Lazare* deed houden, gelastte hij al zijne onderhoorige priesters, het H. Sacrificie voor de zielerust des overleden konings op te dragen. Maar hij vergat ook de koningin-moeder niet, die een regentschap ging aanvaarden, dat een der moeilijkste tijden uit de Fransche geschiedenis geweest is.

Nadat Anna van Oostenrijk als regentes was opgetreden, stelde zij aanstonds *een bijzonderen Raad* in voor de zaken van Kerk en Godsdienst. Tevens verlangde zij dat Vincentius openlijk, als president, deze vergadering zou voorzitten, en haarzelve zou voorlichten bij het bezetten

der bisschopszetels en andere kerkelijke beneficies. Wel had onze Heilige onder Lodewijk XIII, aan Richelieu en den koning reeds de grootste diensten bewezen; maar tot nu toe was alles, zonder officieele benoeming, meer in het geheim gegaan. Nu echter drong de Regentes er op aan, dat hij zijn nieuw ambt *in het openbaar* zou uitoefenen. De man Gods deed wat in zijn vermogen was, om dezen eerepost te ontvluchten; daarom verklaarde hem de koningin, die hem als een Heilige vereerde en ongaarne zijn steun en zijne voorlichting wilde derven, dat zulks haar bepaalde wil was. Dit duidelijk uitgesproken bevel was voor hem eene verklaring des Heeren; hij nam zitting. Maar, eenmaal benoemd, deed hij met zooveel kracht zijn plicht, dat, zooverre het aan hem lag, de geestelijke waardigheden slechts aan de waardigsten gegeven werden. Dit deed den grooten Fléchier zeggen, „dat het Fransche Episcopaat aan Vincentius al zijne heerlijkheid en zijn roem te danken heeft.”

Ook in andere zaken van groot belang, raadpleegde hem de koningin-moeder. Nooit sprak de zalige man over de koninklijke gunst waarin hij stond; zelfs weerde hij, uit nederigheid, elke woordspeling die tot zulke gesprekken kon leiden. Tijdens de tien jaren dat hij deze hooge bediening uitgeoefend heeft (tien jaren van geweld voor zijne nederige deugd), smeekte hij, zooals hij later aan een vertrouwd priester mededeelde, dagelijks in de H. Mis den Heer, dat deze hem van dat gevaarlijk eereambt zou verlossen. Niettegenstaande zijn weerzin, ontving hij alle personen die zich bij hem moesten aanbieden, met vriendelijke voorkomendheid; alles, zonder aanzien des persoons, wikkend met de schaal van Gods geboden. De groote macht die hem op deze wijze verschaft werd, gebruikte hij nooit voor eigen nut of dat zijner Congregatie. Daarentegen benuttigde hij zijn invloed bij de

regentes, bij Mazarin en de andere rijksgrooten, om de bisschoppen, de mannen- en vrouwenkloosters en de abdijen zooveel mogelijk van dienst te zijn in kerkelijke aangelegenheden.

Het was tijdens zijne zitting in gencemden „Raad voor het bestuur van kerkelijke zaken”, waarschijnlijk kort na 's konings afsterven (1644), dat Frankrijk met de grootste zijner rampen in dit ongelukkig tijdvak, des Heiligen ontijdigen dood, bedreigd werd. Dezes reuzenarbeid, zijne boetedoeningen, het gebrek aan rust voor een zeventigjarige, maar vooral zijn nameloos martelaarschap, doordat hij, de verdienstlooze in eigen oogen, de raadgever der regentes zijn moest, — dat alles te zamen, was machtiger dan zijn goede wil en bracht hem op den rand van het graf. Hij werd zoo ernstig ziek, dat zijne geestelijke kinderen niet anders meer dan den dood verwachtten; allerhande geloften werden er aan God en de H. Maagd gedaan voor zijn behoud. Een van Vincentius' leerlingen, de jeugdige priester Antoine Dufour, lag gelijktijdig met den Heilige op het ziekbed. Hij bad God, zijn jeugdig leven te nemen in de plaats van dat zijns geestelijken vaders, die nog zoo nuttig zijn kon voor de geheele H. Kerk. Aanstonds na dat gebed begon Frankrijk's apostel in beterschap toe te nemen, terwijl de heldhaftige jongeling blijkbaar in krachten afnam en spoedig daarop stierf. Deze daadzaak, die aan het wonderbare grenst, zal ons nog meer een mirakel toeschijnen, als wij van zijn Levensbeschrijver Collet vernemen, dat op het stervensuur van Antoine Dufour, middernacht, er driemaal op Vincentius' deur geklopt werd. Zijne zieken-dieners openden, maar vonden niemand. Toen begon de Heilige, met een zijner Congreganisten, het „Officie der Overledenen” voor dien jeugdigen priester te bidden; dit, nog vóór dat iemand hem dezes overlijden had medegedeeld.

Bij al zijn arbeid, het besturen zijner Congregatie, het benoemen van bisschoppen en andere geestelijke waar- digheidsbekleeders, het bezoeken der galeiboeven en der armen, het regelen der Broederschappen van Liefdadig- heid en het verzamelen van aalmoezen voor de door den oorlog uitgeputte landen, vond Vincentius nog tijd, om alom het oog gevestigd te houden op het heil der zielen en het instellen van nieuwe liefdewerken. Waar er zielen in nood waren, daar was hij in eigen persoon aanwezig, of door zijne geestelijke kinderen, de Laza- risten. Aldus *zond hij zijne missionarissen*, op verzoek van de Romeinsche „Congregatie tot voortplanting des Geloofs”, naar het barbaarsche en onherbergzame Mada- gascar; hij zorgde voor *een missiepost te Tunis*, waar vele christenslaven, door wanhoop in gevaar zelfmoor- denaars of geloofsverzakkers te worden, voortaan martel- laren werden ter wille van den Godsdienst hunner vaderen. Geholpen door de Dames der Liefdadigheid, zooals wij reeds zagen, stichtte hij ook het *Hopital-Jésus* en een Godshuis voor twintig oude mannen en evenveel oude vrouwen, die zonder hunne schuld tot armoede vervallen waren. Ook legde hij de kiem tot het later beroemd geworden groot armenhuis van Parijs, *la Sal- petrière*; eene inrichting, waar, met verloop van tijd, duizenden leniging naar ziel en lichaam zouden ontvan- gen. In de eerste jaren der minderjarigheid van Lodewijk XIV, wist hij *strengte plakkatens te verkrijgen* tegen de godslastering en het tweegevecht; het laatste euvel vooral, had, niettegenstaande de wetten van sommige koningen, in de laatste tijden weelderig voortgewoekerd. Ook tegen de vrijheid van drukpers, waardoor de staats- beroeringen vaak langdurig werden onderhouden en een gevaarlijk karakter aannamen, trok de man Gods, in den Raad waarin hij zitting had, met zooveel klem te velde,

dat de bandeloze en zedeloze pers niet weinig besnoeid werd. Mede door zijn toedoen, werden, in denzelfden tijd, de schandelijke en zedeloze tooneelvoorstellingen geheel en al afgeschaft, waardoor jong en oud in het Parijs dier dagen tot in den grond bedorven werd. Ook de Staatsgevangenen der Bastille, die tot dan aan hun lot overgelaten geweest waren, kregen op zijn verzoek een vasten hulppriester, die hen hun lot geduldiger deed verdragen en hen voorbereidde om, na hun straftijd, als betere leden der maatschappij op te treden.

NEGENDE HOOFDSTUK.

**Vincentius' gedrag tijdens de troebelen der Fronde;
zijne dagelijksche levenswijze. De Heilige
sticht het Parijsche vondelingshuis.**

Nauwlijks was de Westphaalsche vrede geteekend (1648), die Europa tot herademing bracht en ook voor Frankrijk een tijd van voorspoed had moeten doen aanbreken, of er ontstonden nieuwe en zeer noodlottige binnenlandsche troebelen. Helaas, deze vierjarige allergrootste verwarring, bekend in de Fransche Geschiedenis onder den naam van *La Fronde* (1649—1653), en een latere oorlog met Spanje die tot 1660 duurde, bezwaarde het arme uitgeputte land nog meer! Tijdens de troebelen had Vincentius, zoowel persoonlijk als in de goederen zijner Congregatie, die ook de goederen zijner armen waren, veel te lijden. Steeds trok hij, tegen het gevoelen van vele oproerige edelen, partij voor de Regeering; als zijnde zij de partij der orde en der wettige door God gestelde macht. Toen de jeugdige koning en zijne moeder naar St. Germain-en-Laye gevlucht waren, volgde hij hen kort

daarop naar dezelfde plaats; dit echter met het uitdrukkelijk doel, bij de koningin-regentes den vrede te bewerken. Hij vermocht nochtans voor het oogenblik niets uit te richten; aangezien de omstandigheden daartoe nog niet geschikt waren. Er bleef hem dus niets anders over dan zijn gewone weg, dat is, God vuriglijk en onophoudelijk te bidden, dat deze in zijne oneindige barmhartigheid den vrede zou herstellen; daarenboven trachtte hij zooveel mogelijk goed te doen. De ellendige tijdsomstandigheden hielden hem derhalve geen oogenblik terug van zijn alles-omvattenden arbeid; hij vergat eigen ongelukken en die zijner Congregatie, *om te meer aan het lichamelijke en zielelijken te denken* van de arme bevolking van Frankrijk's hoofdstad en provinciën. Dagelijks gingen zijne priesters, die de vroegere liefdewerken in Lotharingen nog niet ontwend waren, van dorp tot dorp; deze leidden lastdieren aan de hand, beladen met allerhande levensmiddelen, kleedingstukken en medicijnen, om die uit te deelen waar nood was. Menig behoeftig huisgezin dankte ook nu weder aan Vincentius' vaderzorgen zijn behoud; zulks, op hetzelfde tijdstip dat meer dan een Lazarist, door overmatige vermoeienis, groote ontbering of besmettelijke ziekte er het leven bij inschoot.

Zoowel in deze onzalige dagen als in andere gelegenheden, ook wanneer hij in de best gemeente zaken werd tegengewerkt, bleef Vincentius geduldig, blijmoedig, en volmaakt met Gods H. Wil tevreden. Dit moge niemand onmogelijk toeschijnen. Niet alleen immers dat hij in die dagen reeds een groot Heilige was, maar hij leefde daarbij als in God verslonden. Zelfs waar hij *met de meest verstrooiende bezigheden* overstelpt werd, hield hij, om mij aldus uit te drukken, steeds één oog op den Heer geslagen. Zoovele malen verhief hij zijn ha t tot God, dat men gerust zeggen kan, dat hij voortdurend en on-

afgebroken bad. Wat ook de Heer over hem komen liet, goed, slecht, onaangenaam, verkwikkend, onverwacht, vooruitgezien, gemakkelijk of ingewikkeld, alles beschouwde hij als komend van een Vader die over hem waakte; een Vader, die dat alles alleen zóó en niet anders wilde, tot zijne eeuwige glorie en de zaligheid van vele zielen. God mocht hem lijden overzenden, wederwaardigheden, aanvechtingen des duivels, tegenspoed, zekere of vervolging der menschen; welnu, de Heer wilde zulks of liet het althans toe, Vincentius wilde het dus ook, om God. Zonder ophouden haakte hij naar het innerlijke leven met Christus *en naar het uur van scheiden*; het uur, waarop alle gevaar voorbij zou zijn. Vaak, in de stilte van den nacht of voor het Tabernakel, verzuchtte hij met den H. Paulus: „Voor mij is het leven Christus, en het sterven een gewin!” (Philipp. 1. 21). Van daar dat hij menigmaal heete tranen stortte over de ellende dezer wereld, en de geestelijke ellende die hij nog in zijne ziel meende waar te nemen. Steeds was zijne hoop als een anker in den hemel gevestigd; die goddelijke deugd van hoop, die koninklijke hoop, die hem boven allen en alles verheef. Werd hij geprezen, dan bracht zijne nederigheid alle verdienste tot God terug; werd hij vernederd, dan verheugde hij zich en beschouwde hij die vernederingen, als evenveel kostbare genadegaven die hem de gelegenheid boden zichzelf meer en meer te overwinnen. Zoo was het inderdaad. De minste vernedering gaarne om God verdragen, *kost iedereen meer* dan de verhevenste beoefening der deugd; daarom juist brachten Vincentius' vernederingen, aan veelvuldige verstervingen en aanhoudend gebed gepaard, den Heilige tot den hoogsten trap van deugd en volmaaktheid.

Keeren wij nu, Lezers, een oogenblik in ons zelve. Helaas! Waar is, in onze dagen, *de kostbare deugd van*

nederigheid nog te vinden? Ik denk hier niet eens aan de grootste aller ondeugden, de hoovaardigheid; die toch brengt sommige zielen, als eene straf Gods, vaak tot de vreeselijkste, meestal vleeschelijke zonden. Helaas, ook de brave personen die openlijk getuigen dat zij de deugd hoogachten, ja, lieden, die naar de volmaaktheid streven, kunnen soms niet één enkele vernedering verdragen. Gewis, het is meer dan gemakkelijk, in de stilte des harten, in de overweging, in het gebed, te verlangen, te beloven zelfs, nederig te zullen zijn; te meenen dat men voortaan alles zal kunnen verdragen. Arme zielen, nauwlijks komt de bekoring, nauwlijks wordt gij tegengesproken, beknibbeld, uitgelachen, belasterd, of al uwe volmaaktheid is weg, al uwe voornemens zijn vergeten; alleszins een bewijs, *dat de hoogmoed nog niet in u gestorven is*. Wilt gij inderdaad voortgang maken in de deugd, wilt gij Jezus waarlijk aangenaam zijn, verdraagt dan eene belediging, houdt uw mond vastgesnoerd, zelfs daar, waar gij valschelijk beschuldigd of belasterd wordt. Gelooft vrijelijk, wanneer men u ten onrechte beledigt, en de eer van God of de zaligheid van den evenmensch eischt niet dat gij spreekt (hetgeen zeer zeldzaam zijn zal), zoo verdient gij meer met één enkelen keer zulks stilzwijgend te verdragen, dan een heelen dag in volle zalving des harten te bidden en te vasten op water en brood. Maar, het kost moeite! Welnu, wilt gij, mijne Lezers, volmaakt worden, wilt gij uw Jezus waarlijk beminnen, vraagt Hem dan de deugd *der stilzwijgende nederigheid*; ook, waar gij beledigd wordt. Oefent u daarin, niet één keer, maar dagelijks, telken male opnieuw; al zoudt ge niet zeven, maar zeventigmaal zeven keeren van meet af moeten beginnen.

Een der bekende voorstellingen van den H. Vincentius a Paulo, teekent ons dezen man der Voorzienigheid als

een allereenvoudigst gekleed priester, die in de plooiën van zijn mantel een schamel gedekt wichtje draagt; meestal bevindt zich, bij die voorstelling, nog een tweede van koude verkleumd kindje aan de voeten des Heiligen, dat zijne armpjes naar hem uitstrekt. Ziedaar het portret van den zaligen man, *als redder der vondelingen*; een portret, waarop hij volkomen recht heeft. Inderdaad, Vincentius is de voedstervader en de redder geweest van een ontelbaar aantal door de maatschappij weggeworpen kinderen, die hij het H. Doopsel toediende en voor wier echt christelijke opvoeding hij zorg droeg door oprichting van zijn vondelingenhuis.

De Lezer die eenigzins met de Geschiedenis der Zeventiende eeuw bekend is, weet hoedanig, vóór dat de Heilige zich die arme wezens aantrok, het lot was der vondelingen in eene wereldstad als Parijs, waar jaarlijks in dezen tijd van oorlogsverwarring en godsdienstige onverschilligheid, door de verregaande liefdeloosheid of armoede van ouders zonder geloof en zonder zeden, drie tot vierhonderd kinderen te vondeling gelegd werden. Gebeurde het dat de politie zich met die weggeworpen schepseltjes moest belasten, dan was het rekken van hun ellendig bestaan, de eenigste weldaad die de Stadsregeering hen verschafte. Eene hardvochtige weduwe toch (die zelve getuigd heeft, dat zij nooit eenig kind heeft laten doopen) en eenige andere personen zonder hart en zonder deugd, moesten in dat geval voor hun onderhoud en hun welstand zorgen. Het grootste aantal stierf na korteren of langeren tijd; en zulks niet zelden door de hand der bewaaksters, met goud omgekocht of door ongeduld daartoe aangezet. Die het leven behielden, behielden dat meestal tot hun eeuwigen ondergang; tenzij eenige barmhartige huismoeders zich over hen ontfermden en de diep ongelukkige wezens eene

brave opvoeding verschaffen te midden harer eigen kinderen.

De H. Vincentius aanschouwde nauwlijks dezen diepge-wortelden kanker der Parijsche wereldstad, of hij werd er tot in het binnenste zijner barmhartige ingewanden door ge-roerd. Aanstonds verzocht hij eenige dames der Liefdadig-heid zich het lot der kleinen, zooveel doenlijk, aan te trek-ken. Zij begonnen, aan zijne roepstem gehoor gevend, met het openbaar vondelingshuis, *la Couche* genaamd, te be-zoeken; het bleek niet voor verbetering vatbaar te zijn. Daarom besloten zij, voorloopig twaalf kinderen uit dat huis aller ellende te verlossen; om de H. Voorzienigheid Gods te eeren, wierpen zij het lot over al de kleinen (1638). De gelukkigen werden geplaatst in een klein huisje buiten de stadspoort *St. Victor*, onder de leiding van mevrouw Legras en eenige harer Liefdezusters.

Langzamerhand kwam er hulp engeldelijke onderstand; toen werd het getal der uitverkorenen grooter. Zoo dik-wijls de Heilige gelegenheid kon vinden, kwam hij zijne lieve kinderen bezoeken; dan moedigde hij de Liefdezus-ters aan, in haar verdienstelijken doch zeer moeitevollen arbeid. Ook hijzelf nam zijn aandeel in deze aangele-genheid, en niet het minste. De Schrijver van het korte leven des Heiligen, dien ik op het einde van het 4e Hoofd-stuk heb aangehaald, schrijft te dezer plaatse ongeveer als volgt. Meerdere malen zag men hem, in het winter-nachtelijk uur, door de meest afgelegen wijken van het besneeuwde Parijs rondzoeken, om de weggeworpen kin-dertjes op te nemen. Vond hij er een of meer, dan wikkelde hij die ongelukkige schepseltjes in zijn mantel en snelde, soms onder zijn last zwoegend, naar het ar-moedige verblijf buiten de S. Victor-poort om ze aan de engelen der Liefde over te geven. Men verhaalt dat de barmhartigheid des Heiligen zoozeer op prijs gesteld werd

in geheel Parijs, dat hij eens, des nachts door gewapende gauwdieven aangevallen, slechts zijn naam behoefde te noemen om hunne bedreigingen in dankbaarheid te doen verkeerren; de misdadigers vielen op hunne knieën en vroegen hem om zijnen priesterlijken zegen. Ziehier een kort uittreksel uit het *Dagboek der eerste tijden*, door een der godvruchtige dames bijgehouden (1639). Deze weinige woorden zijn, in hun eenvoud, een monument voor Vincentius; een monument, dat meer uitdrukt dan staal of marmer zouden kunnen doen.

22 Januari. *Mijnheer Vincent* komt om elf uur des avonds; hij brengt ons twee kinderen. Het een kan zes dagen oud zijn, het andere is grooter. De ongelukkige kleinen weenden.

26 Januari. De arme *Mr. Vincent* treedt binnen, verkleumd van koude. Hij brengt een kind van eenige jaren mede; een lief schepseltje met blonde haren en een merkteeken op den arm. O God, wat moet zijne moeder een steenen hart gehad hebben, om zoo'n klein lief kind weg te werpen!

1 Februari. Mgr. de aartsbisschop is van daag hier geweest. Zoo iets is noodig, want wij hebben groote behoefte aan alles; het werk gaat maar zachtjes aan, en *Mr. Vincent* houdt geen rekening met de gelden, waar er spraak is van nieuwe kleinen op te nemen.

7 Februari. Er heerscht een scherpe wind. *Mr. Vincent* kwam ons heden bezoeken; hij komt altijd te voet. Onze Overste verzocht hem wat te rusten; maar hij is dadelijk naar zijne lieve kleinen heengeloopen. Het is aandoenlijk om zijne zoete woorden tot de kinderen te hooren; zij luisteren naar hem als naar een vader. Maar hij verdient het ook, die goede *Mr. Vincent*. Ik zag hem vandaag weenen, een der kleinen was gestorven. „Ach”, sprak hij, „het is een engeltje geworden, maar toch valt

het mij hard, het kind niet meer te zien!" Tot hiertoe de aangehaalde Schrijver.

O, gij, weldoeners volgens de negentiende eeuw, die den schoonklinkenden naam van philantropen draagt, treedt hier toe en leert, *wat beminnen is om God!* Neen, niet om roem of eer voor de ijdele wereld te vergaderen, niet om van anderen gezien te worden, maar om in stilte gelukkigen te maken, arme zwervelingen te redden voor het oog van den God die alles ziet, terwijl de wereld het niet weet; dat is de ware liefde! Dat, tot het uiterste doorvoeren, kan alleen een Heilige der katholieke Kerk! Maar ook gij, die, in navolging van den H. Vincentius, uwe liefdewerken doet voor God en niet voor de wereld, treedt toe; want hier kunt gij nog veel leeren. Leert van den zaligen Apostel der naastenliefde, uw evenmensch te beminnen niet omdat gij daar geneigdheid toe gevoelt, maar, *omdat God het zóó van u verlangt.* Indien gij aldus om God bemint, dan zult gij niet heden uwen naaste helpen en het morgen achterlaten, al naar de mate uw luimen zulks voorschrijven; maar gij zult steeds het gebod der liefde volbrengen, ook waar het moeite kost, iederen dag, ieder uur. Dan zult gij uwen evennaaste tegemoet komen, ook, waar anderen van uwe liefdediensten onkundig blijven; ook, waar gij ondank voor loon te wachten hebt. Dan zult gij tevens, overal waar het mogelijk is, denken aan *de zielen* der ongelukkigen, die eeuwig leven moeten; en u niet bepalen bij het lichaam, dat eenmaal sterven zal.

Het volgend jaar (1640) riep de Heilige alle dames die eenige belangstelling in het Werk der vondelingen getoond hadden, te zamen. Toen werd er besloten, bij wijze van proefneming, alle kinderen zonder uitzondering op nemen. Na dat besluit zocht hij verscheiden welgestelde personen te bewegen, gelden af te staan voor die arme,

ongelukkige schepselen. Hij ontving veel; van de koningin-moeder zelfs twaalfduizend franken (van dien tijd) jaarlijksche renten. Toen echter, eenige jaren later (1648), de jaarlijksche onkosten tot veertigduizend pond liepen, en de tijdsomstandigheden door de ophanden zijnde troebelen der *Fronde* dagelijks benarder werden, begonnen de dames der Liefdadigheid zich te laten ontmoedigen. Daarom riep hij haar in eene buitengewone vergadering bijeen, en hield hij eene lange redevoering, die hij ongeveer aldus eindigde. „Uwe naastenliefde en uw christelijk medelijden, mevrouwen, hadden u vroeger doen besluiten, de arme kleine vondelingen als het ware tot uwe kinderen aan te nemen. Sinds hunne eigen moeders naar de natuur ze hebben weggeworpen, zijt gij hunne moeders geworden naar de genade; en nu, nu zoudt gij er eensklaps over nadenken, op uwe beurt de ellendige schepseltjes te verlaten die aan alles, naar ziel en lichaam, behoefte hebben? Welnu, het zij zoo! Houdt op hunne beschermsters te zijn! Weet echter wel, dat gij, op hetzelfde oogenblik waarop gij die kinderen aan hun lot overlaat, de rechters wordt die hen ten doode doet opschrijven! Derhalve bedenkt u; hun leven en hun dood ligt in uwe handen! Ik ga de stemmen opnemen van allen die hier vergaderd zijn. Het is tijd te weten of de meerderheid uwer die ongelukkigen redden wil; of de meerderheid deze vondelingen tot den dood veroordeelt, dan wel verlangt dat zij leven zullen! Trekt gij uwe hand terug, zoo is hun ondergang waarschijnlijk; zelven hebt gij in vroeger dagen gezien, welk hun lot is! Oordeelt dus!”

Geen twijfel aan den uitslag. Deze gevoelvolle woorden van een man die zelf alles opofferde voor anderen, maar hier, zonder de krachtige hulp der Dames van Liefdadigheid niets vermocht, raakten aller harten; niet

eene die tegenstemde. Neen, allen besloten, wat moeiten en schatten het kosten zou, de vondelingen te blijven verzorgen. Eenigen richtten zich zelfs tot het Hof; in naam des jeugdigen konings, Lodewijk XIV, werd haar het kasteel van *Bicêtre* geschonken. Dewijl de lucht daar echter te scherp was, huurden zij een groot gebouw op het uiteinde der voorstad *St. Lazare*, waar zij de kinderen aan een twaalfstal van Vincentius' Liefdezusters toevertrouwden. Dezen leerden de kleinen eerst spreken en bidden; vervolgens de beginselen van den Godsdienst. Bij het toenemen der jaren onderwezen zij zelven de meisjes, en plaatsten ze de jongens als leerling in eenig ambacht; zoo werd voor allen degelijk gezorgd, totdat zij in eigen onderhoud konden voorzien. De Dames eindigden met een groot vondelingshuis te bouwen in de voorstad *St. Antoine*, op zulk een voet, dat het onderhoud der kinderen jaarlijks honderd-en-vijftig duizend Fransche ponden van dien tijd vergde. Ten tijde van den Schrijver Collet, werden er meerdere duizenden verpleegd.

TIENDE HOOFDSTUK.

Verheven deugden van den H. Vincentius a Paulo. Zijne laatste werken en dood; zijne heiligverklaring.

Alhoewel de H. Vincentius niet ophield te werken, ook na de Stichting van het laatste zijner groote instellingen, het vondelingshuis, maar arbeidde zoolang het dag was, moeten wijzelven wel eindigen met te verhalen over de uitwerkselen van zijn apostolischen zielenijver; wilden wij *al de wonderwerken der naastenliefde* mededeelen, die dezen man der Voorzienigheid in zijn leven van vier-

en tachtig jaren gewrocht heeft, voorwaar, wij zouden boekdeelen moeten vullen. Bepalen wij ons derhalve met hier nog de beschouwing bij te voegen van eenige zijner meest in het oog vallende deugden, om met zijn kostbaren dood en zijne heiligverklaring te eindigen.

Dewijl *het Geloof* de grondslag is van alle waarheid, hield Vincentius deze goddelijke deugd terecht voor den grondslag waarop hij het gebouw zijner volmaaktheid, zijner heiligheid moest optrekken. Voor het Geloof, heeft hij bange dagen doorleefd als slaaf te Tunis; in den tijd dat een liefdevol maar dwalend meester hem zijn dierbaarst pand wilde ontrooven. Voor het Geloof, heeft hij vier jaren lang de verschrikkelijkste beproevingen bevochten. Voor het Geloof, heeft hij zijn vaderland vele malen te voet doorloopen van dorp tot dorp; de kinderen leerend, de volwassenen vermanend, niet Katholieken alleen te heeten maar als Katholieken te leven. Voor het Geloof, heeft hij zijne Congregatie ingesteld; opdat zijne leerlingen het schoonste land der wereld, Frankrijk, door hunne aanhoudende missiën, zouden bekeeren, zouden verbeteren, deugdzaam zouden maken. Het Geloof eindelijk, was zóó levendig in hem en zóó werkdadig, dat het al zijne woorden, werken en gedachten verlevendigde, beheerschte en regelde; het Geloof deed hem oordeel vellen, zijne plannen opmaken en ten uitvoer brengen. Nooit vroeg hij zich af, *wat de wereld wel denken zou*, zeggen, doen; zijn woord was alleen, wat wil God, wat schrijft zijne Wet, zijn Evangelie voor?

Eene tweede hoofddeugd des Heiligen, die noodzakelijk uit de eerste voortkwam, was de goddelijke *deugd van Hoop*; eene deugd, die zich openbaarde in zijn onwankelbaar vertrouwen op den Heer. Ja, zijn vertrouwen in God was sterk genoeg om hem, gelijk ook andere Heiligen dat gedaan hebben, somwijlen te doen hopen

tegen alle menschelijke hoop in. Allergeringst van afkomst, arm als een bedelaar, minste onder zijne medepriesters, heeft hij ontelbare zaken van het allergrootste nut tot stand gebracht; zaken, welker uitvoering geen koning of bisschop, met al hunne macht, mogelijk achtten. De arme Vincentius echter begon ze niet alleen, maar door zijn wonderdadig vertrouwen op den barmhartigen Vader des hemels, heeft hij ze, voor het heil van een onnoemelijk aantal zielen, tot een goed einde geleid. Door en met God, heeft hij instellingen in het leven geroepen, die voor het menschelijk zelfvertrouwen niet levensvatbaar waren. Hij heeft aan het landvolk missionarissen gegeven, aan het leger aalmoezeniers, aan de galeiboeven helpers en vertroosters, waar die ontbraken; hij heeft den armen eene Broederschap van Liefdadigheid bezorgd, aan de zieken en vondelingen Zusters van liefde, aan de Heidenen geloofspredikers; de Fransche Geestelijkheid heeft hij tot de volmaaktheid des priesterlijken levens gebracht, hunne bisschopszetels met heiligen bezet; geheele provinciën, eindelijk, heeft hij met brood verzadigd, hospitalen heeft hij opgericht, krankzinnigen verzorgd, onverbeterlijke jongelingen tot brave burgers opgevoed.....! En waarom heeft één mensch dat alles kunnen doen; één mensch, dien reuzenarbeid tot stand kunnen brengen? Omdat die mensch, die Heilige, *noch op zichzelf, noch op menschelijke krachten gebouwd heeft*; maar op den Heer, die zijn toevlucht was. Op God, die nooit de smeeingen verwerpt van degenen die waarlijk in Hem hopen!

Die overmaat van vertrouwen nam telken dage grooter afmetingen aan, omdat Vincentius zijn God ook *oprecht beminde*. Inderdaad; hij had den Heer lief, en, om Hem, zijn evenmensch in zulk eene mate, dat die liefde hem geheel beheerschte. Van daar, dat hij alle oogenblikken

zijns levens poogde, God ook door anderen te doen beminnen. Van daar, dat hij, al de dagen zijns bestaans, als beginsel huldigde: „Dat iemand, wil hij den Heer in groote zaken behagen, zich tot gewoonte moet maken, Hem, uit de volheid des harten, ook *in kleinere dingen* te dienen”. Voornamē zaken immers geschieden somwijlen uit eigenliefde; kleine en onaanzienlijke slechts uit ware liefde tot God, dewijl zij onopgemerkt blijven. Van daar, dat, als hij predikte of over godsdienstige zaken in het algemeen sprak, zijne woorden, hoe eenvoudig en nederig overigens, overvloedig van de zalving der goddelijke liefde; van eene liefde, die als een stroom uit zijne beminnende ziel losbrak en alles, wat weerstand bood, in de harten zijner toehoorders overweldigde. Van daar, dat hij, zooals geheel het leven des Heiligen wat wij verhaald hebben, getuigt, zich niet tevreden stelde met woorden alleen. Neen, zijne liefde was werkdadig; derhalve beval hij, dringend en herhaaldelijk aan zijne leerlingen: „Dat zij God in het zweet huns aanschijns moesten beminnen”. Zoo leeraarde hij; zoo deed hij ook zelf.

Onder zijne verdere deugden muntte vooral uit, zijne alomgekende *zachtmoedigheid*. Toch had deze deugd hem veel gekost; hij verkreeg haar alleen door langdurig gebed, waakzaamheid en aanhoudende oefening. Maar hij verkreeg haar in zulke mate, dat de H. Vincentius a Paulo vrijelijk (met den H. Franciscus van Sales) de zachtmoedigste mensch zijner eeuw genoemd mag worden. Soms moest hij achtereenvolgens uiterst beschaafde en geestige, daarna zeer onontwikkelde en slecht opgevoede menschen te woord staan; toch bleef hij bij beiden zichzelf gelijk, noch vleiend, noch hard, noch ongeduldig, noch teekenen van verveling gevend. Hij scheen het evenbeeld te zijn van onzen goddelijken Heiland, bij dezes omwandeling op aarde.

De wereld, zooverre zij de wereld is waarover de Heer het „wee” heeft uitgesproken, verachtte hij uit den grond zijns harten; hij haatte de grootheid, de voornaamheid, den roem, de gezochtheid, zonder nochtans de personen zelve te minachten. Voor zich en de zijnen was hij *geheel onthecht aan de zaken dezer aarde*, en beminde hij de heilige armoede en de nederigheid zooveel hij maar kon. Zijne kleederen waren meer dan eenvoudig, meestal zeer versleten en armoedig; zijne kamer was ellendig om aan te zien. Deze laatste bevatte noch haardstede, noch meubelen; twee strooien stoelen, een houten tafel, en een ledikant zonder bedgordijnen waren al zijn huisraad. In het ledikant bevond zich enkel een stroozak, een hoofdpeluw en ééne deken. Zijn kostelijkst en meest bemind sieraad was een eenvoudig kruis, maar een kruis dat getuige geweest is van zijne gebeden, zijne tranen, zijne boetedoeningen en zijn lijden; een kruis derhalve, dat meer waard was dan de gouden versierselen der koningspaleizen. Vincentius' zucht naar armoede kwam voort uit *zijne zucht naar versterving*; beide deugden waren tweelingszusters in hem. Zijne verstervingen bracht hij te pas, waar zulks gevonden kon worden; in en door alles, bracht hij zichzelf dagelijks aan God ten offer. Hij verstierf zich in zijne oordeelen, in zijn wil, in de geneigdheden zijns harten, in zijne zintuigen, in eten, drinken, houding en slapen; in een woord, in al de vermogens van zijn lichaam en zijne ziel. Wel bezat hij eene zekere aangenaamheid in de samenspraak, wel wist hij veel en had hij veel gezien; maar de geneigdheid tot spreken (meestal eigen aan personen die deze hoedanigheden bezitten) wist hij, om God, meesterlijk te onderdrukken en aan de versterving dienstbaar te maken.

Wij kunnen, wegens ons beknopt bestek, onmogelijk doorgaan, met over de andere deugden van Fränkrijk's apostel

uit te weiden; wij zwijgen dus van zijne boven allen lof verheven *kuisheid*, van de eigenaardige wijze waarop hij steeds in *Gods tegenwoordigheid* wandelde, van zijn aanhoudend *gebed*, van zijn *mistrouwen* in eigen wijsheid, eigen kracht, enz. Overigens hebben wij reeds enkele dezer deugden hier en daar in ons werkje verhandeld. Wij willen hier echter nog een kort woord aan toevoegen, over zijne *liefde tot Maria* en tot Jezus in *het H. Sacrament des altaars*. Allervurigst beminde hij zijne lieve hemelsche Moeder van zijne kindsche jaren af; zoo mogelijk nog meer na de zichtbare bescherming, die Zij hem in zijne slavernij en bij zijne vlucht uit Tunis verleend had. Daags voor hare feestdagen vastte hij, en deed hij eenige verstervingen en andere goede werken, om zich tot haar feest voor te bereiden. Op de feestdagen-zelve droeg hij steeds eene plechtige H. Mis op, als de omstandigheden het veroorloofden; hij celebreerde dan met zoodanige gevoelens van godsvrucht, dat men duidelijk bemerken kon, hoe hoog hij zijne lieve Moeder Maria vereerde. Wanneer zulks mogelijk was, las hij de H. Mis in hare bevoorrechte kapellen of aan de altaren haar toegewijd. Een der voornaamste artikelen van den Regel dien hij aan zijne leerlingen achterliet, schrijft voor: 1o. Dat zij iederen dag, met de noodige aandacht en godsvrucht, iets bijzonders ter eere van Maria doen moeten. 2o. Dat zij, zooveel het in hun vermogen is, de deugden van Maria zullen navolgen; vooral hare nederigheid en hare zuiverheid. 3o. Dat zij, overal waar het gevoegelijk kan geschieden, den eeredienst van Maria in de harten hunner toehoorderen zullen aankweeken.

Meer nog muntte de H. Vincentius uit, in *liefde tot het H. Sacrament*. Met de meeste ingetogenheid las hij de H. Mis; sommigen die hem niet kenden, zegden, nadat zij hem het

H. Sacrificie hadden zien opdragen, dat hij wel een heilig man moest wezen, — anderen, dat zij een engel aan het altaar meenden te zien. Wanneer zijn allesomvattende werkkring hem een oogenblik verpoozing liet, snelde hij heen naar het tabernakel, om zijn verborgen God te aanbidden. Een ooggetuige deelt ons mede, dat zijne oprechte godsvrucht en zijn eerbied, zich daar openbaarde in de wijze waarop hij zich gedroeg. Immer lag hij dan op de knieën, maar met zulk eene nederige houding, alsof het scheen, dat hij zich tot onder de aarde wilde vernederen; men zou gezegd hebben, dat hij inderdaad Ons-Heer met zijne lichamelijke oogen aanschouwde. Toen hij, in zijn hoogen ouderdom, de H. Mis niet meer kon lezen, communiceerde hij dagelijks met gevoelens, die aan allen eene geestesverrukking toeschenen. Het gevolg van dat eucharistisch leven was, dat hij bij de zijnen, en bij al degenen die hij over het geestelijke leven onderhield, er steeds op aandrong, *toch te zorgen Jezus dikwijls en waardig te ontvangen*. Zien wij nu nog, hoe zijn overgang was van de aarde naar den hemel.

Toen de heilige grijsaard tachtig jaren oud geworden was, begon zijne gezondheid langzamerhand af te nemen. Alhoewel van nature zeer sterk gebouwd, waren zijne krachten grootendeels gesloopt door zijn eeuwigdurenden reuzenarbeid, zijne jarenlange apostolische reizen, en de gestrengheden zijner boeteplegingen en verstervingen. Daarbij openbaarde zich, omstreeks denzelfden leeftijd, behalve andere ongesteldheden, ook eene op gezette tijden terugkeerende koorts; nacht op nacht onderging hij daardoor zulke afnattende zweetingen, dat deze hem geheel ondermijnden. Toch bleef hij regelmatig te vier ure des morgens opstaan, de H. Mis lezen, en eene langdurige overweging houden. Toen hij zijn twee-en-tachtigste levensjaar bereikt had, hield hij eene solemneele Verga-

dering zijner leerlingen in het Huis *St. Lazare* te Parijs. Tot nu toe, had hij wel voorschriften aan zijne Lazaristen gegeven, maar geen eigenlijken Congregatie-Regel; vooraf immers had hij degelijk willen onderzoeken, welke behoeften naar ziel en lichaam zijne kinderen in het werkzame leven zouden hebben. Maar nu, nu hij zijn einde voelde naderen, wilde hij hen niet als hulpelooze weezen achterlaten. Hij gaf hun daarom in deze Vergadering ieder *een afdruk zijner Statuten*, en vermaande hen met de meest vaderlijke teerhartigheid en het gezag van een apostel, deze voorschriften nauwkeurig te onderhouden; dan zouden zij met zekerheid zichzelven heiligen, en vele anderen ter zaligheid brengen. Waarlijk, Vincentius' Regel, waarvan wij terloops in dit werkje den geest hebben doen doorschemeren, goed nageleefd, is in staat de Lazaristen tot volmaakte priesters te vormen, hen met zekerheid te bewaren van het ongeloof der allesafbrekende nieuwere tijden, en hen met vrucht, niet alleen aan de zaligmaking maar aan de heiligmaking van zeer vele volkeren te doen arbeiden. Eenige jaren na des Heiligen zaligen dood, heeft Paus Clemens X opnieuw Vincentius' Stichting, en waarschijnlijk ook in het bijzonder dezès Regel, bekrachtigd.

Alhoewel de koorts dag en nacht den heiligen dienaar Gods bleef plagen, en derhalve zijne nachtelijke legerstede eerder eene martelplaats dan een rustbed genoemd moest worden, wilde Vincentius nooit door den dag de ontbrekende nachtrust inhalen. Al te zeer was hij overtuigd, dat de tijd der eeuwige rust aanstaande was; daarom wilde hij rusteloos bidden en arbeiden, zoolang het dag was. Eindelijk nam het zwellen zijner beenen en zijner voeten, dat zich reeds tijdens zijn verblijf bij de familie De Gondi vertoond en hem nooit meer geheel verlaten had, in die mate toe, dat hij, om de onuitstaanbare

smarten te verdragen, al het geduld van een Heilige noodig had. Overal ontstonden er etterende wonden, die, nadat zij des nachts toegegaan waren, hem bij de verzorging van den volgenden ochtend zooveel pijn veroorzaakten, dat zij zijn einde zeer verhaastten.

Bij al die zware ongesteldheden en lichamelijke verzwakking, *verhief zijn geest zich* als boven de mensche-lijke natuur. Hulpeloos gelijk hij was, bleef hij toch zelf zijne Lazaristen en Liefdezusters van uit zijne ziekenkamer besturen, als in de beste dagen zijns levens. Toch bleek het voor ieder die hem bezocht duidelijk, dat dit slechts een bovennatuurlijk pogen was van de wilskracht eens Heiligen; zijne dagen waren geteld. Slechts later heeft men vernomen, dat hij zich sinds achttien jaren dagelijks op den dood had voorbereid. Eindelijk kwam deze, doch niet als een dief in den nacht. Wat zou de dood er hier ook bij gewonnen hebben? De strijder was gereed, en had, vele jaren reeds, verlangd ontbonden te worden en met Christus te zijn. Den 25sten September (1660), tegen den middag, werd de slaperigheid die hem tengevolge zijner lijdensnachten en zijner groote zwakheid sinds eenige dagen overviel, zichtbaar grooter. Ondanks zijn toestand, hoorde hij den volgenden dag, een Zondag, de H. Mis en communiceerde hij; zooals hij iederen dag gewoon was, sinds hij het H. Sacrificie des Altaars niet meer kon opdragen. In zijne kamer teruggekeerd, overviel hem zijne slaperigheid opnieuw. Wanneer men hem wekte, antwoordde hij met alle vriendelijkheid; maar, een oogenblik later sliep hij weer. De geneesheer, die na den middag kwam, beval dat men den zaligen man het H. Oliesel zou toedienen; blijkbaar naderde hij de grenzen van het betere Vaderland, voor welks toekomstig bezit hij tachtig lange jaren als een held gestreden had. Des nachts, kon men hem alleen

nog voor eenige oogenblikken tot bewustzijn brengen, door hem van God te spreken; deed men dat, dan leefde hij een oogenblik geheel op. Nadat hij zijne Congregatie en de Dinsdagsche Vergadering gezegend had, stierf hij den volgenden morgen ten vier ure; uitgaande als eene lamp, die gebrek heeft aan olie. Zijne schoone ziel vloog ten hemel, op hetzelfde uur dat zijne leerlingen met hunne overweging begonnen; op het uur, waarop hij, sinds veertig jaar, den H. Geest over zich en de zijnen had afgetrokken.

Plaatsgebrek dwingt ons het verhaal achter te laten van de algemeene deelneming over geheel Europa, in den slag die Frankrijk getroffen had; alsmede dat van Vincentius' plechtige begrafenis, in de Kerk van *St. Lazare*. Zijn grafsteen luidde: „Hier rust de eerbiedwaardige Vincentius a Paulo; priester, Stichter en eerste algemeene Overste der Missiepriesters en Stichter der Liefdezusters. Hij stierf 27 Sept. 1660; in zijn 85ste levensjaar”. De algemeene roep van heiligheid dien Vincentius over bijna geheel de wereld genoot, bevestigde zich langzamerhand door mirakelen, die onder zijne aanroeping geschieden. Op bevel van Rome opende kardinaal de Noailles zijn graf, den 18 Februari 1712; men vond zijn lichaam geheel ongeschonden, zonder eenigen reuk. In 1729 werd hij gelukzalig verklaard; in 1736 onder het getal der Heiligen gesteld in Gods Kerk. Wanneer de Lezer nauwkeuriger overweegt hetgeen wij in dit boekje verhaald hebben, dan zal hij moeilijk in iemand meerder godsvrucht vinden, levendiger geloof, vastere hoop, vuriger liefde, heldhafter geduld, meer werkadigen ijver, heiliger levensgedrag, meer onthechting aan al het aardse, dieper nederigheid, dan in den H. Vincentius a Paulo. Zien wij, ten slotte, wat de Heilige ook voor Nederland geweest is!

BESLUIT.

**De Conferentiën van den H. Vincentius a Paulo,
in Nederland.**

In den jare 1832 sloten eenige studenten, die van buiten naar Parijs gekomen waren voor hunne studiën, een vriendschapsbond op de deugd geschoeid; het bijzonder doel was, hunne zielen voor de smetstof der groote en goddelooze stad te vrijwaren *en eenige liefdediensten te verrichten*. Daarom bestond hun werkkring als gezelschapsleden, in gezamenlijk geestelijke lezingen te houden, elkander door het gesproken woord ten goede te versterken, en den *huiszittenden armen* onderstand te verleen en uit penningen op eigen onderhoud uitgespaard. Dit laatste goede werk volbrachten zij met zulk gevolg, dat zij reeds in 1835 een vast Reglement konden opstellen; daarin werd de apostel der naastenliefde, de H. Vincentius, als voorbeeld en beschermer aangenomen. Toen trad bovengenoemde Vereeniging in het volle licht, onder den naam van *Conferentie van den H. Vincentius a Paulo tot hulp der huiszittende armen*. Ook toen nog bleef het hoofddoel eigen heiliging; het eerste nevendoeel het voort helpen van huiszittende armen. De Parijsche Vereeniging vond spoedig navolgers in andere plaatsen; navolgers, die met den ijver ook het Reglement der Parijzenaars overnamen. Aldus ontstond langzamerhand de eigenaardige vorm, der nu over haast heel den aardbodem zegenrijk werkende Conferentiën van den H. Vincentius; vereenigingen van brave leeken, die, *na eigen heiliging*, ook waken over *den zieietoestand* der hun toevertrouwde arme huisgezinnen, op hetzelfde oogenblik dat zij zorgen voor dezer lichamelijke behoeften. God gaf buitengewonen wasdom; het teedere plantje groeide op tot een boom,

welks spruiten (nadat Paus Gregorius XVI de Vereeniging had goedgekeurd en met aflaten verrijkt) spoedig in naburige landen wortel schoten. Sinds dien hebben Pausen en Bisschoppen, herhaaldelijk, hunne hooge ingenomenheid met het godgevallige werk betuigd.

Ook Nederland had het geluk, reeds in 1846, twee tot drie, en weinig jaren later een zeer uitgebreid aantal Conferenties van den H. Vincentius a Paulo in vele steden en sommige grootere dorpen gevestigd te zien. Volgens eene statistiek (dit eigen jaar, ter gelegenheid van het gouden jubilee der Nederlandsche Conferentiën uitgegeven) is sedert haar bestaan uitgedeeld, tusschen *veertien en vijftien millioen gulden* aan tweehonderdvijftig-duizend arme gezinnen. Dat was de stoffelijke onderstand in Nederland. Maar wie zal de zegeningen kunnen opsommen, die deze Vereenigingen *over het zieleleven der armen* van ons Vaderland gebracht hebben? Hoevelen hebben zij van het eeuwig verderf teruggebracht? Hoevelen, door het woord hunner liefde, opgeheven uit den poel van zedeloosheid en geestelijke ellende? Hoevelen verlost van doffe onverschilligheid, ten opzichte hunner eeuwige bestemming?

O gij, katholieke Nederlandsche Jongelingschap, die deugdzaam genoeg zijt om deel uit te maken van het edele keurkorps *der Conferentiën van den H. Vincentius a Paulo*, talm niet langer in het doen van het goede; laat u opnemen in de rijen van die oprechte *en ware vrienden* der armen, en breng — door uwe stoffelijke hulp — vele verdwaalden ter zaligheid!

EINDE.

J. M. J. V.

INHOUD.

	Bladz.
I Jeugd van den H. Vincentius a Paulo, zijne studiën, zijn Priesterschap; hij wordt als slaaf te Tunis verkocht	7
II De Heilige wordt opnieuw en herhaaldelijk beproefd. Zijn benoeming tot pastoor van Clichy bij Parijs	17
III Optreden van den Heilige in de familie De Gondi. Eerstelingen zijner beroemde bekeeringsmissiën. Instelling der Broederschap van Liefdadigheid . .	25
IV Verscheiden missiën. Vincentius wordt Algemeen Aalmoezenier der Fransche Galeien; zeldzaam voorbeeld zijner zelfopoffering	37
V Vincentius en de armen van Macon. De Heilige wordt bestuurder der Visitandienen; hij sticht zijne Congregatie der Lazaristen	48
VI Geestelijke afzondering der Wijdelingen, instelling der wekelijksche Conferentiën. De Heilige Vincentius roept de groote en kleine Seminariën in het leven	59
VII Vincentius stelt het wereldberoemde Genootschap zijner Zusters van Liefde in. Herhaalde missiën bij het leger te velde	67
VIII De Heilige ondersteunt de door den oorlog uitgeputte landstreken; hij staat koning Lodewijk XIII bij in zijn sterfuur	76
IX Vincentius' gedrag tijdens de troebelen der Fronde; zijne dagelijksche levenswijze. De Heilige sticht het Parijsche Vondelingshuis	86
X Verheven deugden van den H. Vincentius a Paulo. Zijne laatste werken en dood; zijne heiligerverklaring	95
BESLUIT. De Conferentiën van den H. Vincentius a Paulo in Nederland	105

